AZ MSZMP IX. KERÜLETI BIZOTTSÁGA BESZÁMOLÓJA A XII. KONGRESSZUS ÓTA VÉGZETT MUNKÁRÓL

Az MSZMP XII. kongresszusát megelőző kerületi pártértekezlet 1980. február 23-án érdemi vitában fogadta el a pártbizottság beszámolóját. Határozatában a kerület egészének adott szilárd alapokat jelentő, cselekvésre orientáló programot.

A követelmény melyet a kerület legfelsőbb kollektív irányító fóruma támasztott, az akkor időszerű tennivalók mellett távlati elgondolásokat is tartalmazott. Az eltelt öt esztendő tapasztalatai igazolják, hogy a pártértekezlet helyes irányt jelölt meg. A végrehajtás során az újabb feladatokat jól be lehetett illeszteni a döntésekbe. A kongresszust követően és az 1983. áprilisi központi bizottsági ülés után jelentősebb kiegészítések születtek. Ösztönzést adott a Budapesti Párt-Végrehajtóbizottság előtti beszámoltatás is. Fontos társadalmi kérdésekben a kerületi felhívások beépültek a politikai és az állami szervek munkájába. A küldöttértekezleti elvárások a megvalósítás során továbbfejlődtek, teljesebbé váltak. Ebben jelentős szerepe volt számos kerületi kollektívának, az egyes embereknek, a párttagok példamutatásának.

Az MSZMP XIII. kongresszusa és hazánk felszabadulásának 40. évfordulója lehetőséget nyújt a párt politikája végrehajtásáért, Ferencvárosért végzett összmunka erősítésére. A nagyjelentőségű ünnepi események szorosan összekapcsolják a négy évtized történelmi tapasztalatait és a további előrehaladást ösztönző alkotó tevékenységet.

A pártbizottság beszámolója átfogó értékelés a leglényegesebb tapasztalatokról. Törekvés a fegyelmezett elszámolásra a küldöttértekezlet és a felsőbb pártszervek határozatainak végrehajtásáról, a helyi kezdeményezések felkarolásáról. A határozat-tervezetbe sűrített feladatsor számol a lehetőségek jobb kihasználásával, a társadalmi bázis szélesítésével.

I.
A KONGRESSZUS ÓTA VÉGZETT MUNKA ÖSSZEFOGLALÁSA

A kerületi pártbizottság 1985. január 15-én vitatta meg és fogadta el a pártértekezleti beszámolót. Az előkészítésben értékesen hasznosultak a testületi tagok, a pártszervezetek, tömegszervezetek és állami szervek tapasztalatai. A beszámolási kötelezettség 1980. február 23-i küldöttértekezletig nyúlik vissza. A pártbizottság fontosnak tartotta, hogy az öt év értékelésén belül is kapjanak nagyobb hangsúlyt a ma tanulságai, a jövő feladatai.

1.) A két kongresszus közötti időszakban a korábbiakhoz képest *mennyiségében nagyobb, összetevőiben nehezebb* feladatokat kellett megoldani. Az eredeti elgondolások nem mindenben valósultak meg, az elhatározottakat azonban több területen túlszárnyaltuk. Eredmény, hogy nagyjából sikerült együtt haladni az országos és a fővárosi feladatokkal, érzékelni a munkahelyek, a lakóhely viszonyait, változásait. Az életben gyakran alakult ki olyan helyzet, hogy a kongresszus által elfogadott fő tételek a gyakorlat során szembekerültek, összeütköztek. Az egység megújításának a mindennapokban ténylegesen megnőtt a szerepe, nélkülözhetetlen lett.

A XII. kongresszus határozatainak megismerése, feldolgozása, a helyi teendők kialakítása viszonylag gyorsan, aktív politikai légkörben, már 1980-ban megtörtént. A leglényegesebb kérdésekben a korábbiaknál dinamikusabban teremtődött meg az egység. A kongresszusi célok

cselekvő támogatást kaptak. A változásokkal együttjáró hatások eltérő módon érintették a dolgozók és a lakosság rétegeit, az egyes munkahelyi kollektívákat, pártszervezeteket. Már a kezdeti időszakban is felismerhetők voltak azok a problémakörök, amelyekben nem volt elég szilárd az egyetértés, a párttagokban is bizonytalanság volt. A kerületi valóság pontosabb ismeretét célul kitűző következetes munkafelfogás a korábbiakban gyakrabban tárt fel kételyeket, feszültségpontokat. Még ma sem lezárható vita folyik a helyzet, a lehetőségek megítélésében. A kongresszus utáni időszak élénkülő politikai-szellemi aktivitásának, a gazdasági megújulás nehéz feladatainak sokoldalú hatása kirajzolta a kételkedés, útkeresés pólusait. Ezek főként a gazdaság intenzitását, az életszínvonal megőrzését, az ifjúság helyzetét és a társadalmi demokrácia fejlődését vitató témákban jelentek meg.

Következetes elemzést adott és ezzel valóságos politikai igényre reagált a Központi Bizottság félidős ülése, amely eligazító hatású kiegészítéseivel jelentősen segítette az egység további szervezését. Az időszerűen lényegi kérdésekben útmutatást adott. A pártbizottság a megelőző tapasztalatokat és a Központi Bizottság határozatából adódó politikai lehetőséget konstruktívan használta fel. Kiemelte a nemzetközi viszonyokkal, a békeharccal kapcsolatos teendők megújítását, a szövetségi politika gyakorlatának javítását. Az ideológiai munka tudatosabb fejlesztését határozta el. Az ifjúságpolitikai és a pártépítési feladatokban tovább emelte a követelményeket. A párt egysége erősödött, viták segítségével szilárdabbá vált. Ugyanakkor a hiányosságok is jobban megmutatkoztak. A XII. kongresszus határozatainak gyakori, hivatkozó felidézése mutatta, hogy tudatosult annak tartalma a párttagságban. Az ezévi irányelvek vitái során kinyilvánították őszinte akaratukat a politika fő vonalának megerősítésére. Igényelték, hogy a kongresszus szilárdabb támpontokat adjon a párt és a munkásosztály vezetőszerepe erősítésében. Jelen van az egyet nem értés is a társadalmi, gazdasági viszonyok változásaiban, a jövedelmek, az árszínvonal alakulásában.

2.) A kerületi pártértekezlet által *kiemelt három fő kérdés a kongresszusi gondolatokból táplálkozott.* Időszerűségük az évek során egyre nőtt. A felhívások; „Fogjunk össze a munka becsületéért, a kötelességek teljesítéséért", – „Tetteinkkel bizonyítsuk felelősségünket gyermekeinkért, a fiatalokért", – és „Ne hagyjuk magukra az időseket" az emberek belső, tiszta érzéseivel találkoztak. A pártszervezetek, a társadalmi szervek befogadták – néhány vonatkozásban tovább is fejlesztették – e gondolatokat. Sok kezdeményezés, eredmény született, de számtalan lehetőség maradt kihasználatlanul. Egy-egy általánosabb tendencia ellenható tényezőként működött. Ha tudatosabb és szervezettebb lett volna az összefogás, akkor jelentősebb eredmények születtek volna!

3.) A munka egészén belül a *párt vezetőszerepének érvényesítését, a párt iránti bizalom őrzését,* az emberek tömeges támogatásának megnyerését tartotta alapvető feladatának a pártbizottság. A kerület fejlődésére a mozgalom jelentős hatással volt. A demokratikus centralizmus, a pártélet alapelvei érvényesültek. A testületi irányítás hatása a környezetben, a pártalapszervezetekben az önálló alkotó munkát serkentette. Az alapvető kérdésekben iránytmutató, konstruktív döntéseket hozott a pártbizottság. Jelentőségének megfelelő helyre került a gazdaságpolitika, a gazdaság pártirányítása. Küszködve, az igényektől elmaradva, de jobb érzékkel emelte ki az ideológia időszerű hangsúlyait, az agitáció és a propaganda feladatait. Példát mutatott a testületi, a közösségi és az egyéni nevelő munkában. A pártéletben, a munkamódszer fejlesztésében továbbra is élenjárt. Több eredményesen befejeződő országos, budapesti kísérlethez kapcsolódott a pártbizottság. Nagyhatású kezdeményezéseket indított el az egyes ember és környezetének befolyásolására. A pártszervek, alapszervezetek irányításában a testületi elv érvényesítése mellett erősödött a helyszíni munka, a sokoldalú segítségnyújtás. Az alapszervezetek tapasztalataira érdemben és folyamatosan épített a pártbizottság. Jelentős politikai erőt képviseltek a tömegszervezetek, mozgalmak. Egy részük szervezetileg is tovább erősödött. Munkájukban igényesebbé váltak, fejlődött a politikai tartalom, jobb lett az összhang a közös célok cselekvő támogatásában.

A következtetés azonban az, hogy a sok és széles alapú, változatos módszerekkel folytatott munka nem járt mindenben eredménnyel. A régi és új együttélése halmozott feladatot jelentett. Határozottabban kellett volna szakítani a formális, elavult megoldásokkal. Az eleven, változékony tömegmunka pontosabb ismereteket, rugalmasabb módszereket és következetesebb intézkedéseket igényelt volna. A korszerű vezetés-szervezés hatékony, tartalmat javító megoldásai nem fejlődtek ki megfelelően.

A XII. kongresszus határozatának kerületi megvalósításáért a pártbizottság felelősséggel dolgozott. A nehéz helyzetet figyelembe véve kiegyensúlyozott, nagyobb kilengésektől mentes volt a politikai közhangulat. Ez alapot adott a gazdasági építőmunkában, szellemi tevékenységben, államigazgatásban — több vonatkozásban — a magasabb szintű munkához, melyben a kommunisták példamutatásának jelentős szerepe volt.

II.
A KERÜLET TÁRSADALMI-GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI VISZONYAI

Budapest IX. kerületének alapvető vonásai érzékeltetik azt a sokszínűséget, amely mint közigazgatási egységet, munkahelyet, lakóterületet, az itt dolgozókat és lakókat jellemzi. Életét meghatározták a múltban kialakult létesítményi adottságok, a társadalmi, politikai hagyományok. A változások, a közelmúlt lehetőségei együttesen motiválták, az emberek szorgos tevékenysége alakította. Büszkék lehetünk azokra a kollektívákra, egyénekre, akik munkájukkal a mindennapos értékalkotáson túl, hazai és nemzetközi elismerést vívtak ki, kitüntetéseket nyertek el. Az ipari termékek közül az új gázkészülékcsalád, különféle élelmiszeripari és kozmetikai cikkek kaptak kiemelt díjakat. A kerületi vállalatok munkája is hozzájárult a Katona József Színház, az Operaház, az Óbudai Műemlékegyüttes felújításához, lakóépületek megalkotásához, jogosan elnyerték a közvélemény elismerését. A tudósok, mérnökök, pedagógusok, közgazdászok, orvosok munkájának eredményei továbbfejlesztették a közgazdaságtan, agrárgazdaságtan, az orvostudomány, a gyógyítás, a közegészségügy értékeit. Részesei voltak az űrtávközlés, mikroelektronika és számítástechnika meghonosításának, a vízgazdálkodás javításának, az ipari termékek korszerűsítésének.

Fővárosi, kerületi, vállalati erőből és a társadalmi összefogás révén új és megújult létesítmények tették szebbé, kényelmesebbé az életet, a munkát. Ezt igazolják a Petőfi híd felújítása, a Boráros tér átépítése, a METRÓ és az Üllői út befejezése mellett a József Attila és a Mihálkovics telepen többszáz lakás átadása, a Ferenc kőrút megszépült házai. A közérzetet javította az egészségügyi, kereskedelmi és szolgáltató létesítmények bővülése, a Vágóhíd utca óvoda-bölcsöde, vagy a Fegyver- és Gázkészülékgyár, a Budapesti Húsipari Vállalat, a Magyar Gyapjúfonó- és Szövőgyár, a Fűrész-Hordóipari Vállalat felújított részlegei. Mindezek nem tudták az elmaradásokat megszüntetni, a lakásállomány minőségét jelentősen javítani, a korszerűtlen munkahelyeket megváltoztatni. Több évtized után minőségi átalakulás kezdetét jelenti a Középső-Ferencváros közeljövőben beinduló rekonstrukciója, a tömbrehabilitáció.

Az 1980. évi pártértekezleti elhatározás alapján a pártbizottság mélyebben foglalkozott a munkahelyi, lakóhelyi viszonyok elemzésével, alakításával. A beszámolási időszakban a kerület szerkezete, összetétele döntően nem változott, *megőrizte hagyományos ipari- termelő jellegét.* Az élelmiszeripar részesedése kisebb lett. Közel azonos maradt a kereskedelem, a közlekedés jelentősége. Növekedett a tudományos, hivatali területek aránya. Az oktatási és egészségügyi intézmények és munkájuk fővárosi méretekben is említésre méltó. A dolgozók jelentős része munkás. Csökkent a szakképzettek aránya, kevesebb a bejáró, a munkásszálláson lakó. Nőtt az értelmiségiek száma és súlya. A munkakörülmények csak néhány területen javultak. Az üzemekben nagyarányú a műszaki-technikai elavultság.

A lakónépesség tovább fogyott, emelkedett az időskorúak aránya. Egyre kevesebb gyermek született. A korábbiaknál nagyobb odafigyelést és gondoskodást igényel a cigánylakosság és a csak átmeneti jelleggel idekoltozöttek. Az elmúlt években is jelentősek voltak a mozgások, belső átrétegződések.

1.) A foglalkoztatási szerkezet, munkások, értelmiségiek, alkalmazottak

A kerületben foglalkoztatottak 97%-a a *szocialista szektorban* dolgozik. Nőtt a kisiparosok és magánkereskedők száma, az előző időszakhoz képest 110 magán gazdasági munkaközösség és 29 polgári jogi társaság működik ma, ez nem teszi ki a dolgozók 3%-át. A több mint 300 telephelyen, valamint közel 550 kereskedelmi egységben kb. 70 ezren dolgoznak. A kerületi pártbizottság által irányított szervezeteknél 53 ezer embert foglalkoztatnak, amely csaknem 7 ezerrel kevesebb, mint 1980-ban volt. Ez is hozzájárult a jellemzők változásához.

A dolgozók 67,9%-a a *munkásosztályhoz* tartozik, arányuk valamelyest emelkedett. A belső összetételben fokozódott a nők és a fiatalok, csökkent a munkások száma, aránya. Egyes szakmákban szinte nincs utánpótlás, ez negatív tendenciát jelöl. A betanított- és segédmunkás réteg növekedett. Az élelmiszer- és könnyűipar termelése többségében a betanított dolgozókra támaszkodik. A gépesítés hiánya miatt továbbra is nagy volt az igény a segédmunkák iránt. A gyakoribb változások a képzésben, átképzésben nehéz és nem is teljesen megoldott feladatokat jelentett. A fizikai munka megbecsülésében nem történt kellő előrelépés. Feszültségeket okozott, hogy a vegyiparban és az egészségre ártalmas munkaterületeken a korábbi előnyök megszűntek.

Csökkent, de figyelemre méltó a vidékről naponta, illetve hetente ingázók köre. Egy részük a mezőgazdasági-háztáji tevékenységben is nagy mértékben érdekelt. Mások az ipari-építőipari munkával, az életmóddal együttjáró követelményeket és lehetőségeket tanulták és élték át. Néhány szakmában magasan képzett, értékes gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező munkásréteg dolgozik.

A munkások a termelés különböző ágazataiban, a kereskedelemben, a szolgáltatásban, a közlekedés és a szállítás területén az elért sikereknek, eredményeknek legfőbb letéteményesei. A gazdasági feladatok megoldásában, a nehéz helyzetekben sokszor és több helyen növekvő áldozat vállalására, erőfeszítésre volt szükség. Néhány üzemben pl. a Budapesti Húsipari Vállalatnál, a Fegyver- és Gázkészülékgyárban, a vasútnál állandósult a túlórázás. A kereskedelemben és az egészségügyben általában fokozódtak a létszámhiányból adódó terhek. Több kerületi vállalatnál bővült a szocialista országok munkásainak foglalkoztatása.

A társadalmi-politikai aktivításban egymással ellentétes tendenciák, jelenségek voltak tapasztalhatóak. Továbbra is élenjártak minden fontos kerületi, fővárosi vagy országos akcióban, mozgalomban. Tömegesen, – nem ritkán 80–90%-ban – vettek részt a kommunista műszakokon. Példát mutattak a gyermekintézmények és az idősek patronálásában. Erősodott a rászorult munkatársak szociális segítése, támogatása. Nagy számban dolgoztak és váltak vezetővé a pártban, a munkásőrségben, a tömegszervezetekben, kiemelkedő nagyságrendben a szakszervezeti bizalmi és főbizalmi tisztségekben. Szavukat hallatták a helyi kérdésekben, jelzéseket, javaslatokat tettek országos ügyekben. Meghatározóak voltak a politikai célok támogatásában, a béke melletti demonstrációkban. A kerületi munkások döntő többsége tettekkel igazolta a párt és politikája iránti bizalmát. Nagyrészt megértették miért kell változtatni a termelésben, a gazdálkodásban, mit kell támogatni a fejlődés érdekében. Az élenjáró munkások jelentős száma kapott elismeréseket, kitüntetéseket. A személyes és a családi életszínvonal megőrzése érdekében – de nem ritkán ezen túl az anyagi javak birtoklásáért is – sokan másodállásokat, kiegészítő keresetet adó munkát vállaltak. Egyre inkább szembetűnővé vált egyes helyeken a munkafegyelem, a munkaerkölcs lazulása, a társadalmi tulajdon megkárosítása. A helyenként megnövekedett gazdasági feladatok, a nevelés, a mozgósítás gyengeségei és más általánosabb okok hatására fokozottabb volt a visszahúzódás, az elzárkózás. Az iskoláztatásra, a képzésre csak nagyobb erőfeszítések árán, mégis csökkenő számban került sor. A fellazítás különböző hatásai körükben is érezhetőbbé váltak. A párt építése, erősítése, a tömegszervezetek és a munkásőrség szervezése nehezebb lett. Egyre élesebben és szélesebb körben vetették fel, hogy a munkások-, különösen a nagyüzemi munkásság – élet- és munkakörülményeivel mélyebben és átfogóan

kell foglalkozni. Szóvátették az erkölcsi és anyagi megbecsülés létező hiányosságait. Az értelmiségeikről alkotott véleményekben meghatározóak voltak a személyes tapasztalatok, amelyeket főként a munkahelyi vezetőkről, a gyermekeiket nevelő pedagógusokról szereztek. Nagyobb elkötelezettséget, hivatástudatot igényeltek. Továbbra is felvetették, hogy az improduktív alkalmazottak létszáma sokhelyütt indokolatlanul magas maradt. Jogosan igényelték, hogy a munkahelyi viszonyok demokratizmusa, szervezettsége, a munka kultúrája érdemben változzon. A munkásosztály meghatározóbb szerepe érdekében sürgették tapasztalatuk, véleményük figyelembevételét, a közvetlenebb kapcsolatteremtés lehetőségeit a párt felső vezetőivel.

A kerületben az *értelmiségi* rétegen belül — a jövő dolgozóinak nevelésében döntő szerepet játszó — pedagógusok alkotják a legjelentősebb csoportot. Közreműködésük az oktatás minden szintjén befolyásoló mind a lakosság, mind a munkahelyek vonatkozásában. Az alsófokú intézményekben a fiatalodás vált nagyobb figyelmet érdemlővé. A nemzedékek együttműködése, hivatástudata a gyermekkorosztály nevelésében frissítően hatott, de még nem érte el a társadalmilag kívánt, magasabb színvonalat. Nőtt a vállalatoknál, szövetkezeteknél és az intézményekben alkalmazott diplomások száma és aránya. A műszaki és közgazdasági értelmiség a termelés, a kutatás, a szabványosítás, a hitel- és pénzügy különböző területein dolgozott. Az egészségügyi integráció kibontakozása fokozta a kerületi orvosok szakmai-társadalmi feladatait, kerületen kívüli hatását is. Egyes területeken, pl. a szívbetegségek, járványügyi kérdések, környezeti és munkahelyi ártalmak vonatkozásában az országos fejlődés letéteményesei voltak. A népművelők és a művészetközvetítő intézmények értelmiségi dolgozóinak szerepe — az intézmények nyitottabbá válásával — nőtt, de a művelődéspolitikai feladatok és szemlélet formálásában még nem tudott kellően érvényre jutni. A jogászok munkáját egyre nagyobb mértékben igényelték a vállalatok és intézmények. Minden foglalkozási ágban hivatástudattal, szakmaszerettel végezték munkájukat. Elismerésre méltó eredmények születtek a kutatásban, az alkalmazásban, a publikációkban. Nagy számban oktatták, nevelték a jövő értelmiségét. Nem kevés intézmény, személy vett részt a KGST és más nemzetközi szervezetek tevékenységében, illetve kapott lehetőséget a világ élenjáró ismereteinek tanulmányozására, saját eredményeik bemutatására. A termelés, az államigazgatás területén is a magas szintű vezető beosztásban dolgozók e rétegből kerültek ki.

Politikai-társadalmi érdeklődésük, tájékozottságuk általában fokozódott, de több vonatkozásban ellentmondásosan alakult. Az egyértelműen elkötelezett értelmiség a munkából lényegesen többet vállalt. Példájuk, kiállásuk, közéletiségük közösséget, munkahelyi viszonyokat formáló erő volt. Általánosan szélesedett a szakmai, társadalmi kérdésekkel is foglalkozó szervezetekben aktivitásuk, részvételük. A funkció vállalásában nagyobb szerepet kapott a szubjektív mérlegelés, a feltételekhez kötött egyéni megfontolás. Valóságosan nehéz feladat volt e szakaszban is a szakmai színvonal megőrzése, továbbfejlesztése mellett a politikai-társadalmi munka követelményeit teljesíteni.

A túlzott szakmai orientáció egy része már oldódott, másrészt felerősödött a munka melletti jövedelemszerzés igénye, szélesedett gyakorlata. A mélyülő kritikai megnyilvánulás mellett néhányan, illetve egyes területen specifikus réteg- és csoportérdekek általánosításának igényével léptek fel. A valós hibák egyoldalú abszolutizálása, felnagyítása gyakoribb lett, nagyobb zavart, bizonytalanságot okozott. A marxista eszmék, a párt politikájának hatásai mellett növekedett más áramlatok világnézetre és magatartásra ható befolyása. Az értelmiségi munka társadalmi megbecsülése körükben és általánosságban is fel-felélénkülő vitákat váltott ki, ellentmondásaival együtt. A fokozottabb megbecsülés reális igény. Az elismerés minősége a pályán dolgozók pozitív példáival erősítve valamelyest javult. Az idősebb és fiatalabb értelmiségi nemzedékek alkotó együttműködésének szép eredményeivel gyakran találkoztunk, de újabb konfliktusok forrásává is vált. Különösen a nagytudású, nagytekintélyű, „iskolát" teremteni képes nevelők hiánya érződött egyre erőteljesebben az eltelt évek alatt. A kisszerűség és pozicióféltés, az eltúlzott szakmai tekintélyelv is kiváltott a fiatalabb nemzedékből éles kritikákat. Viszonyuk a munkásosztályhoz, részben történelmi tapasztalatok, a származás, a családi összetétel, de jórészt az egymáshoz kapcsolt munka miatt szorosabbá vált. Elismeréssel, de olykor éles kritiká-

val is illetik a munkásokat. Árnyaltabbá vált a munkásosztály vezető szerepének elfogadása. Néha jogosan, néha eltúlzottan vetették fel, hogy szakértelmük főként országos méretekben nem hasznosult megfelelően. Nagyobb beleszólást és vitalehetőséget, több konzultációt igényeltek a a politikai és szakmai döntések előtt.

Az *alkalmazotti* munkakörben foglalkoztatottak létszámcsökkenése a szükségesnél kisebb mértékű volt. Ez nem indokolható egyértelműen az objektív körülményekkel. A követelményekben, a teljesítményekben, az anyagi elismerésben jelentős különbségek maradtak. Egyes szakterületeken nagy volt a hiány. Az ügyvitel egyszerűsítése, szervezése, a gépesítés, — néhány kivételtől eltekintve — nem fejlődött megfelelően. Vállalati kényszerből, saját jövedelemkiegészítés miatt nagy számban vállaltak fizikai, adminisztratív munkát. Ezekben a szellemi munkakörökben foglalkoztatottak többsége konstruktívan támogatta társadalmi-gazdasági céljainkat. A pártban, a KISZ-ben és más tömegszervezetekben választott tisztségekre viszonylag könnyen mozgósíthatók. E rétegben is jobban érzékelhetővé váltak az életmód, a műveltségbeli, a munkahely presztizse szerinti ellentmondások. A pártba való belépés iránti érdeklődés nem csökkent, sőt valamelyest erősödött is. A politikai képzésben részvételük nem változott.

A termelő területen dolgozó értelmiségiek és alkalmazottak a társadalmi tevékenységben szorosan kapcsolódtak a munkahelyhez, a fizikai dolgozókhoz. A kommunista műszakok, a munkamozgalmak részesei voltak. Az intézményi-hivatali közegben — néhány kivételtől eltekintve — nem vált általánossá a közhasznú társadalmi munka, sem helyi, sem kerületi méretekben.

2.) A nők, az ifjúság és a nyugdíjasok

A 26 ezer *dolgozó* nő több mint fele a munkásosztályhoz tartozik. Közülük mintegy 12 ezren kedvezőtlen körülmények között, nehéz fizikai munkát végeznek az élelmiszer- és vegyiparban, a textilüzemekben, a kereskedelemben, az egészségügy területén. Az alkalmazotti munkakörökben döntő többségben vannak. Az elnőiesedett pedagógus pálya mellett az államigazgatási dolgozók és a közgazdászok között voltak többen. A lakónépességen belül emelkedett a nyugdíjas nők aránya. A gyermekeiket egyedül nevelő és a magányos nők helyzete nehezedett. A fizikai munkások nagy része rossz és kedvezőtlen körülmények között, — értékesen dolgozott. Az értelmiségiek egy részénél — különösen tudományos pályákon, vezetői beosztásokban — hátrányt jelentett a viszonylagos szakmai elmaradás a gyermekgondozási szabadság ideje alatt. Nehéz volt a továbbtanulás és a gyermeknevelés összehangolása, a visszailleszkedés a munkahelyre, a szakmába. A dolgozó nők terheit fokozta, hogy a háztartást segítő és személyre szóló szolgáltatások nem fejlődtek dinamikusan, áraik is növekedtek.

A társadalmi-közéleti szerepük megítélésében a szélsőséges vélemények mellett, egyre több erőfeszítés tapasztalható a kettős hivatás összeegyeztetését megkönnyítő lehetőségek biztosítására. Az őket gyakran lebecsülő álláspontok kritikája, helyes törekvéseik felkarolása még nem kellően határozott. Ebben az időszakban sem sikerült lényeges változást elérni vezetői — elsősorban felsőszintű — munkakörökbe való beállításukban. A pártban és a társadalmi tisztségekben — különösen egyes területeken — titkárként, vezetőségi tagként jelentős számban dolgoztak. A GYES-t követően szinte újra kezdve társadalmi közéleti munkájukat jelentkeztek felvételre a pártba. A közösségi tevékenységükben fejlődést tapasztalhatunk. Érzékenyen reagáltak a békét veszélyeztető törekvésekre, fogékonyak az elesettek, gyámolításra szorulók nehézségei iránt, szolidárisak, mozgósíthatók minden nemes és haladást szolgáló cél érdekében.

Az *ifjúság* helyét társadalmi — politikai jelentőségén túl nagyságrendje is meghatározza. A kerületben közel 35 ezer a 30 éven aluli diák és dolgozó fiatal. Az általános és középiskolákban növekedett a tanulói létszám, ezzel együtt kismértékben a zsufoltság is. A szakmunkásképző intézetekben 53%-al többen kapnak szakképzést. Mindez nem enyhítette a hiány-szakmák utánpótlási gondjait. Fokozta a divatos pályákon a felvételi, képzési, nevelési, elhelyezkedési nehézségeket. A felsőoktatásban a Külkereskedelmi Főiskolán nagyobb, a Marx Károly Közgazdaság-

tudományi Egyetemen nagyjából azonos volt a hallgatók létszáma. Mindkét intézmény szűkké vált, nem felel meg az oktatási és közösségi igényeknek. A tanulók, hallgatók nagy része kerületen kívülről, illetve az agglomerációból jár be. Tanulási és életkörülményeik – az utazási feltételeket is figyelembevéve – nehezedtek. A kerületi tanuló ifjúság döntő többségben teljesíti kötelezettségeit. Többen főiskolai, országos versenyeken helyezéseket értek el. Egyre nagyobb mértékben tapasztalható azonban igénytelenség, középszerűség. Nőtt a bukások száma. Észrevehetőbben csökkent a tekintélye a szorgalmas, kiemelkedő teljesítményt nyújtó diákoknak. A fiatalok körében a pálya és életkezdés nehezebbé válása miatt is erőteljesebben nyilvánult meg a gyors jövedelemszerzésre való törekvés. Központi helyre került a lakáshoz jutás kérdése. A fiatal munkavállalók bére néhány területen – a pedagógusoknál, egyes más szakmákban – kedvezőbb lett. Összességében az általános tendenciáktól nem tért el.

A munkahelyeken a fiatalodás tartós folyamat, bár a 30 éven aluliak száma – döntően demográfiai okok miatt – alacsonyabb, mint az előző időszakban volt. A kerületi összdolgozók 1/3-a 30 év alatti, közel 15 ezren vannak. Egyes területeken belül eltérő az arányuk. A munkásfiatalok között a betanított és segédmunkások viszonylag nagy mértékben változtattak munkahelyet. A kerületi ipar műszaki állapota továbbra sem volt vonzó a korszerű ismeretekkel rendelkező szakmunkásoknak, műszakiaknak. Lassan növekedett a kutatás, oktatás és az egészségügy területén a dolgozói létszám.

A pártbizottság 1983-ban felkérte a munkahelyi, intézményi vezetőket, hogy a „Ferencváros szeretettel fogadja a pályakezdőket, tanulókat" elgondolás keretében tegyenek politikai, vezetői intézkedéseket. Nem fejlődött ki teljeskörű mozgalom, de az üzemek egy részében, az egyetemen és néhány intézményben értékes tapasztalatok születtek. Az ifjúmunkások, a fiatal szakemberek tevékenysége jelentős mértékben hozzájárult az eredményekhez. Többen kerültek közülük vezető beosztásba, mint korábban. Dinamizmusuk, felkészültségük, gyakran következetességük a helyi fejlődésre kedvezően hatott. Megbízásuk, beállításuk a szükségesnél lassabban haladt.

A fiatalok kerületi és helyi méretekben a politikai vezetésnek, a közéletnek aktív részesei voltak. A pártban, az ifjúsági szervezetekben, tömegszervezetekben és mozgalmakban, a kultúrális és a sport területen eredményesen dolgoztak. Legjobbjaik kérték felvételüket a pártba. Nagy részük elfogadta és támogatta a párt politikáját. A társadalmi célokkal, az életkornak, a tapasztalatoknak megfelelő értelmi és érzelmi töltéssel azonosultak. A beszámolási időszakban – konkrét események kapcsán is – gyakrabban jöttek felszínre tudati és cselekvési bizonytalanságok, zavarok. Érezhetően nőtt a fiatalok körében a kritikai hangvétel, néha egyoldalúság. Egyre élesedő vitákban fogalmazódtak meg egyéni és egyes csoportok – olykor támadó – álláspontjai a nemzetiségi, nemzeti kérdésekben, a szocialista országok gazdasági kapcsolatait és környezetvédelem, kultúra viszonyait érintően. Közéleti szereplésükre a jobbító szándék a jellemző, melynek hatása – az esetenkénti tévedésekkel együtt is – pozitív. A fejlődést, a változást, az újat keresték, önállóságuk megteremtéséhez több segítséget várnak.

A népesség tovább csökkenő számán belül nőtt a *nyugdíjasok* aránya. Ferencváros lakosságának több mint 1/4-e nyugdíjas. Helyzetük, életük az elmúlt 5 év során általában nehezebbé vált. Figyelmet érdemlő, hogy az említettek 36%-a 3 ezer forint alatti nyugdíjjal rendelkezik. (Kb. 9 ezer fő). Személyes viszonyaik pontosabb megismerésére eddig nem voltak elég határozottak az intézkedések. Sok a magas életkorú, beteg, egyedülálló ember. Egy-egy lakókörzetben a nyugdíjasok helyzetében meglévő eltérések fokozódtak. Emelkedett azoknak a száma akik munkát vállaltak. A magasabb nyugdíjjal rendelkezők körében is érvényesült a jövedelem kiegészítésére törekvés. A társadalmi érdeklődés, felelősség a kerületen belül is erőteljesebb lett. A szociálpolitika jelentősége a lakóterületen arányaiban megnőtt. Az időskorú lakosság támogatásának, a „Ferencvárosiak az idősekért" mozgalomnak nagy értékei, követésre méltó szép példái voltak. A pártszervezetek nagyobb figyelmet fordítottak a párttagok és szüleik közötti viszonyok alakulására. Az állam szociálpolitikai erőfeszítései, a kerületi tanács e téren

megtett intézkedései részben kedvezően hatottak, de az ismert feszültségeket csak mérsékelni tudták.

Határozottan fokozódott a körzeti pártalapszervezetekben a szociális érzékenység, a tenniakarás. Az idős nemzedék nagyrésze érdeklődő, különböző szinten és mértékben tájékozott. A lakóterületen tartalmasabbá vált társadalmi-közéleti aktivitásuk. Az eltelt évek alatt is jellemző maradt, hogy véleményt alkotnak és nyilvánítanak a világ, a belpolitika, a gazdaság, az ellátás kérdéseiben. Féltették és féltik a szocializmust, a munkáshatalmat. Nagyobb határozottságot, rendet, fegyelmet igényelnek. Élesen bírálják a lazaságokat, a tájékoztatás egyenetlenségeit, a közbiztonságot. Sokukban erősödő az egyéni megközelítés, az egyoldalú értékítélet és türelmetlenség. A kerület idős korosztályának csak egy részére terjedt ki egészséges politikai társadalmi hatás. A magányos, elhagyott, emberi segítségre jobban rászorulók körében érzékelhető volt az egyházak, szekták aktivizálódása, hatása.

3.) A szocialista demokrácia és alkotóelemei

A kerület társadalmi, gazdasági, politikai viszonyaira kedvezően hatott a *szocialista demokráciát* erősítő intézkedések sorozata. Kiemelt jelentősége általánosabban elfogadottabbá vált, tömegesebben jelentkezett a fejlesztés iránti igény. A tartalom, az eszköz- és fórumrendszer jobb összhangja érdekében a pártszervezetek, tömegszervezetek, mozgalmak és az állami- gazdasági vezetők együttműködése szorosabb lett. A pártbizottság megfelelő mélységben és előrelátással elemezte a helyzetet, több irányban jelölt meg feladatokat. Saját testületi munkájában, a közvetlenebb kapcsolatok révén fejlesztette a pártdemokrácia gyakorlatát. A kerületi politikai munka nyitottsága, a tények, tapasztalatok integrálása, a külső hatások érzékelése, befogadása, a párton túl is ösztönző volt. Tudatos törekvései részben eredménnyel jártak. A szocialista demokrácia fontos alkotóelemei szorosabb kölcsönhatásban érvényesültek. Valamelyest kiegyenlítődtek a korábbi aránytalanságok. Jelentőségének megfelelőbb helyre került a lakóhelyi demokrácia, biztató a felzárkózás az intézményekben is. A fejlődés azonban elmaradt a mai szükségletektől, a közeljövő feladataitól.

A *munkahelyi demokrácia* szélesítését jelentős központi párt, állami- tömegszervezeti döntések orientálták. A kerület minden egységében intézkedések születtek. Elismerést váltott ki, hogy a követelményekben megszűnt a korábbi megkülönböztetés, amely az egyirányba ható fejlődésnek bizonyos mértékben gátja volt. Az országos döntések bevezetése során ismét érzékelhetőek voltak viták, ellentmondások. Az ágazati lépések indokolatlanul eltértek egymástól, néhány időben is jóval később született meg. Ezek visszafogták és megzavarták az alapszervezeteket és a környezetüket. A KISZ jogosítványok egységesítése körül, az érdekek egyeztetésében gyakori volt a véleménykülönbség, késett a szakszervezet is. Az utóbbi időben megindult a munkahelyeken a demokratikus fejlődés. Átmeneti bizonytalanság után több helyen okosan össze tudták hangolni a formákat a nyitottabb tartalmi lehetőségekkel mind a tervezésben, mind más területeken. A fórumok mellett politikai, gazdasági indokok alapján rendszeresebbé vált a dolgozókkal folytatott tanácskozások, javaslatok kérése a vezetők részéről. Az intézmények egy része behozta lemaradását. Eltérő feltételeik jellemzőjeként helyenként erőteljes volt a hierarchikus viszonyok szubjektív tisztelete, a bátortalanság, a hivatali megközelítés. Az iskolás korúak gyermek- és diákönkormányzatai több felnőtt segítséget kaptak, de önálló, igényes elgondolásokkal is előléptek. Általában rendkívül fontos tényezővé vált a fiatalok bevonása. Az ifjúsági parlamentek és más fórumok eseményei, hangvétele meglepetéseket is okoztak. A nagyobb politikai figyelem, a jobb előkészítés eredményeket hozott. Érződik azonban a visszafogottság, az érdektelenség is.

A *lakóhelyi demokrácia* fejlesztésének középpontjában a körzeti pártszervezetek munkájának erősítése állt. A lakosság között hatásuk nagyobb lett, növekedett a környezetben a hazafias népfront csoportok, a tömegszervezetek befolyása is. A tanács és más kerületi szervek a tervezésben, az ellátás és szolgáltatás vonalán a tömegmunkához közvetlenebbül, konkrétabban kap-

csolódtak. Nőtt a területi rétegbeszámolók száma, bővült és tartalmasabb lett a fórumrendszer. A lakóházakban viszont nem volt elég hatékony a politikai munka. A lakóbizottságok kevés kivételtől eltekintve még mindig erőtlenek. A párttagok tömegesebb példamutatásának megteremtésében a sok próbálkozás sem hozta meg a kellő eredményt.

A dolgozók, a lakosság felelős részvétele a vezetésben erősödött, bár csak kis mértékben javult a jogok és kötelességek összhangja. A vezetők előkészítő tevékenysége különböző minőségben változott. A politikai munka eredményességét lerontották a továbbélő és újonnan keletkező formális elemek, a demokratikus jogok súlyos megsértése, a párhuzamosságok és az egymást keresztező intézkedések. Az agitáció, a propaganda és a nevelés e területen sem ért még el megfelelő hatást. A lakosság tájékoztatásában is számos kihasználatlan lehetőség maradt.

4.) Környezeti viszonyok, — közrend, biztonság — állampolgári jogok, kötelességek

A lakosság, a dolgozók, kiemelten az ifjúság és az idősek között nőtt az érdeklődés az országos, kerületi és helyi *környezeti viszonyok* iránt. Több intézmény a munkáján keresztül hatott a környezet védelmére, a közegészségügyre, a munkaegészségügyre, az üzemegészségügyre. E területek jelentősége határozottan nőtt, fogékonyabban kapcsolódtak a kerület életéhez is. A környezet szennyezésében érintett vállalatok erőfeszítéseket tettek a korábbi helyzet megjavítására. A mozgalmi szervek, a tanács munkája összehangoltabb lett. A ferencvárosi — nem nagy számú — értékeket felmérték, elgondolások születtek védelmük érdekében. A kerület rendje, tisztasága valamelyest javult. Az irányítás társadalmi szervezete kialakult. A kerületi Tisztasági Operatív Bizottság és a helyi körzeti bizottságok tervszerűen ellenőrizték a lakóhelyi és munkahelyi viszonyokat. A társadalmi összefogás kampányok idején értékes eredményeket hozott, de a folyamatosság hiányzott. A munkahelyek, az oktatási intézmények és a lakóterület vezetőinek munkájában még mindig nem kapott megfelelő hangsúlyt e fontos szervezési, nevelési és az életmód alakításával is szorosan összefüggő feladat. Jogos igényeket vetettek fel az emberek a házuk és a környezet elhanyagolt állapota, a boltok tisztaságának súlyos hiányai miatt. A nemzetközi kamion parkoló kerületbe telepítésénél, majd újabb helyre költöztetésénél az alapvető feltételek sem voltak meg. Elhúzódóan rossz hangulat, konkrét erkölcsi, környezeti ártalmak adódtak ebből.

A *közrend, közbiztonság, a szocialista törvényesség* alapjaiban biztosított volt. A közlekedésbiztonság javult. Kiugró jelentőségű ügy, szervezett bűnözésre utaló jelenség nem volt. Figyelmeztető, hogy nőtt a felderítetlen bűnesetek száma, az erőszakos, garázda magatartás, a társadalmi tulajdon megkárosítása. 1980-hoz képest magasabb a fiatalkorúak aránya. A bűnelkövetésben nagy szerepet játszott a mértéktelen alkoholfogyasztás. A veszélyeztetett fiatalkorúak érdekében, a család védelmében több szerv sokféle intézkedést tett, de e terület nem volt a jelentőségének megfelelően összefogva, fővárosi és kerületi szinten összehangolva. A közvélemény — különösen a lakosság — a valóságnál kritikusabbnak látta a helyzetet. A kisebb bűnesetek sorozatainak is nyugtalanító volt a hatása. Érződött a rendőri létszámhiány, közöttük sem volt mindig megfelelő a fegyelem. Az önkéntes támogatók számának növekedése, a körzeti megbízottak közvetlenebb kapcsolata a lakossággal ezt nem tudta pótolni. A lakóterületen nem fejlődtek ki az elhatározott és szükséges bűnmegelőzési — nevelési bázisok és a társadalmi összefogás sem alakult ki. Az ügyészség munkája javult a törvényesség védelmében. Növekvő szerepet vállalt a jogpropagandában. A tűzvédelem a munkahelyeken továbbra is szervezett volt, jobban ráirányult a figyelem a lakókörnyezetre is. Nőtt a lakóhelyi tűzesetek száma, az élet- és vagyonvédelem jelentősége. A hatósági ellenőrzés szigorítására intézkedéseket kellett tenni. A tűzoltók a környezettől megérdemelten kaptak megbecsülést. A polgári védelmi szervezet kiképzési feladatait alapvetően ellátta. Az 1984. évi fővárosi szintű gyakorlaton megfelelő minősítést ért el. Az oktatás a munkahelyeken szervezetten folyik. A lakosság tájékoztatása, felkészítése, a politikai-propaganda nem fejlődött a korszerű követelményeknek megfelelően.

Az állampolgárok többsége becsületesen élt, dolgozott, betartotta a törvényeket. Fórumokon és közvetlenül is nőtt a kezdeményezések, a közérdekű javaslatok száma. A megválaszolásban egyértelműen javult a demokratizmus, a fegyelem. A megvalósításban, a konkrét elszámolásban hiányok voltak. A bejelentések, panaszok nagyságrendje is magasabb, mint korábban volt. A vizsgálati tapasztalatok azt mutatták, hogy a jelzések egy részét körültekintőbben, emberségesebben és érdemben intézhették volna. A közerkölcs területén negatív tapasztalat volt, hogy főként az érintett állampolgárok bizonyos jogsértéseket nem tartottak, tartanak elítélendőnek. Az adóbevallási morál fegyelmezetlenségre, visszaélésekre utalt. A hatósági felhívásoknak többen nem tettek eleget, a beidézettek növekvő számban nem jelentek meg. A sorozás előtt álló fiatalok 30%-a igyekszik kivonni magát a honvédelmi kiképzés alól. Az ellenőrzés fontossága elismertebb lett, összehangolt intézkedések születtek. A Szakmaközi Bizottságban és más szervekben a társadalmi ellenőrök értékes munkát végeztek. A tanács a VI. ötéves tervhez kapcsolódóan ellenőrzési programot készített, végrehajtásának azonban nem alakultak ki stabil irányai. A megnövekedett számú kisiparos és kiskereskedő között nemhogy fokozódott volna, de csökkent az általános adóellenőrzés. A lazaság, a fegyelmezetlenség jelei szembetűnőbbek lettek. A lakosság és a dolgozók határozottabb intézkedést, eredményes fellépést és következetes ellenőrzést igényeltek.

5.) Feladatok

— A pártbizottság pontosabb ismeretek alapján tudatosabban és rendszeresebben foglalkozzon a kerületi valósággal. A változásokat és azok jellemzőit mélyebb összefüggésekben vizsgálja. Politikailag készítse elő, hogy a VII. ötéves tervező munkához tartozóan *a kerületi fejlődés perspektívikusabb irányai* világosabban fogalmazódjanak meg. Ebben a főváros fejlődésének figyelembevétele, a kerületi lehetőségek jobb felismerése és kihasználása legyen meghatározó.

A kiemelkedő jelentőségű kérdések közül a lakáshelyzet, a lakásviszonyok, a szociálpolitika, a családvédelem időszerű feladatai, a környezet alakításának határozottabb teendői mellett az érdekfeltárás, összehangolás és érvényesítés kerüljön előtérbe.

— A munkahelyi-lakóhelyi viszonyok alakításában kapjanak nagyobb szerepet *az emberi tényezők*. Ehhez a kerület egészében jelentős változásra lesz szükség a nézetekben és a cselekvésben. A nagyobb és kisebb kollektívák, a politikai és társadalmi szervek, gazdasági-állami vezetők tegyenek határozottabb intézkedéseket az egyes ember *élet- és munkafeltételeinek harmonikusabbá tételére.* A munkásosztályhoz tartozók általános és szakmai műveltségének gazdagítása, bevonásuk a közéletbe és a gazdasági vezetésbe összehangoltabb irányító munkát, tudatos felkészítést igényel. A társadalmi rétegek közeledésének fontos feltétele a nők és a fiatalok korszerű művelődési törekvéseinek ösztönzése, a lehetőségek körültekintő biztosítása. A dolgozók és a lakosság bevonása a munkahelyek, a lakókörnyezet, a kerület fejlődésének alakításában, a szocialista demokrácia időszerű követelményei szervezett felkészítő, tájékoztató munkát és változatos módszereket igényelnek. A sokoldalú, meggyőző tömegpolitikai munka az 1985. évi országgyűlési képviselő és tanácstagi-, s az azt követő tömegszervezeti választások sikerének is feltétele.

— A közrend, közbiztonság stabilitásának megőrzése érdekében az itt élők és dolgozók összefogását valamennyi kerületi szerv jobban koordinált munkával, feladatuk felelősségteljesebb ellátásával biztosítsa. Érezhető javulást kell elérni *a lakosság ügyeinek intézésében, a bürokrácia visszaszorításában,* az állampolgári és munkafegyelem lazaságainak felszámolásában, az erkölcsi normáinkat sértő jelenségekkel szembeni fellépésben, az állampolgári jogok érvényesítésében.

– A főváros és a kerület lakosainak, dolgozóinak *szolgálatában, ellátásában, a közérzet javításában* érintett kerületi egységek, pártszervezetek jobban számoljanak alaptevékenységük politikai, társadalmi hatásaival.

A kereskedelemben, a szolgáltatásban dolgozó pártszervezetek folytassák és fejlesszék tovább az életfeltételek javításához, a szociálpolitikai feszültségek enyhítéséhez fűződő értelmes akcióikat, a kereskedelem szocialista vonásainak erősítését, lépjenek előbbre a párttagok példamutatásában, a korszerű kultúrában, ízlésformálásban.

Az államigazgatásban, a közrend és biztonság fenntartásáért felelős szervekben, az oktatási, egészségügyi, közművelődési, pénzügyi intézetekben működő pártszervezetek tekintsék elsőrendű feladatuknak a kezdeményezést: a közvetlen kapcsolattartásban, az életmód befolyásolásában, a rugalmas alkalmazkodásban. Hivatásuknak megfelelően karolják fel, támogassák a jogos igényeket, belső viszonyaik fejlesztésével is határozottabban működjenek közre az életfeltételek javításában.

III.
A GAZDASÁGPOLITIKAI, SZAKMAI, KERÜLETFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG

Az 1980. évi pártértekezlet a munka középpontjába továbbra is a gazdasági építés alapfeladatainak hatékonyabb támogatását, a népgazdasági célokkal teljesebb összhangban álló elvi politikai munkát és a helyesen értelmezett operativitást állította. Megfogalmazódott az is, hogy a lakossag ellátásában az elért színvonal megtartása elengedhetetlen, szükséges vizsgálni a további fejlesztés lehetőségeit az egészségügyi, szociális területeken. Intézkedéseket kell tenni az üresen álló lakások csökkentésére. Állást foglalt a pártértekezlet a középső Ferencváros átépítésének szükségességében, a lakáselosztás megjavításában.

A beszámolási időszak alatt a népgazdaság helyzete, a főváros fejlődése, a lehetőségek befolyásolták, módosították, de alapjaiban nem változtatták meg az elhatározottakat. A kerületi *pártbizottság a pártértekezlet követelményei szerint dolgozott,* annak szellemében irányította a pártszerveket, alapszervezeteket, az állami szervekben és a tömegszervezetekben a párttagokat. Középtávú programokat fogadott el a gazdasági és kerületfejlesztési feladatokban. Az évek során értékelte, kiegészítette azokat. Részletesen foglalkozott az ipar, az építőipar, az élelmiszeripar és a kereskedelem helyzetével, a hatékonyság, minőség kérdésköreivel, a termékszerkezet korszerűsítésével. Tájékozódott, állást foglalt a tudományos kutatóhelyek, az egészségügyi és a pénzügyi intézmények feladatainak fontosabb kérdéseiben. Megjelölte a kiemelt kormányprogramok kerületi vonatkozású teendőit. Nyomon kísérte a tervezéstől a termékkibocsátásig terjedő folyamat főbb állomásait, tényezőit, az export alakulását. Kezdeményezett a gondokkal küszködő vállalatok és a Ferencvárosi pályaudvar helyzetének javításában. A korábbiaknál felelősségteljesebben vizsgálta a munkahelyi, lakóhelyi és életkörülményeket. Biztosította, hogy a központi bizottság és a budapesti pártbizottság határozatai érvényesüljenek a kerületben. Megjelölte a politikai munka általánosabb feladatait, a gazdaságpolitika, agitáció teendőit. Igényelte a társadalmi szervek hatékonyabb közreműködését. Menetközben az éves munkatervi célok között meghatározta, hogy a gazdaság, a politika és az ideológia kölcsönhatásait jobban kell érvényesíteni.

E közel sem teljes felsorolás érzékelteti azt, hogy a pártbizottság *sokoldalúan, folyamatosan, elsődlegesen politikai megközelítésben* foglalkozott a népgazdasági igényeknek megfelelően a kerületi, helyi kérdésekkel. Valóságosan nehéz viszonyok között értékes eredmény, hogy a kongresszusi elvárások alapvetően érvényesültek. A kerületi pártbizottság, a pártszervezetek munkája tudatosabb, következetesebb lett. Az előző időszaknál teljesebben, az üzemek mellett az intézményekben, a

lakóterületen is fejlődött a gazdaságpolitikai munka. Néhány területen a céloktól elmaradt a gyakorlat. Nem egyszer a gazdasági nehézségek, vezetési gyengeségek élesebb politikai konfliktushoz vezettek. A jobb megfelelés a népgazdasági igényeknek alaposabb felkészítést, gyorsabb tájékoztatást, a kerületen kívül és belül összehangoltabb munkát igényelt volna. A belső gyengeségek következetesebb felszámolása, a tartalékok mobilizációja messze elmaradt a lehetséges maximumtól.

1.) A gazdasági, szakmai munka feltételei, fő vonásai

A kerületi egységek munkáját *meghatározó körülményekben, feltételekben* jelentős, ágazatonként is eltérő változások történtek, a szabályozók többször módosultak, erősödött a normativitás. Nőtt az elvonás, módosultak — esetenként operatív beavatkozást igénylő kényszerhelyzetek miatt is - az export-import szabályozás eszközei, a gyakorlatban is életbe lépett az új árrendszer. Fontos kongresszusi célkitűzés megvalósítását jelentette az ötnapos, majd a 40 órás munkahétre az áttérés. Központi határozatok születtek a munkahelyi demokrácia fejlesztésére, a káderkiválasztás javítása érdekében. Kiemelt feladatok teljesítésére kormányprogramok fogalmazódtak meg. Bővültek, korszerűsödtek, nagyszámú központi felülvizsgálatot követően változtak a szervezeti keretek. Mindezek magasabb és minőségileg más feladatokat jelentettek, a korábbitól eltérő munkát igényeltek, feltételeket adtak. Az egyensúly javítása, a fizetőképesség megőrzése, a gazdasági növekedés alacsony üteme, az életszínvonal megőrzésének igénye befolyásolta a gazdálkodó egységek mozgásterét és annak irányát. Korlátozottak voltak a beruházási, fejlesztési lehetőségek. A termelés általános bővítése helyett a célirányos növelés és több területen a visszafejlesztés állt az egységek előtt.

A kerületi vállalatok, szövetkezetek, intézmények összességében eredményesen fejezték be az V. ötéves tervidőszakot. Teljesítették az 1980. évi terveiket, döntően megvalósultak a kerületfejlesztés céljai, ami jó alapot adott a jelenlegi középtávú időszak indítására. A VI. ötéves tervek elkészítése időben és információs megalapozottságban is eltérő volt. Ebben szerepet játszott a középtávú terv jellegének változása, a nagyobb piaci bizonytalansági tényezők, a szabályozás és árrendszer módosulásai. A kerületi egységek VI. ötéves tervei, célkitűzései a népgazdasági igényekkel összhangban kerültek elfogadásra. Ennek megfelelően nagy súlyt kaptak az exportnövelés, a hatékonyságemelés, a takarékos gazdálkodás kérdései, jobban előtérbe kerültek a minőségi jellemzők. Az elfogadott tervekhez szélesebb körben és átfogóbban kerültek kialakításra a végrehajtást szolgáló intézkedések. A tervezés demokratikusabbá vált. A középtávú tervek jóváhagyását követő változásokat az évek során kellett érvényesíteni. A rugalmasabb tervezés, a menetközi módosítások gyakorlata a fejlődés ellenére sem tekinthető általában kiforrottnak.

A kongresszusi célkitűzések, a népgazdasági terv a jelen és a jövő szempontjából is központi helyre állította az *egyensúly* javításának feladatát. A nemzetközi változások méginkább aláhúzták ennek elsődlegességét, a fizetőképesség biztosítását. Az ország által elért eredményekhez a kerületi gazdálkodó egységek, intézmények eltérő mértékben járultak hozzá. Kiemelt feladatnak tekintették a tőkés export növelését szolgáló termelés fokozását. Ez a korábbiaknál nagyobb nehézséggel járt, az erőfeszítések eredménye is különböző. A kerületi egységek többségének nőtt 1980 óta a nem rubel elszámolású exportja. Piaci okokból a BVM, BULIV, ágazati döntés következtében a BHV ilyen irányú kivitelének csökkenése ugyanakkor jelentős nagyságrendű volt. Az exportorientáció az építőipari területen is hatott. A Prosperitás Szövetkezet és a Közmű- és Mélyépítő Vállalat is növelte a népgazdaság dollárbevételét. Ebből a szempontból említeni lehet a Bizományi Áruház Vállalat munkáját is. Az eredmények — amelyek nemcsak az előrelépést jelentik - értékét növeli, hogy szigorúbb feltételek között, fokozódó diszkrimináció, több országban jelentkező fizetőképtelenség mellett születtek. Az export többsége gazdaságos volt. A külkereskedelmi szervezetekkel az együttműködés javult. A termékértékesítések mellett igen jelentősek voltak a kerületi pénzintézetek tőkés valutabevételei.

A termelő területek sok szállal kötődtek a *Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa* keretében együttműködő szocialista országokhoz, a különböző KGST-programokhoz. Az ipar alapanyagellátása több esetben döntően e területekről származott. Nagyobb volt a szocialista relációkból beszerzett gépek száma, fejlődött a vállalati együttműködés. A rubel elszámolású export bővült, az egységek kötelezettségeiknek többségében fegyelmezetten tettek eleget. A külgazdasági kapcsolatokban széleskörűen vettek részt az intézmények is. A különböző nemzetközi – elsősorban szocialista – szervezetek mellett sokrétűbb lett közös munkájuk a külföldi vállalatokkal, intézményekkel. A belföldi célú termelésnél jelentős arányt képeznek az importkiváltó, megtakarító gyártmányok. Az *anyag- és energiatakarékosság*, valamint konkrét *tőkés import kiváltása* érdekében tett intézkedések szintén hozzájárultak az egyensúly javításához. Ezek megítélésénél nem hagyható figyelmen kívül, hogy egyes helyeken csak későn és kényszerhelyzetben intézkedtek, s a lehetőségeknek csak egy részét használták ki.

Az *életszínvonal országos méretű megőrzéséhez* tartozó kérdésekben a gondolkodás, a cselekvés jelentősen differenciálódott. A fogalom továbbra is leszűkítetten jelentkezett, erőteljesebb lett az egyéni érdek, a szubjektív megközelítés. A differenciálás elve ma már általánosabban elfogadott. Ervényesítése még következetlen. A valóban létező – de a közvéleményben eltúlzott – nem szocialista elveken alapuló egyenlőtlenségek miatt a gyakorlatban nagy volt a nivellálás irányába ható nyomás. Az általánosan 42, majd többségében 40 órás munkaidő bevezetése nagy előrelépés volt. Az átállást a vállalatok kiesés nélkül oldották meg. A változást a közvélemény általában nem értékelte vívmánynak, sokaknál a tényleges munkában eltöltött idő nem csökkent, hanem növekedett. A megítélés alakulásában szerepe volt a politikai előkészítő munka lemaradásának, a kereskedelem, a szolgáltatás, az ügyintézési lehetőségek késői megoldásának. A munkakörülmények javítására nagyobb figyelmet fordítottak a vállalatok, intézmények. Néhány helyen ezek eredményei kézzelfoghatóak. Nem mindenhol éltek azonban az anyagi eszközökön túl rendelkezésre álló, más lehetőségekkel.

A dolgozók *bére és jövedelme* növekedett, de a szóródás, az eltérés nagyobb. A differenciálás alkalmazása mellett a nem a teljesítményekkel összefüggő tényezők is szerepet játszottak. Az ösztönzési, bérezési rendszerek fejlesztésének kísérleteiben kerületi egységek is résztvettek. A tapasztalatok igazolták, hogy voltak olyan felszabadítható tartalékok, amelyeknek teljesítményt visszafogó hatásuk volt. Az országos, tervezett reálbércsökkenés eltérően érintette a különböző csoportokat és egyéneket. Az egyéni összjövedelem alakulásáról pontos adatokkal nem rendelkezünk. Ennek oka, hogy a kerületben dolgozók között jelentős a különböző főállás on kívüli formákból jövedelemhez jutók aránya. A vállalati gazdasági munkaközösségek megalakulása, a különböző munkavállalási formák, lehetőségek bővülése a kört lényegesen tovább tágította. Összegezhető tapasztalat, hogy a stabilitás fenntartása a növekvő jövedelmek mellett néhány területen növelte a feszültségeket. Különösen az árak, a bérek alakulásával összefüggésben határozottan nagyobb az elégedetlenség. Egyes dolgozói rétegek – pályakezdők, nagycsaládosok és újonnan lakáshoz jutók – helyzete összességében romlott.

A népgazdasági célokhoz kapcsolódó kerületi munkát elősegítette a szabályozás következetesebb közvetítő és kényszerítő hatásán kívül az is, hogy *új szervezeti, gazdálkodási formák* bevezetésére, szervezetkorszerűsítésekre került sor. A felülvizsgálatok, módosítások többsége eredményesnek bizonyult. A Konzervipari Vállalatok Trösztje és egyéb kerületi egységeket irányító trösztök, nagyvállalatok megszűnése és más okok következtében önálló vállalat lett a Budapesti Likőripari Vállalat, a Konzerv- és Paprikaipari Kutató Intézet, a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet, változott a Budapest Csokoládégyár irányítása. Műszaki fejlesztő vállalat lett az OKISZ SZSZV. Megszűnt, illetve átalakult a SZIM Esztergagépgyár és a MEDICOR Légzéskészülékek Gyára. Kettévált a BUTORÉRT, nagymértékben változott a Budapesti Húsipari Vállalat, az Agrárgazdasági Kutató Intézet, a Posta Kísérleti Intézet és a MÁV Ferencváros szervezete. Létrejött a Húsipari Műszaki Fejlesztő Közös Vállalat. Két szövetkezet egyesült. Az ipari, építőipari területen alapított leányvállalatok – egy közben már felszámolt szervezet kivételével – valamint a különböző szerződéses és bérleti formák alkalmazásával együtt a gazdálkodó egységek önállósága, rugalmassága nőtt. Hatékonyabb lett a szocialista tulajdon működ-

tetése, újabb tartalékok felszínre hozására nyílt lehetőség. Az átszervezések, az új formák bevezetése hosszabb-rövidebb ideig tartott és eltérő erősségű feszültségekkel járt. Valamelyest javult, de összességében elmaradt a szükségestől a vállalati, intézményi belső szervezetkorszerűsítési munka. Egy-egy helyen kialakult és eredményesen működtetett új megoldások bizonyítják a fejlődést elősegítő hatást.

A gazdasági és szakmai feladatok minősége, nagysága, a kialakult helyzet *fokozta a vezetési tényezők jelentőségét.* A vezetők döntő többsége megfelelt a feladatoknak. Személyes munkájuk és az irányításuk alá tartozó terület fejlődött. A hosszabb idő óta dolgozó és komolyabb tapasztalattal rendelkezők egy részénél a körülmények hatására felszínre kerültek azok a képességek, amelyek a változékonyabb, bizonytalanabb helyzetben is megújuláshoz, stabilitáshoz vezettek. A személyi cserék, a fiatalítás során az új vezetők közvetlen intézkedései lényeges változást eredményeztek a hatékonyságban, a követelményszintben, a dinamikában és a munkahelyi közérzet javításában.

Továbbra is fellelhető volt a kényelmesség, a rutinból vezetés, az igénytelenség. E tényezők az adott terület eredményességében a korábbiaknál jobban kiütköztek. A kádermunka elvei, a helyes testületi felismerések, ösztönzések a gyakorlatban nem valósultak meg teljeskörűen és kellő következetességgel. A párthatáskörök feladatai érvényesítésében a fejlődés ellenére sok volt a hiányosság, az elnézés, a formális ellenőrzés. Egyes szervezetekben belső igénytelenséggel, megalkuvással lehetett találkozni.

Rontották a helyzetet az elhúzódó cserék, a szubjektivizmus és a személyes kapcsolatok érvényesülése, a belső kádernevelés gyengeségei. A vezetői kiválasztás új formáinak alkalmazásánál jól lehet hasznosítani azokat a tapasztalatokat, amelyeket a szervezetek és a kollektívák szereztek a vezetők munkájának évenkénti értékelésénél, a beszámoltatások és az ellenőrzések során.

Feltétlen *elismerést érdemelnek* a tömegek széles körét magában foglaló, a kollektívákat gazdagító *munkaversenymozgalom, a szocialista brigádmozgalom és más társadalmi versenyformák értékei.* A vállalások, erőfeszítések jelentős tényezői voltak a sikereknek. A több évtizedes múlttal rendelkező üzemi-vállalati versenymozgalmakon túl újabb területek kapcsolódtak be az intézmények, hivatalok, kereskedelem és a szolgáltatás vonalán. Az 1980-as pártértekezlet által adott feladat szellemében jelentős eredmények születtek az egészségügyi és a kutatói területen. A szocialista brigádmozgalom szervezettsége kismértékben növekedett, a brigádok és a mozgalomban részt vevők száma csökkent, illetve átcsoportosult. Még mindig óriási erőt képvisel a 28 ezer főt tömörítő 2337 szocialista brigád. Gyengült a brigádmozgalom az építőipar, a tanácsi ipar területén és a szövetkezetekben, helyenként a vállalatoknál, a nagyüzemekben is. Ezzel ellentétesen kedvező irányba is mutatott a fejlődés. Jelentős volt a nagyszerű értékeket, hagyományokat őrző, megújulni képes szocialista tartalmat hordozó közösségek száma.

A kerületi vállalatok, szövetkezetek és intézmények több mint egynegyede érte el 1980 óta a kiváló címet. A beszámolóhoz mellékelt adatok bizonyítják, hogy a kerületi kollektívákban él a versenyszellem a társadalmi, egyéni aktivitás. A munkaverseny új lendületet kapott pártunk XIII. kongresszusa és hazánk felszabadulása 40. évfordulójára meghirdetett felhívás alapján. A kezdeményezésekben több kerületi szervezetnek volt jelentős szerepe. A Közmű- és Mélyépítő Vállalat az építőiparban mutatott példát. A kerületi Szakmaközi Bizottság szakszervezeti titkároknak tartott fórumán a Budapesti Húsipari Vállalat képviselője ajánlotta, hogy a kerület egészében, a kongresszusi időszakban közös célú, egységes kommunista műszakra kérjék fel és hívják meg a ferencvárosiakat. A három higiéniás egészségügyi tudományos intézet egymásnak szóló felhívása a környezeti ártalmak feltárására és megelőzésére, komplex megoldások kidolgozására mozgósította a helyi kollektívákat. A Fővárosi István Kórház Rendelőintézetben a szocialista munkamozgalom céljai szorosan összefonódnak az intézmény ezévi centenáriumi eseményeivel is. A csatlakozásokban, a vállalásokban, kiegészítésekben — az országos célnak megfelelően - a munkát, a helyi teljesítményeket javító elgondolások szerepeltek túlnyomó többségben. Az erőteljesebb politikai, társadalmi töltésű brigádok e versenyszakaszban is élen-

járnak a békemunkában, a hazafias-honvédelmi nevelésben, az ifjúság, az idősek támogatásában és más közhasznú tevékenységi területen.

A pártbizottság fontosnak tartotta, hogy a beszámoló lehetőség szerint adjon pontos választ arra: *milyen helyzetben van a szocialista versenymozgalom?* A rendelkezésre álló tapasztalatok mellett többszáz nagyüzemi dolgozóval, brigádtaggal, vezetővel folytatott interjú jellegű beszélgetés rendkívül gazdag ismeretanyagot adott. Megerősödött, hogy az emberek másokért végzett értékes munkája ma is átszövi az élet minden területét, összefoglalásuk szinte lehetetlen. A megkérdezettek jól látják, hogy miben erősödött és miben gyengült a mozgalom A vélemények visszatükrözték a munkában, az életmódban bekövetkezett változásokat. Felszínre kerültek a versenylendületet féltő és lebecsülő nézetek, az értékteremtő szándék és a kényszercselekvés egyaránt. Összességében megválaszolható, hogy a kerületben *nem újult meg a szükséges mértékben a munkaverseny.* Határozottan kimutatható, hogy a verseny politikai irányításának gyengeségeiben található meg a fő ok. A verseny szocialista tartalmát, a dolgozók megnyerését, nevelését, a kommunisták és a KISZ tagok példamutatását nem biztosították mindenütt. A folyamatos értékelés hiánya, az erkölcsi és anyagi elismerés elégtelensége, a vezetők és vezetettek közötti viszony formális és mechanikus jelei ugyancsak tényezői voltak a kialakult helyzetnek. Az egészséges versenyzést, a szocialista brigádmozgalom szerepét más formák jelenleg sem vehetik át. Mozgósító funkciójuk jelentős a gazdasági feladatok megoldásában, nevelő közösségalakító tevékenységük nélkülözhetetlen a szocialista viszonyok erősítésében.

2.) Fontosabb ágazatonkénti jellemzők

Az *ipari-, élelmiszeripari* termelés az elmúlt időszakban az igények és lehetőségek következtében differenciáltan változott. A piaci helyzet módosulásaihoz összességében jobban igazodtak a termelő szervezetek. A tudatos fejlesztésben kiemelkedő a FÉG, a BVM, az ÁTEV, a BULIV és a BUCSOK, a fokozódó nehézségeket -- amelyek főleg az anyag és alkatrész ellátásban, a munkaerő vonalán, a kooperációban jelentkeztek - leküzdötték a vállalatok, szövetkezetek, többségben fejlődtek. A termelés növekedésének minden területen a termelékenység volt a forrása. Mértéke azonban nem mindenhol kielégítő. A takarékosság szemlélete, a költséggazdálkodás javítása és a belső tartalékok feltárása általában továbbra sem kötődik a gazdálkodás valamennyi eleméhez. A *technológiai korszerűsítés,* fejlesztés lehetőségei a korábbiaknál korlátozottabbak voltak. Több egységnél — pl. FÉG, ÁTEV, Magyar Gyapjúfonó — jelentős rekonstrukciók, s elsősorban gépi fejlesztések valósultak meg. Szélesebb körben ugyanakkor a szükséges beruházások, rekonstrukciók elmaradása a jellemző. Ennek következtében nagyobb ellentmondások vannak a termék színvonala, minősége iránti igény és az előállításra használt technika elavultsága között. Különösen komoly probléma az élelmiszeripar műszaki helyzete, ami vállalati lehetőségeken túli intézkedéseket is igényel. A beszámolási időszakban több termelőegység kritikus időszakot élt át. Alaphiányos és alacsony hatékonyságú gazdálkodás után veszteséges lett és szanálásra került a Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár. Néhány helyen - pl. BHV, SZIM, BVM — a munkaterhelések okozta feszültségek vezetési, politikai hibákkal párosulva hosszan elhúzodó nehéz helyzetet teremtettek. Ezek feloldására a belső erők nem voltak elegendők.

Az *építőipar* területén már a tervidőszak elején jelentős változtatásokkal kellett számolni. Az utóbbi két évben egyre erőteljesebben éreztette hatását a beruházási lehetőségek általános korlátozása, az igények csökkenése. A szükséges váltást eltérő mértékben tudták az egységek megvalósítani. Többségben hiányzott az ehhez szükséges tudatos vállalati stratégia. Egyértelműen kivétel ez alól a Közmű- és Mélyépítő Vállalat és a Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat, valamint a Prosperitás Szövetkezet. Az átálláshoz szükséges technikai és pénzügyi feltételek is csak részben álltak rendelkezésre. A vállalatok gazdálkodási nehézségeit nagymértékben fokozta, hogy az utóbbi időben felújítási területen is jelentkeztek a fizetőképességi problémák. Az elmúlt években csökkent az elutasított megrendelések aránya, sőt több területen munkaellátottsági gondok is jelentkeztek. Részben ennek ellentételezésére különböző formákban bőví-

tették a lakossági igények kielégítését. A minőség nem javult a követelményeknek megfelelően. Különösen élesen jelentkezik ez a közvetlenül lakosságot is érintő Fővárosi 4-es Építőipari Vállalatnál és az IKV saját, illetőleg alvállalkozóinak tevékenységében.

A *kereskedelmi vállalatok* jelentős erőfeszítéseket tettek a lakosság ellátási színvonalának megőrzése érdekében. A kereslet jobb kielégítésére különböző módszereket alkalmaztak. A forgalom többségüknél nőtt, kivétel a ZÖLDÉRT, ahol más csatornák felerősödése a piaci részesedés csökkenéséhez is vezetett. Az ÁFOR rugalmas üzletpolitikai intézkedésekkel ellentételezte a népgazdasági érdek — az energiatakarékossági kormányprogram — érvényesítéséből származó hátrányait. A vállalatok és szövetkezetek új értékesítési formákat vezettek be, bővítették ipari kapcsolataikat, fokozták termeltetési tevékenységüket. Ennek ellenére az olcsó áruk kínálata nem kielégítő, nőtt az utóbbi két évben a csak időszakosan kapható cikkek, valamint a tartós hiánycikkek köre. A kiszolgálás színvonala, az üzletek kulturáltsága és tisztasága - néhány kivételtől eltekintve - szerény mértékben javult. Az előrelépést a szűk fejlesztési források, a munkaerőhiány és a belső igénytelenség nehezítették. Az üzlethálózat 1980 óta 120 ezer m^2-rel bővült. A létrehozása óta alaphiánnyal küzdő BUTORKER is fokozatosan megerősítette piaci-, gazdasági helyzetét. A pártértekezlet ösztönzésére intézkedések történtek a kereskedelem etikai helyzetének javítására, a csúszópénz, a protekcionizmus visszaszorítására. Ezek részben nem voltak elég erőteljesek, de általánosabb okok miatt is a negatív jelenségek bővülését észlelni. Elismerést váltottak ki a nyugdíjasokat és a fiatal házasokat segítő vásárlási akciók.

A *posta és közlekedés* területén eredményes munka folyt az ágazati célok megvalósítása érdekében. A kerületi postaszervezetek szerteágazó szervezési, kutatási, gyártási és üzemeltetési feladataikat eredményesen teljesítették, vagy túlteljesítették. A fejlesztők és az üzemeltetők munkakapcsolatai fejlődtek, a szolgáltatások minőségét javító műszaki megoldások jó ütemben kerültek bevezetésre. A posta átszervezése a lakossági igények teljesebb kielégítésére is kedvezőbb feltételeket teremt. A fővárosi telefonhálózat korszerűtlensége, elmaradottsága időnként rendkívüli feladatok elé állította a kerületi postaszerveket. Az ország legnagyobb vasúti körzeti üzemfőnöksége — a Ferencváros Csomópont - nehéz technikai és munkaerő feltételek mellett biztosította az alapvetően zavartalan vasúti szállítást. Több intézkedést tettek a kapcsolat javítására a fuvarozókkal. Eredményeket értek el a takarékosságban, eszközkihasználtságban. A Belkereskedelmi Szállítási Vállalat üzemegysége a közúti szállítás igényváltozásához rugalmasan igazodott. A közlekedési kultúra javításához továbbra is kezdeményezően járultak hozzá.

A *tudományos intézetek* eredményesen vettek részt az országos távlati és a középtávú tervek realizálásában, országos és tárcaszintű kutatási főirányok, célprogramok végrehajtásában. A feladat-finanszírozás egyértelműbb, a felhasználás ellenőrzöttebb. A központi támogatás mérséklődött. A terület egyik jogos felvetése, hogy a szabályozók túlzottan a rövidtávú eredményeket preferálják, a kutatást felhasználó egységek kevésbé érdekeltek azok gyakorlati bevezetésében. Több kerületi kutatóhely eredményesen vett részt politikai és állami döntések megalapozásában közgazdasági, agrárgazdasági, egészségügyi, vízgazdálkodási területeken. Mérhető eredmények vannak a környezetet és a különböző ártalmakat sokoldalúan elemző higiénés intézmények munkájában. A tudomány- és gazdaságpolitika által támasztott követelményeknek az élelmiszeripari kutatók eredményesebben tettek eleget. A politikai, állami határozatok és rendeletek végrehajtásában, az átszervezések és létszámcsökkentések megvalósításában nem minden esetben sikerült elérni a szükséges tartalmi változást.

Az *egészségügyben* elért országos és fővárosi eredményekhez, az ellátási színvonal őrzéséhez, lehetőségek szerinti javításához a kerületben dolgozó egészségügyi intézmények érdemben hozzájárultak. A Fővárosi István Kórház Rendelőintézetben az integráció fokozatos kiteljesedése pozitív változásokat hozott. A járó- és fekvőbetegellátás szorosabban egymásra épül, a párhuzamos és felesleges vizsgálatok mérséklődtek, kedvezőbbek a gyógyítás, megelőzés feltételei. Az üzemorvosi hálózat 45%-ában - vállalati segítséggel is — korszerűsödtek a rendelők. A László Kórházban folyó rekonstrukció keretében 336 ágyas új pavilon a közeljövőben kerül átadásra. Az intézmények működési feltételei nehezebbek, összetettebbek voltak, mint korábban. A

közvélemény jogos, de gyakran egyoldalú, türelmetlen elvárásainak erőfeszítéseik ellenére csak részben tudtak megfelelni. Az ellátási színvonal érezhető javulását nehezítette az épületek és műszerek avultsága, a korszerűsítést, fejlesztést szolgáló anyagi források korlátozottsága, a szakdolgozók jelentős létszámhiánya, a gyógyszer- és eszközellátottság akadozása. A belső viszonyokban, a munkahelyi demokratizmusban és kádermunkában a kívánatosnál lassúbb volt az előrelépés.

Több vonatkozásban eredményes munka folyt a — részben országos hatáskörű — *hivatalokban és intézetekben.* A Magyar Szabványügyi Hivatal teljesítette a műszaki színvonal emeléséhez, a minőség biztosításához és javításához, a központi fejlesztési programok kidolgozásához és megvalósításához kapcsolódó feladatait. A kerületi pénzintézetek közül a Pénzintézeti Központ és az Állami Biztosító jellegének megfelelően a lehetőségeket folyamatosan keresve, új módszereket alkalmazva közvetlenebbül vettek részt a pénzügypolitika, a devizagazdálkodás célkitűzéseinek országos szintű megvalósításában. Az Állami Biztosító és az OTP kerületi igazgatósága javították lakossági kapcsolataikat, szolgáltatási tevékenységüket. A magyar—osztrák közös utazási iroda kerületi OTP igazgatósághoz telepítése jelentős bővülés. A pártbizottság beszámolója nem kívánt a hagyományos szerkezetben minden témakörrel foglalkozni, de érintett néhány olyan lényeges kérdést, mint a *minőség,* a műszaki fejlődés, beruházás, vagy az *együttműködés, kooperációs* kapcsolatok. Jelezte azokat az összetett folyamatokat, feszültségeket, amelyek például a munkaerő gazdálkodásban, vagy a vállalatok *pénzügyi viszonyaiban* alakultak ki.

3.) Várospolitika, kerületfejlesztés

A VI. ötéves és az éves kerületfejlesztési tervek előkészítésében szélesebbkörű demokratizmus érvényesült. Jó alapot biztosított az, hogy az V. ötéves célok többsége megvalósult, a beruházások előkészítése időben jobb volt. A területi tervezés érdekében azonban a kezdeti lépéseknél nem jutottak tovább, nem volt megfelelő a demográfiai jellemzők felmérése sem. Az alapdokumentum mellett több kiegészítő program is született, amelyek már a kerületfejlesztés átfogóbb szemléletének kialakulására utaltak. A kerületi tanács *fejlesztési* forrásainak döntő többségét továbbra is a vállalatok és intézmények hozzájárulása, a társadalmi munka alapozta meg. A jelentős nagyságrendű működési, felújítási, fenntartási keretek mellett értékes segítséget jelentett, hogy egyes feladatok megoldásához a Fővárosi Tanács pótlólagos pénzeszközöket is adott. Az első három évben a tervezettet lényegesen meghaladta, több mint 61 millió Ft-ot tett ki a *társadalmi munkák* értéke. A *kommunista műszakok* béréből - fővárosi és országos felhívások, akciók következtében — az előirányzottnál kisebb összeget, 4,8 millió Ft-ot fizettek be a tanács fejlesztési alapjára. Az V. ötéves tervidőszakhoz viszonyítva jelentősen nagyobb lett a vállalati, intézményi alapátadások összege.

A kerület összességében az 1980 óta eltelt időszakban sem tartozott a dinamikusan fejlődő fővárosi kerületek közé. Ebben az is szerepet játszott, hogy a legjobban ellátottak közé tartozik az óvodai, bölcsődei, orvosi területen. A közlekedési viszonyokat a megvalósított fővárosi beruházások, rekonstrukciók a hidak felújításával, a Metró építésével, a Boráros tér átalakításával jelentősen fejlesztették. A tömegközlekedésben egy trolibusz járattal bővült az utazási lehetőség. A Soroksári út teljes egészében elkészült.

Uj világító lámpák rendszerére 4 millió Ft-ot, világításkorszerűsítésre 3,1 millió Ft-ot használtak fel. Kerületi forrásokból több útszakasz felújítását végezték el. (Kinizsi, Kozraktár, Mester utcákban)

A legégetőbb problémát továbbra is a *lakáskérdés* okozza. Az állami szervek erőfeszítései több mint 5 ezer család gondját oldották meg — közöttük 69,6% a munkás és 65% a fiatal házasok aránya - ennek ellenére e területen a feszültségek tovább nőttek. Az ország teherbíróképessége, a szövetkezeti lakásforma megszűntetése, a lakás- és építőanyag árak igen nagymértékű emelke-

dése egyes rétegek lakáshoz jutását szinte kilátástalanná tette. Az állami és vállalati támogatások bővülése még nem enyhítette kellően ezt a helyzetet. A kerületi lakásállomány minőségi összetétele a gazdálkodáshoz nem nyújtott kedvező feltételeket. Az új lakásgazdálkodási jogszabályok bevezetése, az igénymegújítások nagy kampányfeladatait az illetékes kerületi szervek megfelelően oldották meg. Több elem – pl. lépcsőzetes lakásjuttatás – alapos és széleskörű megismertetése, elfogadtatása még nem valósult meg. A pártértekezlet feladatkijelölése ellenére az üres lakások száma – intézkedések hiányában – hosszú ideig nem csökkent, késve főként a fővárosi pályázati rendszer eredményeként mérséklődött. A lakáskorszerűsítések már meghaladják a tervezettet, az előirányzott 3649 lakással szemben eddig 4044 fejeződött be. Ebben meghatározó a központi célokkal összhangban a lakosság közreműködése. Több mint 3700 korszerűsítését végezték el a bérlők. A kerületi Ingatlankezelő Vállalat szervezeti korszerűsítése, tartalmi munkájának javulása és tudatosabb, szélesebb körű lakossági kapcsolatai mind a közhangulatot, mind a vállalat munkájának megítélését pozitívabb irányban befolyásolta.

Továbbra is nagy azonban a jogos kritikai észrevételek száma. A vállalat már eddig közel teljesítette lakásfelújítási tervét (2438 bérlemény). A legnagyobb problémák a kezelési területen jelentkeznek. A tanácsi tervben előirányzott 635 lakással szemben eddig mindössze 192 épült fel és a terv sem a lakásépítésben, sem pedig a tetőtér- és emeletráépítési formákban nem teljesül. Ez utóbbit a kerületi KISZ küldöttértekezlet védnökségvállalása sem tudta érdemben befolyásolni. Minőségi változás, hogy – a több ötéves tervidőszakban elmaradt – Középső Ferencvárosi rekonstrukció érdemi előkészítése beindult.

A kerületi tanács anyagi eszközeinek döntő részét a *gyermekintézményekre* irányozta elő. Ilyen célokra a vállalatok is igen nagy összegeket fordítottak. A létesítményfejlesztések közül jelentős határidő módosításokkal és minőségi problémákkal készült el a Vágóhíd utcai óvoda, elhúzódott a Mester u. 19. sz. alatti iskola felújítása, s csak ez évben készül el. A tervezett felújítások közül a Leövey Gimnáziumé később kezdődik. Megvalósult a Napfény, Friss és Hurok utcai óvodák férőhelybővítése, a Szamuely utcai általános iskola korszerűsítése. Komoly ráfordításokat igényelt az oktatási intézmények tárgyi feltételeinek javítása. Kiemelt jelentőségű volt a Fővárosi 2. sz. Szakmunkásképző Intézet bővítése, az MKKE-n folyó – minisztériumi forrásokból támogatott – rekonstrukció.

A kerületi *egészségügyi ellátásban* teljessé vált az integráció. Az ellátásban komoly gond változatlanul a körzeti orvosi rendelők elavultsága. Jelentős változás a Mester utcai rendelő idén megkezdődő átépítése. Az egy orvosi körzetre jutó felnőttkorú lakost tekintve a fővárosban a kerületek között a 3., gyermekeknél a 4. helyen állunk. Az ellátási rangsorban előrelépésünk 1980-hoz képest javulást mutat.

A kerületben az időskorú lakosság arányának emelkedésével tovább nőtt a *szociálpolitikai* munkán belül az idősekkel való foglalkozás jelentősége, szükségessége. Ebben határozott és mélyülő a társadalmi egyetértés, amely a lakosság és a kerület dolgozói, a szocialista brigádok és az úttörők cselekvő közreműködésében is megnyilvánult. A társadalmi összefogás eredményei mellett a tanács tevékenységén belül a szélesebb körű, áttekintőbb, a gondozás sokoldalúságát jelentő szemlélet még nem vált egységessé, az erők és anyagi források szétforgácsolódását, aránytalanságait nem tudták megszűntetni. A széleskörű vállalkozás koordinálása, szervezése elmaradt a lehetőségektől. A kerületi idősek ellátását szolgáló intézményhálózat nem fejlődött. A József Attila telepi nyugdíjasház és az azon belüli napköziotthon volt az egyetlen bővülés ebben az időszakban. A tanács hivatásos gondozói létszáma nőtt, ugyanakkor a házi szociális gondozásban résztvevő társadalmi aktívák köre jelentősen szűkült. Az egységes családvédelem kereteinek létrehozása a jövőben tartalmi fejlődést jelenthet. Ez azon a negatív kerületi sajátosság miatt is fontos, hogy a veszélyeztetett gyermekek száma kiemelkedően magas.

A *környezetvédelem,* a tisztaság érdekében tett intézkedések alapvetően a színvonal megtartását tudták csak biztosítani. Részeredmény, hogy 2500 bérleményben végezték el a földgázra átállítást. Az ipari víztisztítás területén nagy előrelépésről a fővároshoz hasonlóan nem adhatunk számot. Az elmúlt években 74 vállalatot bírságoltak meg. Sikeresnek mondható a gondo-

zott, a zöldterületek arányának növelése érdekében végzett munka. Ebben a lakosság öntevékenysége is nagyarányú, elsősorban a József Attila és az Aszódi telepen.

A *tanácsi munka* szervezeti keretei az elmúlt időszakban a fővárosi egységes módosításhoz kapcsolódva jelentősen megváltoztak. Több szempontból kedvezőbb feltételek alakultak ki, de ezek tartalmas kihasználása még nem fejeződött be, csak kezdeti eredményeket lehet említeni. A lakosság lényeges változást ügyeinek intézésében nem érzékel annak ellenére, hogy a tanács testületei, vezetése fokozta a követelményeket. A fővárosi decentralizálás, valamint különböző állami döntések hatására egyes szakigazgatási szervek feladatköre bővült.

4.) A párt és tömegszervezeti munka

A gazdaságban, a kerületfejlesztésben állandóan jelen volt, érvényesült a *pártirányítás*, fejlődött a tömegszervezetek munkája. A kerületi pártbizottság, a pártszervezeti testületek, fórumok minden lényegi kérdésben tájékozódtak, kialakították a kollektív álláspontokat. Az agitációs érvrendszer bővült, gyakran a nehezebb viszonyok között is jobban eligazodtak, mert tájékozottságuk biztonságosabb lett a javuló tömegkapcsolatok és tömegesebb jelzések révén. Fő kérdés volt, hogyan lehet nyomon kísérni az eseményeket, megelőzni, irányítani, élére állni a folyamatoknak. A nagyobb és nehezebb követelménynek megfelelés igénye erősítette az *önállóságot*, a felelősséget, alakította a módszereket is. Az az országosan fellángoló vita, amely arról folyt, hogy „vonuljon-e ki a párt a gazdaságból?" általában nem keltett nagy bizonytalanságot. Stabil alap volt a sokoldalú, értékes munka, mely a gyakorlatban bizonyította, hogy a pártirányítás, a tömegszervezeti hozzájárulás nélkül nem lehetett volna ilyen szinten megfelelni a népgazdasági követelményeknek, teljesíteni a gazdasági, szakmai feladatokat.

Továbbra is helyesnek bizonyult a kerületi pártbizottság egyik alaptörekvése, hogy a pártirányítás és a gazdasági, állami vezetők egyszemélyi felelőssége, a tömegszervezeti hatáskörök ne mosódjanak össze. A vállalatok, a pártszervezetek elenyészően kevés esetben fordultak a pártbizottsághoz olyan segítségért, melyet önállóan, állami vonalon elintézhettek volna. Belső gazdasági, pénzügyi viszonyaik romlása következtében több helyről arra kértek és kerestek választ: *mit kellett volna másképpen tenni,* milyen mértékű a párttagok, a vezetők felelőssége? Ennek során többször túlzottan a külső tényezőkre helyezett hangsúly a helyi okfeltárástól elvonta a figyelmet. Előadódott, hogy a kívülről érkező segítő kritikát nem fogadták, vagy időben nem hasznosították. Összességében azonban nem kaptak megfelelő és mindig eredményre vezető támogatást a különösen nehéz helyzetben lévő egységek.

A gazdaságpolitikai munkában részben *átrendeződött, átértékelődött* a gyakorlat, változtak a testület elé kerülő témák, hozzászólások is. Az előre tervezettek mellett, illetve helyettük gyakrabban kerültek időszerű, a munkahelyet és a dolgozókat foglalkoztató kérdések közvetlen felvetések útján a fórumok elé. Ezek nagy részében munkatapasztalatok, egyéni, vagy csoportos érdekmotivációk, szakmai vezetési gyengeségek, tájékoztatási hiányok is közrejátszottak. Jelezték, hogy a gazdasági szervezet, munkahelyi demokratizmus nem működik rendeltetésszerűen, a tömegszervezetek nem érvényesítették jól érdekfeltáró és érdekütköztető feladataikat. A pártszervezetek eltérően reagáltak. Nehéz volt és nem mindig sikerült a vitákban, jelenségek, felvetések kapcsán *helyes politikai következtetést* levonni: szétválasztani a jogost az erősödő demagógiától, a kritika bátorítása, a bizalom mellett védekezni az uszályba kerülés ellen. Természetes pártszervezeti reakció volt gyakran, hogy „hiánypótló" intézkedéseket tettek ahelyett, hogy a felelős vezetőkkel végeztették volna el a feladatokat, jobban támaszkodva a tömegszervezetekre. A gazdaságpolitikai-várospolitikai munka tartalmában egyre határozottabban ki lehetett mutatni a közvetlen kapcsolatokat, hatásokat az életszínvonalpolitika, a társadalompolitika, a belpolitika különböző területeivel. A tájékozódási igény nőtt. A pártszervezetek egy része önállóbban szervezett pártnapokat, hívott meg előadóként szakértőket, javította a belső tájékozódási, visszatájékoztatási rendszert, gyakorlatot. Előadódott, hogy különböző kérdéskörökben átmenetileg a párton belül sem a párt álláspontja került a figyelem

középpontjába. Ebben az is közrejátszott, hogy az előadók kiválasztása nem volt mindig szerencsés. E szakaszban jobban felszínre kerültek a párttagság elméleti-politikai felkészültségében, megalapozottságában és szilárdságában meglévő hiányosságok. A gazdasági-politikai-ideológiai kérdések kölcsönhatásaival, a belső összefüggésekkel nem a célkitűzéseknek megfelelő volt a foglalkozás. A gazdaságpolitikai koordináció jelentősége megnőtt. Általában a fejlődés volt a jellemző. Ennek keretén belül nagyobb súllyal jelentkezett a párt és tömegszervezeti folyamatok összehangolása. Aránya, vagy a hatáskörök megsértése különösen a nagyobb kollektívákat érintő kérdésekben hátráltatta az egyébként jó döntés megvalósulását.

A kerületi *pártbizottság* — helyesen — a legátfogóbb kérdéseket tűzte napirendjére. Feladatkörének megfelelően operatív szerveivel együttesen biztosította a folyamatos munkát. A végrehajtóbizottság ülésein és helyszíni tevékenységében kellő súllyal — javítható belső arányokkal — szerepeltek az egyes testületek, kérdések. A Gazdaságpolitikai Munkabizottság tervszerű működése eredményesen segítette a testületi döntéselőkészítést, a végrehajtás szervezését és ellenőrzését.

A pártszervezetek tevékenységében az irányítás saját felismerésén, valamint a körülmények kényszerhatására központi helyet foglaltak el a gazdaságpolitikai kérdések. Bekerültek, erősodtek az oktatási, egészségügyi és körzeti területeken is. Felzárkóztak az intézményi és tudományos pártszervezetek. Általában tisztábban érvényesültek az elvek, erősödött az elvi-politikai jelleg. A várospolitikai munkával a körzeti pártvezetőség, alapszervezetek tervszerűbben, fejlődő színvonalon foglalkoztak. A munkahelyi szervezeteknél is közvetlenebbül jelentkeztek a lakóhelyi, körzeti hatások.

A kerületi szervek, tömegszervezetek munkája differenciáltan fejlődött. A KISZ Bizottság és a Hazafias Népfront Bizottsága, a kerületi Szakmaközi Bizottság testületei nagyobb számban és folyamatosabban foglalkoztak a gazdasághoz, a kerületfejlesztéshez tartozó kérdésekkel. Egyre hozzáértőbben véleményezték a kerületi tanács által tervezett fontosabb intézkedéseket, kiemelten az érdekérvényesítés vonalán. Saját szervezeteiken belül javult az irányítás, felkészítés, tájékoztatás. A lakosság, az ifjúsági rétegek véleményét jobban megismerték. A tömegpropaganda, az agitáció keveset javult. Néhány kerületi szerv munkafelfogásában a politikai-közéleti töltés érzékelhetőbbé vált. A HNF kerületi Bizottsága, a Rendőrkapitányság, Népi Ellenőrzési Bizottság és a kerületi IKV vezetői több alkalommal adtak értékes tájékoztatásokat taggyűléseken, fórumokon, aktívaértekezleteken, különösen a körzeti pártszervezetekben. Életszerűbb lett a tanácstagok, tanácsi vezetők lakóterületen és az üzemek felé végzett munkája.

A tömegszervezetek közül a *szakszervezetek* voltak a legközvetlenebb kapcsolatban a termeléssel, a szakmai munkával. Fokozódott a szerepük az élet és munkakörülmények alakításában, jogosítványuk érvényesítésében. A dolgozók véleményét, javaslatait többcsatornán keresztül megismerték, a döntésekben alkalmazták, továbbították a helyi és a felső vezetésnek. A visszatájékoztatás még nem a követelményeknek megfelelő. Erősödött az érdekvédelmi, érdekképviseleti jelleg. A kollektíváknál élesebb vitákban születtek a megerősítő, kiegészítő, vagy az eredeti javaslattól eltérő döntések. Nagy erőfeszítéseket kellett tenniök a népgazdasági célok támogatása a különböző szintű és egy vállalaton belüli szakmai és rétegérdekek összehangolásában. A változások egyik általános jellemzője volt, hogy minden tömegszervezet, mozgalom és sajátos szervezet a tömegkapcsolatokban a *határozottabb érdekkifejeződés lehetőségeit* kutatta. Ezek összehangoltsága a gyakorlatban még nem volt megfelelő. Különösen a szakszervezet és a KISZ lassan javuló együttműködése hátráltatta az érdemi, politikailag helyes tartalmú megoldásokat.

A tagdíjfizetés, a taglétszám alakulása, a rétegszervezetek igénye bizonyos fokú elégedetlenségre, távolodásra mutatnak. A pártirányítás nem volt folyamatos és mindig megfelelő. A tömegszervezetekben dolgozó kommunistáknak több segítséget kellett volna kapniuk.

A gazdaságpolitikai, várospolitikai munka *módszerei változtak, gazdagodtak*. A fontosabb és eredményesebb megoldások közül megemlíthetők:

– a politikai mozgalmi feladatok középtávú és éves programjainak szoros kapcsolata, a dinamikus tervezés megvalósítása,

– a gazdaságpolitikai munkabizottság közvetlen előterjesztései, kihelyezett ülései, tagjainak hosszabb időre szóló megbízása egy-egy vállalat helyszíni segítésére, a differenciált megközelítés,

– a gazdaságpolitikai klub, ahová az időszerű fontos vezetési témákban szakértő országos vezetők rendszeres meghívása. A hatáskörbe tartozó vezetők különféle módszerrel történő felkészítése, bekapcsolása, felkérésük önálló csoportmunkára,

– a feladatokhoz rugalmasan alkalmazkodó kerületi összevont, jellegszerinti, egy-egy vállalaton belüli aktívák, rétegfórumok,

– a titkárok, gazdaságpolitikai, várospolitikai reszortosok, agitációs-propaganda felelősök tájékoztatása különböző kombinációkban. Kerületi szintű kommunista csoportok (HNF-ben, Tanácsban, KISZ-ben, szakszervezetben) működtetése,

– együttes vezetői értekezletek a pártbizottság és a tanács vezetői között kiemelt, fontos várospolitikai kérdésekben,

– a lakóterületi városkörzeti tanácskozások, a Szakmaközi Bizottság, a pártkörzetek által összehívott fórumok,

– összehangolt együttes helyszíni ellenőrzés a különböző kerületi szervek részvételével.

A kerületi testületek a munka értékelése során rendszeresen *elismerésben* részesítették a kiemelkedő munkát végzőket. Igy 1980 és 1985 között:

– a népgazdasági terv célkitűzései megvalósulását elősegítő eredményes munkáért az

Agrárgazdasági Kutató Intézet
ÁFOR Ásványolajforgalmi Vállalat
Budapest Csokoládégyár
Budapesti Húsipari Vállalat
Budapesti Likőripari Vállalat
Fővárosi Óra- és Ékszeripari Vállalat
Konzervipari Közös Vállalat
Közmű- és Mélyépítő Vállalat
Magyar Szabványügyi Hivatal
Állatifehérje Takarmányokat Előállító Vállalat
OKISZ Számítástechnikai és Szervezési Vállalat
Állami Biztosító
Bizományi Áruház Vállalat
Butorkereskedelmi Vállalat
Csillag Faipari Szövetkezet
Fegyver- és Gázkészülékgyár
Gála Nőiruha Szövetkezet
Használtcikk Szövetkezet
LABOR MIM Budapesti Gyára
Vasedénykereskedelmi Vállalat
Konzerv és Paprikaipari Kutató Intézet

kollektíváit

és a Fegyver- és Gázkészülékgyár, Országos Húsipari Kutató Intézet *pártszervezetét:*

– a szocialista brigádmozgalom továbbfejlesztéséért a MOM Szemüveglencse pártszervezetét;

– a Katona József színház rekonstrukciójáért a Fővárosi 4-es sz. Építőipari Vállalat kollektíváját;

– a kerület fejlesztéséért, gazdagításáért az

Állami Biztosító
Budapesti Vegyiművek
Fűrész- és Hordóipari Vállalat
ÁFOR Ásványolajforgalmi Vállalat
Bútorkereskedelmi Vállalat
Vasedénykereskedelmi Vállalat
RAMOVILL Szolgáltató és Szövetkezeti Vállalat

kollektíváját és a

Közmű- és Mélyépítő Vállalat Pártbizottságát
IX/8. körzeti alapszervezet vezetőségét

– a lakásgazdálkodás korszerűsítése érdekében végzett munkáért

OTP IX. kerületi fiók, OKISZ Számítástechnikai és Szervezési Vállalat kollektíváit és pártszervezetét, a József Attila lakótelep pártvezetőségét

– a vállalati átszervezések, szervezeti korszerűsítések fegyelmezett végrehajtásáért az

Agrárgazdasági Kutató Intézet
SZIM Esztergagépgyár
Konzerv és Paprikaipari Kutató Intézet
Bútorkereskedelmi Vállalat
Konzervipari Közös Vállalat

kollektíváit

5.) Feladatok

A pártbizottság arra összpontosítson, hogy a kerület egészében a *hatékonyabb, a társadalmilag hasznosabb munka* legyen a meghatározó a kollektíváknál és az egyéneknél. A gazdaságpolitika, ideológia, nevelés, a kádermunka és a szervezés tartalmában és módszereiben ezt szolgálják.

– Az *1985 évi tervek* megvalósításában járuljon hozzá a VI. ötéves időszak minél eredményesebb befejezéséhez, a *VII. ötéves gazdasági, szakmai és kerületfejlesztési* programok kongresszusi, népgazdasági célokkal összhangban álló megalapozásához. A kerület fejlesztésében a Fővárosi Tanács programjához kapcsolódóan nagyobb intenzitással és helyi felelősséggel kell foglalkozni a középső ferencvárosi rekonstrukció megvalósításával. A lakásgazdálkodás, lakásépítés javítása változatlanul a legfontosabb. A szociálpolitikai területen az intézményhálózatot bővíteni kell. A nehezebb feltételek, a bevezetésre kerülő változások néhány kérdésben alapvető módosulást igényelnek a kerületi tanács munkafelfogásában, munkamódszereiben. A feltételek megteremtése, a lakosság nagyobb tehervállalásának biztosítása új módszerek kialakítását, a kerületi szervekkel, tömegszervezetekkel jobb együttműködést indokol.

– A pártszervezetek munkájában a *gazdasági építés továbbra is a központban álljon.* A változások megértetése, az új következetes támogatása alapvető feladat. A gazdaság- és várospolitikai tevékenység gyakorlatát és eszközrendszerét tekintsék át, tegyenek határozott intézkedéseket az elengedhetetlenül szükséges megújulás érdekében.

  A gazdálkodás személyi tényezőire még nagyobb figyelmet fordítsanak. Vállaljanak döntő szerepet a jó munkát elismerő, a hanyagságot, egyenlősdit nem tűrő politikai hangulat, munkahelyi légkör kialakításában.

– Érjék el, hogy a *tömegszervezetek* munkájában nagyobb szerepet kapjon a gazdaság-, várospolitika elfogadtatása, a megvalósítására történő mozgósítás. A *munkaverseny- és mozgalmak* megújulásához egyaránt nélkülözhetetlen a pártirányítás fejlesztése, az állami-gazdasági vezetés korszerűsítése és a brigádok öntevékenységének, kezdeményezőkészségének fokozása. A verseny- és a brigádmozgalom elsősorban a helyi feladatok eredményes megoldásával, a tartalékok feltárásával, a minőség javításával járuljon hozzá a népgazdaság intenzív fejlesztésének gyorsabb kibontakoztatásához.

IV.
AZ IDEOLÓGIAI, A TÖMEGPROPAGANDA ÉS AZ AGITÁCIÓS MUNKA, A MŰVELŐDÉS FŐBB TAPASZTALATAI

Az 1980. évi pártértekezlet követelménye a tudati nevelés magasabb színvonalát, a szocialista közgondolkodás fejlesztését, az eszméinktől idegen nézetek, magatartásformák elleni határozottabb fellépést szorgalmazta. A szocialista hazafiság, az internacionalizmus eszméje terjesztésének, a béke megőrzésének agitatív szolgálatát állította előtérbe. Magasabb követelményeket támasztott a politikai érzékenység, a meggyőző kiállás, az elmélet és gyakorlat tudatosabb egysége erősítésében. Feladatul adta, hogy a munkamódszer általánosabb fejlődésében váljanak gyakoribbá az előkészítő vitafórumok, konzultációk. Jobban kell a munka társadalmasítását fokozni. Kapjon nagyobb szerepet a gazdaság és politika összefüggéseinek korszerű magyarázata. Meg kell szervezni a párttisztségviselők felkészítését. A pártcsoportok tevékenysége tartalmilag is segítse a tömegpolitika eredményességét. A munkásosztály vezető szerepének érvényesítését szolgálja jobban a propaganda. A szövetségi politika időszerű elméleti megalapozottságát tovább szükséges szilárdítani. A vállalkozó szellemű értelmiségiek hatékonyabb bevonásával is kötődjék célszerűbben össze Ferencváros múltja és jelene. A munkásmozgalom hagyományai és a mai értékek összekapcsolását átgondoltabban kell folytatni. A szocialista életmód tudatos formálásában fokozódjék a művelődés, a sportolás tömegeket aktivizáló befolyása, a közösségi nevelés legyen hatékonyabb.

Az ötéves program, az éves munkatervek az alapvető célokat lebontották az ideológiai tevékenység területére is. A Budapesti Pártbizottság ideológiai munkára vonatkozó határozatának kerületi alkalmazása, a közoktatás átfogó elemzése, az értelmiség közéletiségét fejlesztő állásfoglalás - voltak a jelentősebb napirendek. A végrehajtó bizottság fejlődő rendszerességgel határozta meg az agitáció, a propaganda, a tájékoztatás sajátos teendőit. Folyamatosan emelte követelményeit az ideológiai munka különböző részterületein, annak más kérdésekkel való összekapcsolásában.

A tudatformálás, a tájékoztatás *irányításában* a testületi tevékenység meghatározó volt. Az időszerű központi határozatok lebontását, a munkahelyi, lakóteruleti tapasztalatok hasznosítását sokoldalúan szervezte a pártbizottság. A pártszervezetek jelentős erőfeszítéseket tettek munkájuk fejlesztéséért. Felzárkózásuk a követelményekhez, a pártélet más területeihez megkezdődött.

1.) Az eszmei-politikai propaganda, az agitáció és az információ.

A beszámolási időszakban *jelentősen megélénkült* az elméleti kérdések iránti érdeklődés. A társadalom eredményei és a feladatok megítélése, a politika tudatosítása egyre inkább az elmélet napi megnyilvánulásaiként jelentek meg. Az emberek tudatában néha bonyolultan keveredtek a történelmi léptékű távlatok és az időszerű gyakorlati megoldások. Az elmélyültebb gondolkodás, az értékítélet mércéjének magasabbra állítása szükségszerűvé vált. A sokasodó felvetések és a válaszok az emberek *szocializmusról alkotott ismereteinek* pozitív elemeit mutatták, de jelezték hiányosságait is.

A ferencvárosiak többsége a történelmi átalakulást és a négy évtizedes fejlődést reálisan ítélte meg. Következetesen kiálltak a korszakos jelentőségű, társadalmi méretű, az emberek életét kedvezőbbé változtató eredmények mellett. A dolgozók társadalmi tulajdonosi érzete, tudata olykor rendkívül hangsúlyosan fogalmazódott meg a népgazdaság, illetve üzemük, vállalatuk érdekében. A társadalmi elvek között a szocialista humanizmus mély gyökeret vert. Számtalan tudatos cselekedet igazolta a közösségi értékek gyarapítását, a társadalmi célokat veszélyeztető jelenségekkel való szembefordulást. A kerületben is tapasztalható volt, hogy viszonylag széles körben és mélyen élt, illetve él egy illúzióktól nem mentes szocializmus-elképzelés is. Voltak, akik a belső ellentmondásokból, a szocialista világrendszer egyes országaiban tapasztalt feszültségekből az eszme időszerűtlenségére következtettek. Sokszínű viták folytak a gazdasági, politikai reformok és a szocializmus tartalmi viszonyáról, a demokrácia kérdéseiről, valamint a gaz-

daságpolitika elméleti alapjairól. Az eszméinktől idegen nézetek, vélemények a demokrácia és az irányítás értelmezésében kerültek felszínre. Gyakori jelenség volt, hogy nem mindig nyílt és azonnal felismerhető köntösben, formában jelentek meg e témákban az alapelvektől eltávolodó álláspontok. A közvéleményben jelenlévő általánosítások, követelések, bírálatok tükrözték az elbizonytalanodást, a türelmetlenséget. A politikai intézményrendszer, a párt vezető szerepe, a nemzeti, nemzetiségi probléma, a demokrácia, az érdekviszonyok és a béke kérdései voltak azok, amelyeknek gyakorlati aktualitásai próbára tették az elvek szilárdságát, egyúttal ösztönöztek a továbbfejlesztésre is. Gondot okozott, hogy a marxista álláspont egyértelmű, meggyőző képviseletét felerősítő viták helyenként későn szerveződtek, még a képzett párttagok, vezetők is a szükségesnél kevesebbszer és erőtlenul vállalták az érvelést a felvetett problémákban. A téves nézetek és vélemények minden rétegben megtalálhatók voltak, tartalmuk az elméleti felkészültségtől és érdeklődéstől, az életkortól és a környezet hatásaitól, az objektív viszonyoktól is függött.

Főleg egyéni megnyilvánulásokban gyakran és egyre élesebben kiderült a *szocialista hazafiság és a nemzetköziség* felszínes értelmezése. A gondolkodás és magatartás ideológiai tartalmát tükröző sok részkérdéssel kellett foglalkozni a politikai képzésben, a tömegpropagandában és az állami oktatásban. Egyes esetekben viták jellemezték a honvédelemmel összefüggő álláspontokat. Politikai, gazdasági, katonai elkötelezettségeink meghatározó jelentőségét ismétlődő meggyőzéssel kellett volna megértetni. A hazához, a nemzethez, a szocialista közösséghez fűződő értelmi-érzelmi viszonyok helyes tartalmának elfogadtatásában még nem teljesültek a tudati, politikai, nevelési célok. A pártbizottság felismerte e kérdések összefüggéseinek jelentőségét, testületi ülésen kialakította a hazafias-honvédelmi nevelés javítása érdekében az összefogás és a munkamegosztás programját.

A nemzetközi kapcsolatok aktivitását széles körben támogató vélemények kísérték. Hazánk és a *Szovjetunió* viszonyának megítélését döntően a pozitív értelmű határozottság jellemezte. A párttagok a szocialista országok közössége érdekében vállalt szerepét, a béke megvédése, a fegyverkezési egyensúly megőrzése biztosításáért tett erőfeszítéseit elismerték. A tudati problémák, a politikai fenntartások e kérdésben is újratermelődtek és más hangsúlyt kaptak a gazdasági kapcsolatok megítélésében, vagy a Szovjetunió világpolitikára is kiható egyes konkrét intézkedései kapcsán. Egyes időszakokban ezek nacionalista elemeket is tartalmaztak, szovjetellenes megnyilvánulások is voltak.

A társadalom demokratikus jellegét, a *szocialista demokrácia* kiépülő, bővülő rendszerét, indokoltságát a közvélemény lényegében elismeri, igényei növekedtek. Számosan élnek ennek normái szerint. Felelősséggel vállalták közösségük képviseletét, fórumain következetesen gyakorolták jogaikat-kötelességeiket. Meggyőzően bizonyították, hogy felkészültségük korszerűsödött. Tapasztalt hiányosságait konstruktívan bírálták. A megvalósulás minőségét, fejlesztésének elvi lehetőségeit polémiák jellemezték. Sokan voltak hajlamosak a személyes, rossz tapasztalatokhoz fűződő lebecsülő általánosításra. Különböző helyeken érzékelhető volt a demokrácia követelményeinek látszólagos érvényesítése, egyes vezetők bürokratikus-formális szemléletmódja által kiváltott feszültség. Szűkebb körben a polgári demokrácia egyes elemeit adaptálni szándékozó szórványos elképzelésekkel is előálltak egyesek. Amíg az előző időszakban a közvéleményben a munkahelyi és a tömegszervezeti demokrácia viszonyaira helyeződött a hangsúly, mostanában felerősödött a társadalom egészének demokratikus tartalma, gyakorlata iránti érdeklődés, az egészben való gondolkodás.

A párt vezető szerepének elvi funkcióját, jelentőségét az emberek kevésbé vitatták, a párt iránti bizalom továbbra is jellemző. A nyíltságot általában elismerően minősítették. Olyan álláspontok is megjelentek, amelyek a vezető szerepet csak társadalmi méretű koncepciók kialakítására érvényesítenék. Mások számonkérték ezt minden olyan kérdésben, amelyben a párt korábban – más társadalmi helyzetben – állást foglalt, döntött, szervezett. A vezetőszerep pártirányításban megnyilvánuló gyakorlatát több helyen az „együttműködés"-ben oldották fel. A párt egységének erősítését, jelentőségének elvi alapokra támaszkodó megértetését segítette elő a *pártoktatás, a politikai képzés* széleskörű rendszere. A propaganda növekvő elvárásai legerőteljesebben

itt fogalmazódtak meg. A rétegekhez, a helyi viszonyokhoz jobban igazodó feltételek biztosítása, a megújulás mindenütt erőfeszítéseket igényelt. Eredményeként a propagandamunka alapvetően a határozatokban megkövetelt irányban fejlődött. Az oktatás-képzés tartalmi és személyi feltételeinek magasabb színvonalú megalapozására több évre szóló programok készultek. Végrehajtásuk megkezdődött, bár a helyes gyakorlat még nem terjedt ki minden területre. A fokozott személyi elvárások elfogadása sem vált teljeskörűvé a propagandisták körében. Egy részük különböző okokból nem is volt képes ehhez igazodni. A minőségi cserék lassan haladtak. Az igénytelenség, a kényelmesség, és a bátortalanság volt leginkább a fékező erő. A propagandisták többségének továbbképzésében, tájékoztatásában és felkészültségében javulás tapasztalható. Fejlődött a kerületi vezetőpropagandisták együttműködésének szervezettsége, kapcsolódásuk az időszerű politikai feladatokhoz.

A *Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemen* és a *M-L középiskolán* jelentős számban szereztek politikai végzettséget azok, akik a választásokon funkcióba kerültek, vagy a káderutánpotlásban szerepeltek. A tudatos, folyamatos beiskolázási tevékenység azonban még nem minden pártszervezet jellemzője. Az utóbbi években a legjelentősebb kerületi üzemekben is – néhány kivétellel – hullámzó volt. A tanfolyamok nevelőmunkájában erősödött a szocializmus alapértékeinek elméleti közvetítése. A hallgatók igényei és az oktatási célok gyakrabban ütköztek össze, a nevelő hatás nem mindig volt egységes. A beiskolázottak előképzettségének hiányosságai, az alsóbbszintű propaganda és oktatás világnézetformáló tevékenységének gyengeségei esetenként a tanulmányok megkezdése után derültek ki. Tematikai és módszertani okai is voltak és vannak annak, hogy a tanult ismeretek nem eléggé hatottak az alapszervezeti pártmunka elméleti igényességére, a politikai feladatok kijelölésére.

Az *alapfokú pártoktatásban* a korábbi évekhez képest sokoldalúbb lett a szocialista építés négy évtizedes tapasztalatainak feldolgozása, a változó belső- és külső körülmények magyarázata, az időszerű döntések elvi alapjainak megértetése. A többezreket érintő szervezett propaganda rugalmasabban igazodott a párttagság igényeihez. Hozzájárult ahhoz, hogy a szemináriumokon résztvevők megalapozottabban, nagyobb realitással ítéljék meg társadalmi fejlődésünket, a nemzetközi eseményeket. A tanfolyamok jobban egymásra épültek. A tömegoktatás bőségesebb választékát elsősorban a nagyobb szervezetek használták ki. Főleg egészségügyi, kutatóintézeti és oktatási területeken éltek azzal a lehetőséggel, hogy speciális tematikákkal szerveztek elméleti felkészítést. Évente gyakrabban és több helyen tartottak kötetlenebb témájú előadássorozatokat. Az alapszervezeti propagandamunka irányításának és ellenőrzésének módszerei az indokoltnál kisebb mértékben javultak, a tapasztalatok taggyűlési értékelése, elemzése csak néhány helyen vált színvonalassá. A pártoktatás nem minden pártszervezet munkájában állt jelentőségének megfelelő helyen Néhány általános- és középiskolában, egyes szövetkezetekben szemléleti, de objektív akadályokba is ütközött ennek szervezettsége és rendszeressége. A körzeti partszervezetekben az objektív szükségletek ellenére nem működött oktatási forma. A korábbi években kialakult hagyományok viszont nem voltak képesek pótolni a hiányt.

A párt *gazdaságpolitikájának* tudati kérdései a pártbizottság elméleti, politikai tevékenységében jelentős részt kaptak. A szervezett agitáció, a tájékoztatás legnagyobb erői e területre irányultak. A gazdaságpolitika elvi alapjaival, korszerűsítési tendenciájával a párttagság döntő többsége egyetértett. Egyértelműen támogatta a hatékonyság, az ésszerűség, a minőség, a munka intenzitása, fegyelme javítását szolgáló intézkedéseket. Egy részük azonban nem jutott el a gazdaságpolitika időszerű lényegének megértéséhez, ezért vitatta annak elemeit. Más alapvető elvi, koncepcionális kérdések sem voltak mindig egyértelműen és azonnal elfogadottak.

Szinte valamennyi rétegben, de elsősorban értelmiségi körökben bírálták a külgazdasági-pénzügyi egyensúly megtartásának, helyreállításának elsődlegességét, a hitelpolitika gyakorlatát. Közgazdászok és műszakiak, fizikaiak kritizálták az iparfejlesztés koncepcióját, illetve az elmélet és gyakorlat eltérését. A tömegméretű véleménykülönbségek zöme az árak és jövedelmek kérdésében csúcsosodtak ki. Az életszínvonal megőrzésének lehetőségét, a kiugró jövedelmek aránytalanságait szembeállították a végzett munka mennyiségével, minőségével. Szélsőséges véleme-

nyek csaptak össze a szabadáras termékek bejelentés nélküli emelése és ellenőrizhetetlensége miatt. Mindenütt igényelték a szigorúbb és következetesebb számonkérést. Tömegesen vitatták az új gazdálkodási formák, szervezetek helyességét, és felerősödött az életmód kiugró különbségeiről folytatott polémia is. Politikai feszültséggel elsősorban azokon a helyeken lehetett találkozni, ahol gazdasági-szervezeti, munkaszervezési változások előkészítésében hibák voltak, vagy éppen ezek beindítása késett. Gyakorlati példák igazolták, hogy az érdekstruktúra működésének dinamikusabb feltárására, elemzésére a korábbinál nagyobb szükség volt. Az elkövetett hibák nehezítették e téren a viszonyok reális felismerését és tudatos befolyásolását. A pártszervezetek munkájában gyakran az érdekek „váratlan" ütközése jelentette a legnagyobb problémát. Olykor képviseletük, illetve egyeztetésük során objektíve is sérültek.

A nemzetközi kérdésekben szervezett tájékoztatás és az agitáció iránt az érdeklődés nőtt, a politikai felelősség erősödött. Az események és tendenciák elvi összefüggéseinek magyarázata megalapozottabb lett. Az új kérdésekre az érzékeny válaszkeresést, a megfogalmazást többnyire az elkötelezettség határozta meg. Előrelépés mutatkozott a külpolitikával foglalkozó fórumok nyíltságának, őszinteségének fejlődésében. Esetenként azonban a párttagok nem léptek fel világnézetüket is tükröző meggyőző érvekkel. Az általános megközelítések nem voltak mindig eredményesek a konkrét események megértetésében, vagy a gyorsaság, az operativitás igénye nem párosult az elvi alapok felhasználásával. A párttagság tájékoztatása sem volt mindig megfelelő.

Az 1983. évi áprilisi KB ülést megelőzően, illetve utána a nemzetközi politika fő kérdésévé a *békeharc* emelkedett. A pártbizottság egyrészt követte a felsőbb pártszervek utmutatásait, másrészt öntevékenyen kezdeményezett, testületi állásfoglalásában a pártszervezetek, a párttagok feladatainak megjelölésében a *békepropaganda* tartalmasabb kiszélesítését, a személyes és kollektív aktivitás fokozását szorgalmazta. Felkarolta a MÁV Ferencváros Csomópont Béke szocialista brigádjainak felhívását. Tudatosabb munkálkodás eredményeként a pozitív folyamatok felgyorsultak, a politikai teendők az alapszervezetek többségében tartalmi célokká szerveződtek. A brigádfelhívás alapján érdemi kapcsolatok alakultak ki az üzemi és az intézményi kollektívák között. Fokozódott a békepolitikai agitáció konkrétsága, nyíltabb lett az érdekeltségi rendszerek, társadalmi-katonai szövetségek céljainak, tevékenységének felismertetése. A tömegpolitikai munka tudatosabban mutatott rá az e témában is jelentkező hibás nézetekre, így a pacifizmusra, a kiszolgáltatottsági szemléletre, a nagyhatalmak közötti tartalmi megkülönböztetéseket mellőző elméletek tarthatatlanságára. A fővárosi-helyi békerendezvényeken a részvétel és az ezt előkészítő mozgósítás sikeresnek bizonyult, bár ez az eltéréseket nem üzemtette meg. Ez még szervezettebb agitációt tett szükségessé. A tanulók, az ifjúság gondolkodására pozitívan ható, sokszáz diákra kiterjesztett konkrét beszélgetéssorozat, számos pedagógus és KISZ-vezető példamutató aktivitásával erősítette a célok elfogadását, a magyarországi békemozgalom megújulásának támogatását. Az ideológiai és politikai munkában a szükséges folyamatosság még nem valósult meg. Hiányosságok, felületességek tartalmi kérdésekben is előfordultak.

Az agitáció és a tájékoztató munka a határozatoknak és az igényeknek megfelelően elsősorban a gazdaság és életszínvonalpolitikai kérdésekre koncentrált. Hozzájárult a valóságos társadalmi folyamatok hatása mellett a párttagság és a környezet gondolkodásának pozitív formálásához. Eredményeként tisztult a szemlélet, tovább fejlődött az összefüggések ismerete. A kisebb csoportokra épülő, azok igényeit követő és befolyásoló módszerek színesebbé váltak. A korszerűség igénye fokozódott, de az alkalmazás területén még nem tudta a hagyományosan megszokott formákat átütően megváltoztatni. A pártnapok rendszere bővült, egyre több érdeklődőt vonzott. A pártcsoportok a legtöbb helyen egyre inkább az agitáció, a tájékoztatás fórumaivá váltak.

A politikai agitáció javításáért sok helyen jelentős erőfeszítéseket tettek. A pártszervezetek nagy részében ugyanakkor ez nem volt folyamatos, egyes pártszervezeteknél hiányzott az önálló kezdeményezés, a helyi viszonyokhoz való tudatos alkalmazkodás.

A kerületi párttestületek és pártszervezetek többsége *az információs* munka hatékonyságát fo kozta. Eredményeként az információk gyűjtése, összegzése, elemzése és felhasználása fejlődött A testületi tagok szervezett, rendszeres tájékoztatása sokat javult. Ugyanakkor nem sikerült megfelelő mértékben előrelépni az elemzésben, a helyzetekre és rétegekre vonatkozo differenciáltságban. A visszatájékoztató tevékenység folyamatosságában is elmaradás mutatkozik.

A Kossuth-kiadványok és a pártdokumentumok a célok és feladatok megvalósításának fontos eszközei voltak. Ennek megfelelően a pártszervezetek egy resze a politikai irodalmat munkájában széleskörűen alkalmazta. A terjesztés évek óta igen kismértékben növekvő, differenciált eredményt hozott az egyes munkahelyi típusokon belül is. Felhasználásának hatékonysága gyakran elmaradt a lehetőségektől. A forgalmazásban jelentős arányt képviseltek az üzemi párt bizottságok. A politikai kiadványok iránt az érdeklődés élénkülő volt, mind szerkesztésukel mind a cikkek tartalmát párttagjaink igényesebbnek minősítették. Néhány más folyóiratban hetilapban megjelent cikk váltott ki vitákat.

A kerületi, de főként a helyi információs munkához az *üzemi lapok és híradók* megfelelő segítséget nyújtottak de számuk – főként a költségterhek miatt – csökkent A partbizottság időszakonkénti tájékoztatókkal, egyes kiemelt eseményekhez egységesen biztosított híranyagokkal, fontosabb határozatok megküldésével es ismertetésével segítette elo a helyi szerkesztőségek tevékenységét. Évente rendszeresen konzultáció volt a lapok vezetőivel.

A társadalmi-politikai *évfordulók* megünneplésével összefüggő kerületi és helyi feladatokat alapvetően jól sikerult megoldani. A tudati nevelés szempontjából kiemelkedő jelentőségu volt a Magyar Szocialista Munkáspárt megalakulásának negyedszázados, Marx Károly, majd Hámán Kató születésének 100. évfordulójára rendezett tudományos ülések, megemlékezesek A tömegszervezetek országos eseményei, a KISZ, az úttörőmozgalom fennállásának jelentős dátumai is segítettek az ismeretek és élmények gyarapításában. Az eredmények hozzájárultak a szocialista hazafiság, az internacionalizmus elmélyítéséhez. A fiatal nemzedék szélesebb körű bevonása a történelmi szemlélet formálásába jelentett pozitív tényezőt. Fejlődött a kerulet múltjának, munkásmozgalmi hagyományainak felderítése, ápolása, amelynek tárgyi dokumentumai is bővultek Létrejött a Ferencvárosi Mozgalmi Barátok Klubja, amely szervezett formában a „régi" elvtársak gazdag tapasztalatait is hasznosítja a mai feladatokhoz.

Párttagságunk a szovetségi politika alkotóelemként kezelte a *párt egyházpolitikáját*. Elvi alapjait ideológiai, politikai kérdésekben világosan látták, képviselték a társadalom egészet mozgósító együttműködés több területén. Az egyházakkal fenntartott kapcsolatok kiegyensúlyozottak A hívők toborzására irányuló munkájuk jelentős arányváltozást nem idézett elő. Modszereiben azonban hangsúlyosabb lett a gyermekek és fiatalok megnyerése érdekében folytatott tevékenységuk. Felelénkült az egyházi torődés, támogatás felajánlása a magányosok, az idősek betegek egyes csoportjainak. A pártalapszervezetekben, ha találkoztak a vallásosság áttételes jelenségével, többségében csak regisztrálták az eseményeket (esküvő, keresztelő, temetés) és a személyes, elvi konzekvenciákat ritkán vonták le. A pedagogusok igyekeztek megalapozni a tudományos világnézetet, de ez inkább az oktatásra korlátozódott, a nevelési hatásokban nem alkotott egységet. A szocialista iskola elvét és a vallásos jelképek viselését némely helyen még összeegyeztethetőnek tartják.

Az oktatási intézmények részvétele a képzésben, a nevelésben.

A beszámolási időszakban tovább folytatódott a köz- és a felsőoktatás tartalmi szervezeti korszerüsítése. Az új követelmények alkalmazása több területen megindult, miközben általánossá vált az ötnapos tanítási hét. A fejlődéssel egyidejűleg az ellentmondások is jelen voltak, melyek feloldása nem következhetett be minden vonatkozásban. A társadalmi folyamatokra épülő feladatok kiemelt figyelmet igényeltek az oktatási intézmények munkáját, feltételeit illetően. A pártbizottság és a végrehajtóbizottság rendszeresen, évente több alkalommal foglalkozott az

időszerű kerületi feladatokkal, a közoktatás és az egyetemi-főiskolai képzés-nevelés kérdéseivel. Megfelelő alapot, orientációt, segítséget adtak a felsőbbszintű döntések megvalósítását szolgáló helyi politikai munkához. Az óvodákban, iskolákban és a felsőoktatási intézményekben működő pártszervezeteink az elmúlt években intenzívebb munkát végeztek. A pedagógusok, oktatók ideológiai felkészültségének igényesebb, árnyaltabb számbavétele indult meg. Fejlődött a társadalom egészét átfogó nyitottság, az alapvető oktatáspolitikai célok támogatásában az egység. Az intézményi demokrácia valódi minőségét a változások, a bonyolultabb folyamatok jobban felszínre hozták, komoly hiányosságokra is rámutattak.

A pedagógusok többsége lelkiismeretes, hozzáértő, tartalmas munkát végzett. Ezen belül viszont egyenetlenebbé vált a társadalmi- és élettapasztalat szerinti megoszlásuk, konkrét aktivitásuk. Külön figyelmet követelő tényező lett a jelentős fiatalodás. A pedagógus nemzedékek képviselői igényes összefogásának, kiváló személyiségek új iránti fogékonyságának bizonyítéka néhány intézmény szakmai kísérleteket vállaló, kezdeményező munkája. A több éve tartó oktatási reform mindenütt változásokkal járt, előnyei hozzájárultak a munka színvonalának fejlesztéséhez. De nem lehet megelégedni a szocialista tartalmú nevelés eddigi hatékonyságával, a tanulók, hallgatók történelmi ismereteivel és erkölcsi szemléletével.

Az alapfokú oktatási intézmények komoly erőfeszítéseket tettek hagyományos eredményeik megtartásáért, de gondjaik tovább fokozódtak. Az *óvodai* elhelyezés létesítményi feltételei összességében javultak, ám ezek minősége még ma is eltérő. A nevelési célok megvalósulásában főként az iskolára előkészítő, sokoldalú munka színvonala emelkedett. A fogyatékos gyermekek speciális ellátásának feltételei nem lettek kedvezőbbek. Az *általános iskolai* épületek állagát érintő problémák több helyen nehezítették a tartalmi feladatok végrehajtását. A zsúfoltság növekedése, az iskolán kívüli elhelyezés, az egész napos foglalkoztatás érdemi megszervezését gátló tényezőkké váltak.

A kerületi szakigazgatás és az intézményvezetés személyi feltételei kedvezőbbek lettek. Az irányításban az objektivitás követelménye még nem teljeskörűen érvényesült. Az évente fokozódó *pedagógushiány* az általános iskolai oktató-nevelőmunka folyamatos fejlesztésére nehezítően hatott. Pótlásukra csak úgy volt lehetőség, hogy egyre növekvővé vált a képesítés nélküliek és az újra munkába hívott nyugdíjasok száma. A biztonságos megoldást előbbre hozni nem lehetett, így ezért is fokozódott egyes szakterületeken a dolgozók terhelése.

A *pályaválasztást* segítő, a pályairányító munka hiányosságait nem sikerült kiküszöbölni. További gondokkal bővült, mert a környezeti hatások következményeként a gyorsabb és nagyobb pénzkereseti lehetőséget kínáló foglalkozások irányába tolódott a továbbtanulási igény. A középiskolákban a lemorzsolódási arányokból jelentős tartalmi problémákra lehetett következtetni. A későbbi korrekciós lehetőségek is nehézkesek maradtak. Kiemelkedő képességű, tehetséges tanulókkal szervezett foglalkozás differenciált minőségben erősödött. Az ehhez kapcsolódó széleskörű vita eredményeként a fogalom gyakorlati értelmezése kibővült, de az ehhez alkalmazkodó feltételek, módszerek még nem minden helyen kiforrottak.

Különböző okok miatt, valamennyi iskolatípusban növekedett a *veszélyeztetett gyermekek* száma, amely a tantestületek egészétől nagyobb nevelési erőfeszítéseket követelt. A hivatástudatnak, a pedagógiai felkészültségnek számos szép példája lenne idézhető. Az iskolai és a családi nevelés sok esetben nem erősítette egymást.

Az új központi oktatási dokumentumok követelményeinek érvényesítése a beszámolási időszakban valamennyi *középfokú intézményben* megkezdődött. Néhányukban profilváltás is történt. A kerületbe költözött a Békés Glasz Elelmiszerkereskedelmi Szakmunkásképző Intézet. Több iskolában kettős képzési célú rendszert alakítottak ki. Három intézményben beindult a technikusképzés feltételeinek megszervezése. A demográfiai csúcs elérte a középiskolákat. Az egyes szakmákban mutatkozó aránytalanságok ellenére a szakmunkásképző intézetekben összességében stabilizálódott a létszám. A pedagógus ellátottság e területen viszonylag kedvező volt, az egyes tanárok munkabeosztásában viszont nagy eltérések mutatkoztak.

A szakközépiskolák és a szakmunkásképző intézetek szoros kapcsolatot alakítottak ki azokkal az üzemekkel, ahol a tanulók gyakorlatukat végzik. Ezek többsége nem kerületi munkahely. Szakmai, politikai, világnézeti nevelésük egészét, a munkássá nevelést javuló színvonalon szolgálta az iskola és az üzemek érdekeinek felismert egybeesése, kölcsönös támogatása. Az elmúlt időszakban sem sikerült jelentősen javítani a világnézeti alapok kiépítését, megszilárdítását. Ezért gyakori a gyerekek gondolkodásában az ideológiai sematizmus, az előítéletek és a bizonytalanság. A középiskola feladatához és lehetőségeihez képest, rendkívül differenciált a végzett tanulók általános műveltsége, sokuknál alapvető hiányosságok tapasztalhatók.

A pedagógusok közéleti tevékenysége sokszínűbbé vált, de indokolatlanul széles a skála az alaptevékenységnél lényegesen többet vállalók és a minden társadalmi munkát elutasítók között. A közoktatásban dolgozók bérének általános emelése, jövedelmük növekedése kedvező hatást gyakorolt nemcsak a szakmai, hanem a szélesebb közvéleményre is.

A *felsőoktatási intézmények* sokoldalúan foglalkoztak a távlati fejlesztési koncepció feldolgozásával, a helyi feladatok kimunkálásával. Az elhatározások szervezésében megtorpanások is tapasztalhatók voltak. A tartalmi korszerűsítés meghonosodott elemei viszont jól szolgálták a társadalmi célokat.

Az oktatók és a hallgatók jelentős rétegei intenzívebben érdeklődtek és reagáltak a világ- és népgazdaságban, társadalmi életünkben végbemenő új folyamatokra, a vitákra. Több esetben jelentek meg ellentmondásos elemek. A kerületi pártbizottság következetesen próbálkozott a politikai irányítás és együttműködés eszközeivel reális helyi értékelést elérni, a feladatokat orientálni. Eredményként tartalmasabb politikai kapcsolatok épültek ki az intézményekkel. A helyi vezetőkkel és kollektívákkal szervezett közös munkálkodás legtöbbször előrelépést hozott.

A pártbizottság kezdeményező volt az irányításban résztvevő felsőbbszintű politikai és állami vezetők közötti koordinációban. A hallgatók sokoldalú érdeklődését formáló, műveltségét létrehozó egyetemi és főiskolai összetett folyamatokkal viszont nem foglalkozott mélyrehatóan, folyamatosan.

Az iskolaszerű *felnőttoktatás* területén ellentétes folyamatok mentek végbe. A részvétel folyamatosan csökkent. A Dolgozók Gimnáziuma a beszámolási időszakban rendkívül pozitív szervező munkát végzett, eredményesen alkalmazkodott a növekvő igényekhez, de a kihelyezett, intenzív gimnáziumi osztályok megszűntetésével az eredmény kedvezőtlenebb lett. Az általános iskola esti-levelező tagozatán még jelentősebb a visszaesés. A továbbtanulásnál az egyéni és a munkáltatói érdekek sok esetben egymásnak ellentmondóan érvényesültek. Az iskolarendszerű felnőttoktatási típusokon túl több *továbbképző intézmény* folyamatosan emelkedő mennyiségi igényeknek tett eleget. Az egész országra kiterjedő funkciójuk, korszerű ismeretközvetítő módszereik nemcsak növekvő szükségleteket, igényeket, de fontos időszerű és távlati gazdasági követelményeket elégítettek ki.

3.) A művelődéspolitika végrehajtásának feltételei, tapasztalatai

Az 1980. évi pártértekezlet határozatában a művelődés jelentőségének és gyakorlati színvonalának emelését jelölte meg. Hangsúlyozta ezen belül a munkások és fiatalok közötti tartalmasabb tevékenység szervezését, irányítását. Előtérbe állította a sportolás és az egészséges életmód igényesebb tudatosítását, kiterjesztését. A művelődéspolitikai célok, feladatok végrehajtása során több kérdésben előrelépés történt. A kulturális-művelődési szervezetben, a feltételrendszerben bekövetkezett változások, a realitások a színtentartás — illetve a szerény mértékű előrelépés — lehetőségét biztosították. Eredmény, hogy kedvező szemléleti átalakulás indult meg, de élesen elkülöníthetők a gyakorlatban az időszakos fellendülések. Bizonyos vonatkozásban stagnálást és visszaesést is lehetett tapasztalni.

A művelődés igényét elismerő társadalmi légkör pozitív irányban változott. A *közművelődés* a napi szervezést igénylő követelményekhez képest még mindig kampányfeladat, sokhelyütt mechanikus és rendezvényfelfogású. Művelődéspolitikánk megvalósítása érdekében megtett erőfeszítések kevésnek bizonyultak. Az utóbbi években feszültségek keletkeztek az elvek és a gyakorlat között. Több tényező nem jó hatást váltott ki. A lakosság és a dolgozók jelentős számban a növekvő szabadidőt életkörülményeik anyagi természetű javítására fordították. Volt olyan csoport is, ahol a művelődési igény alacsony szintű maradt.

Ferencvárosban viszonylag kevés *művész* él. Közülük is a többség szabadfoglalkozású. Alkotószándékuk, társadalmi kapcsolataik általában nem kötődnek a kerülethez. Jelenlétük a közéletben és közművelődésben a kerület határain belül, továbbra is kihasználatlan maradt. Konkrét lehetőségeket és érdemi kapcsolatokat a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában pedagógusként dolgozó művésztanárok jelentettek. Néhányuk rendszeresen részt vállalt a hivatásukhoz tartozó kerületi szintű feladat megoldásában. Helyi politikai- és nevelőmunkájuk ismerete igazolja, hogy az eddiginél lényegesen több értéket kellett volna Ferencvárosban, elsősorban a közművelődésben kamatoztatni.

Az irányító testületek által kialakított feladatok elsősorban a munkások művelődésének fejlesztését emelték ki. E téren a magasabb általános és szakmai műveltségre irányuló törekvések kollektív támogatása csökkent, a szocialista brigádok tevékenységében is háttérbe szorult. Mégis sikerült néhány helyen megőrizni azt a közösségi erőt, amely tagjait a tanulásra, a korszerűbb műveltség megszerzésére ösztönözte. A vállalati, üzemi művelődéspolitikai gyakorlat sokhelyütt leszűkült a beiskolázásra, a szakoktatási feladatokra. A munkahelyi közművelődési bizottságok többsége igyekezett figyelembevenni a helyi igényeket és érdekeket, biztosítani a munka tervszerűségét. Komoly gondot fordítottak több helyen a könyvterjesztésre, a könyvtárak magasabb szakmai igényeket kielégítő fejlesztésére.

Az ifjúság közművelődésének továbbfejlesztésében a kerületi pártbizottság az *oktatás és művelődés szorosabb együtthatását* tűzte ki célul. A folyamatos kultúraiódás igényének kialakításához a kerület pedagógusai sok eszközt, módszert alkalmaztak. Időnként a családokat is sikerült bevonni a programokba. Jelentős szerepet kaptak az intézmények közötti együttműködés formái. Fejlődése eredményeket hozott különösen az óvodások, a kisiskolások, a szakmunkástanulók és a nyugdíjas korúak körében. A koncepciózus, folyamatos együttműködés azonban még nem valósult meg. Középiskolásoknál szervezeti és szemléleti okok miatt nem tudták kellően kihasználni a lehetőségeket. Az iskola befolyását jelentősen ellensúlyozták a különböző magatartás, ízlés és szórakozásbeli hatások, olykor nem kedvező minőségben. Szabadidejük értelmes kihasználásának szervezett irányítására, az igényes, kulturált szórakozásra sem sikerült tömegméretű befolyást gyakorolni. A törekvések csak részben tartottak lépést a hatások ezirányú szokásainak változásával.

A kerület intézményeinek száma és nagysága a korábbival azonos maradt. A tárgyi feltételek szintentartási lehetősége a kor technikai igényeihez képest nem volt elegendő. Az intézmények befogadóképessége és felszereltsége is a szükségesnek alatta maradt. A Szabó Ervin könyvtárhálózat, a Ferencvárosi Pincetárlat kismértékű bővítése, néhány mozi korszerűsítése jelentett valamelyes javulást.

A művelődési-kulturális feltételrendszer bővítése céljából művelődési és idegenforgalmi célú programoknak is helyet, lehetőséget biztosító letesítmény kialakítása kezdődött meg. A szakigazgatásban dolgozók lelkes kezdeményezése műemlékeink értékes hasznosítását is gazdagíthatja, ha a Kálvin téri épületegyüttes társadalmi összefogással elkészül.

A közművelődési párthatározat végrehajtását szolgáló kerületi feladattervre épülő, helyi politikai intézkedések – objektív és szubjektív okok miatt – csak részeredményeket hoztak. A tanács irányító, ellenőrző tevékenységében, a személyi feltételek javulása mellett is, jelentős tartalékok maradtak kihasználatlanul, elsősorban a kerület egészét átfogó művelődési program kialakításában, a tartalmi koordinálásban és a szervezeti együttműködésben.

Az életmód formálását a környezeti, a politikai, a gazdasági változásokhoz igazodóan kellett követni. Különböző jellemzők alakultak ki a korszerűbb városrészekben, a belső és külső településekben, a más és más helyzetben lévő családoknál. Az általánoson belül a leginkább érzékelhető jelenségek: a munkarend és munkaidő változások, a gyermekek, a fiatalok és idősek szokásainak változásai. A gyakori nyolc órán túli és a hétvégi munka, az egész napos oktatás átmeneti állapotot eredményeztek. A szabadidő is átrendeződött. Több vonatkozásban nem alakult ki a közélet, a művelődés, a szórakozás, a sport lehetőségeit, hatásait ötvöző sokoldalú életforma. A családok, közösségek szabadidős igényei helyenként sokszínű, másutt beszűkült változatai között ingadozott a közvélemény és az igény is. Feltűnőbbé váltak a káros szenvedélyek, különösen a fiatalok körében. Szinte lehetetlen volt azoknak a családoknak a tartós be folyásolása, ahonnan a növekvő számú veszélyeztetett gyermek került ki.

Az egészséges életre nevelésben a *sport* nagyobb jelentőséget kapott. Az egyesületekben és a testnevelés tagozatos iskolákban több pozitív tartalmú kezdeményezés született. A feltételek ennek ellenére különösen a tömegsport fejlesztésében alig változtak. Az erőteljesebb propaganda hatására sem sikerült e téren az érdeklődést és az igényt fokozni, a folyamatos aktív testedzést tömegessé tenni.

Az ízlésformálásban már az óvodai nevelésben előrelépés észlelhető, a városkép, a múzeumok, a parkok és játszóterek megismerésén túl, a szokásrendszer kialakításában is. Az iskolák ezirányú hatása már kevésbé érzékelhető a családokra, a lakókornyezetre. Az időskorú nemzedék nagyrészének életmódjára hatott a mozgásterületet leszűkítő gazdasági kényszer. Nagyszámban igényelték az aktív, a társaságban, közösségben szerzett élményeket. A nemzedékek együttélésében és együttműködésük koordinálásában a három felhíváshoz kapcsolódó akciók sok kedvező példát szolgáltattak, de a cselekvés intenzitása, mélysége nem mindenütt teljesedett ki.

Az ideológiai, agitációs, propaganda és tájékoztató munka a művelődés *követelményrendszere átalakult.* Az összefüggések felismerése, az eligazodás segítése sürgetővé vált. A pártbizottság igyekezett sokoldalúan megfelelni az elvárásoknak, javuló színvonalon kialakított álláspontokkal támogatni a célszerű végrehajtást. Fontos feladattá vált, hogy a kerület lakosai, dolgozói az őket foglalkoztató kérdésekre megfelelően, időben, viszonylag gyorsan kapjanak választ. Tapasztalatok bizonyították, hogy a kezdetben nem is ideológiainak tűnő problémák megoldásához a biztonságos alapot, hátteret adó eszmei, elvi magyarázatra mennyire szükség volt. Ennek a fokozódó „nyomásnak" a párt ideologiai nevelőtevékenysége már és még nem tudott megfelelni minden esetben. A gyakorta egyoldalú vitát, kritikát provokálók feltűnőbb próbálkozásaival csaknem egyidejűleg az elméleti tisztázás és eligazító tájékoztatás bizonyult a legszükségesebbnek. Ezt követően a békeharc és a nemzetiségi politika elvi szilárdságát kellett *újra építeni.* A nemzeti egység fogalmának értelmezését, a helyes szemlélet biztosítását a hazafiság és internacionalizmus, a szövetségi politika alapkérdéseinek testületi szintű álláspontjaival kellett helyes irányba terelni. Az ehhez igazodó modszerek megújulásra késztették több esetben a testületeket. Az elkötelezett kommunista szakemberek bevonása gyakoribbá vált. A nagyobb vitákat kiváltó esetekben a tömegszervezetek kiállása, segítsége egyenetlen volt, vagy gyakran elmaradt. Nehézkesebben vállalták az elméleti területeken a kezdeményezést, önálló megoldások keresését. Szívesen mozgósítottak azonban a pártszervezetekhez kapcsolódva.

A pártbizottság komoly erőfeszítéssel, a pártszervezetek önállóságára támaszkodva, *a helyi erők összefogását* igényelte a felmerülő jelenségek ideológiai-politikai felismerésében és azok lehetséges megoldásában. Többször vált szükségessé a helyszíni megbeszélés, fórumokon a határozott fellépés, a rétegcsoportos eszmecsere. Az újabb módszerek alkalmazása, a kezdeményező kommunisták támogatása legtöbbször eredményre vezetett. A kevésbé sikeres esetek tanulságai is hasznosítható tapasztalatokat mutattak.

A kerületben működő üzemi, intézményi pártszervek és az alapszervezetek több jó példáját teremtették meg az ideológiai feladatok megoldásának. A munkahelyi, körzeti választott testületek különbözőképpen reagáltak a fokozódó igényekre. A más területen is jól dolgozóknál az ideológiai munka is javult, annak egyes részterületeivel való foglalkozás tudatosabb, érzé-

kenyebb lett. A fejlődés általában mégsem tudott lépést tartani a jelentős átalakulások folyamataival.

Az ideológiai munka *fejlődését elősegítő* fontosabb, hasznosított *módszerei* közül kiemelhető:

- Az agitációs és propaganda munkabizottság munkacsoportjainak működtetése, bevonása a testületek elé kerülő előterjesztések készítésébe és részfeldolgozásokba, a feladatok kialakításába. Gyakoribb helyszíni munka, kihelyezett munkabizottsági ülések; tapasztalatcsere az MTI-ben.
  Elméleti konferenciák és tanácskozások kiemelt évfordulókhoz kapcsolódóan társadalompolitikai kérdésekben.
- Kerületi szervek vezetőinek, pártszervezetek képviselőinek meghívása, tájékoztatásaik hasznosítása, eszmecsere különböző témákban. Konzultáció, vezető propagandistákkal, MLEE, MLKI tanárokkal meghatározott összefüggések tisztázása érdekében (hazafiság, a kis közösségek funkciói).
- Konkrét ideológiai célú nevelőtestületi értekezleteken részvétel, kapcsolódás az iskola munkafegyelme, rendje, a hazafiságra nevelés és a békefórumok témái helyi feldolgozásához.
- Az MSZBT munkán belül a tagcsoportok egymás közötti együttműködése, kerületi szervek közvetlen bekapcsolása a barátsági tevékenységbe.
- Ferencváros mozgalmi múltjának, történelmi emlékeinek szervezett gyűjtése, vetélkedősorozaton történő feldolgozása, a 40 éves fejlődést bemutató videofilmsorozat első részének elkészítése.

A kerületi testületektől *elismerésben* részesült vállalatok, intézmények, pártszervezetek 1980–85 között:

– *Az eredményes tömegpolitikai tevékenységért*

Közmű- és Mélyépítő Vállalat Pártbizottsága
MOM Szemüveglencse Üzem pártalapszervezete
RAMOVILL Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat pártalapszervezet vezetősége

– *A tömegkapcsolatok ápolásáért, pártunk régi tagjaival a felelősségteljes foglalkozásért*

Körzeti pártalapszervezetek
Országos Kardiológiai Intézet pártalapszervezete
KHV Caola 2. sz. Gyára párt, állami, tömegszervezeti vezetői
IX/10. körzeti pártalapszervezet

– *A fiatal pályakezdők, tanulók és az idős párttagok segítéséért*

SZIM Esztergagépgyár Pártbizottsága
BSZV 3. sz Üzem Pártvezetősége és társadalmi szervei

– *Az agitációs és propaganda-munka, tudatformáló tevékenység fejlesztéséért*

Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár Pártbizottsága
Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet,
Országos Közegészségügyi Intézet,
Országos Munka- és Üzemegészségügyi Intézet pártalapszervezetei

– *Az ötnapos tanítási hétre áttéréssel kapcsolatos politikai tevékenységért*

Iskolai pártszervezetek

– *A szocialista kultúra terjesztéséért, a közművelődési kapcsolatok erősítéséért*

Képző és Iparművészeti Szakközépiskola *diákjai és tanárai*

4.) Feladatok

A pártbizottság irányító és szervezőmunkájával biztosítsa, hogy az ideológiai tevékenység, az eredményesség *viszonylagos elmaradottsága* gyorsabb utemben számolódjék fel. Tartalma és módszerei szervesen kövessék az élet változásait, szilárdabb alapját képezzék a napi cselekedeteknek. Javuljon, erősödjön a szervezettség, a korszerűség megteremtése járjon együtt az elavult, eredménytelennek nyilvánult eszközök felcserélésével.

– A pártbizottság szervezettebb, tudatosabb, az egész kerületet célszerűen átfogo politikai irányítással és koordinációval javítsa a különböző munkaterületek, a lakókörzetek *együttműködését,* a közös és sajátos feladatok meghatározását, az ideológiai, nevelési, tájékoztatási hatékonyság emeléséért.

  Tovább kell növelni az ideológiai, politikai képzés színvonalát, szükséges fejleszteni a *személyi, szervezeti és technikai* feltételeit. A párt- és tömegszervezeti oktatást eredményesebben kell koordinálni, tapasztalatait céltudatosan *hasznosítani* a pártszervezetek munkájában. Az aktivisták felkészítése, köruk bővítése szolgálja jobban a párttagok eredményesebb mozgósítását.

– A propaganda, az agitáció meggyőzőbben lépjen fel az eszméinktől idegen nézetekkel, vélemények szemben. Szenvedélyesen, *elvi alapokon bírálja* az imperialista propagandának az eszménket, politikánkat sértő törekvéseit.

  Ferencváros dolgozóinak és lakosságának gondolkodásában váljon gazdagabbá, *reálisabbá* a szocializmusról alkotott felfogás. A szocialista hazafiság elmélyítése a pártbizottság által elfogadott program alapján tett intézkedesekkel váljon konkrétabbá, segítse a *valós nemzeti önismeretet,* az önbecsülést, a haladásért vállalt cselekvő aktivitást.

– A kerület valamennyi pártszervezete a politikai, gazdasági, városfejlesztési és művelődési tevékenységgel tudatosabb összhangban fejlessze ideológiai munkáját. Minden területen erősödjön fel a marxizmus-leninizmus eszméjének, a *párt elveinek meggyőző magyarázata.*

  A politikai feladatok és az objektív igények alapján a pártszervezetek *vizsgálják felül* a párttagok folyamatos felkészítésének és tájékoztatásának eddigi gyakorlatát. El kell érni, hogy egyetlen alapszervezet se legyen, amely a rendszeres politikai képzés *kötelezettségének* helyi lehetőségeit nem biztosítja.

– A *tudományos és oktatási területen* dolgozó pártszervezetek támogassák a fejlődést szolgáló intézkedéseket. Középpontban az alaptevékenységre vonatkozó, programot adó párthatározatok, állami döntések alkotó alkalmazása álljon. A pártbizottság hasznosítsa tapasztalataikat, fokozza ismereteit munkájuk feltételeiről, karolja fel, vegye igénybe a közös célokat szolgáló szellemi értékeiket. Erősíteni szükséges a kommunista tudósok, kutatók, orvosok, pedagógusok környezetet, közösséget formáló hatását.

V.
A PÁRTÉLET ÉS A TÖMEGSZERVEZETI MUNKA HELYZETE, A PÁRTIRÁNYÍTÁS JELLEMZŐI

A megelőző pártértekezlet több egymással összefüggő teendőt fogalmazott meg. Minden szinten szükségesnek tartotta a *párt vezető szerepének erősítését, a tömegkapcsolatok* javítását, a szövetségi politika jelentőségének mélyebb elfogadtatását és érvényesítését. Sokoldalúan ösztönözte a kerületi pártmozgalom megújulását. Feladatul adta a munkamódszer, a határozathozatali munka áttekintését. Igényelte, hogy kiemelt jelentőségű kérdésekben — a kerület egészére ható programokkal — kezdeményezőbb legyen a pártbizottság. Fordítson nagyobb gondot a politikai munka fő területeinek összehangolására, a hatékonyságra, a biztonságosabb értékelésre. A pártellenőrzés ne csak a vezetők

beszámoltatása legyen, hanem a párt saját tevékenységének állandó vizsgálatát és kiigazítását is jelentse. A pártélet fejlődése érdekében további intézkedéseket tartott szükségesnek a demokratikus centralizmus elvének érvényesítésében, az önállóság javításában – különösen az alapszervezetekben. Felhívta a figyelmet a szükséges differenciáláson belül a pártvezetőségekre, a pedagógus és intézményi terület felzárkóztatására. Megjelölte a pártbizottságnak, hogy a kádermunkára, a párt életének fejlesztésére fordítson nagyobb gondot. Erősítse a kerületi pártaktíva összeforrottságát, legyen nagyobb lehetőségük a pártalapszervezeteknek, társadalmi, állami szerveknek az együttes célok, módszerek formálására. A párton belüli élet felfrissítésében, a taggyűlés, a pártcsoport és az alapszervezeti vezetőség munkájának összehangolt, kölcsönhatású fejlesztését tartotta kívánatosnak. Ezen belül a taggyűlések meghatározó szerepét emelte ki. A párttagok minden oldalú példamutatásának fejlesztését, a kollektív vezetés és a személyes felelősség együttes érvényesítését igényelte. A kerületi szervek mindegyikének azt a feladatot adta, hogy erősítse a legszélesebb tömegeket átfogó mozgalmi kereteket a hazafias népfrontot. Felkérte őket, hogy vállaljanak nagyobb szerepet a politikai viszonyok alakításában, az érdekek feltárásában, ütköztetésében. Kapcsolódjanak szorosabban és kezdeményezőbben a fővárosi elgondolásokhoz, teljesebben valósítsák meg a budapesti mozgalmak célkitűzéseit.

A XII. kongresszus határozatának, a kerületi pártértekezlet útmutatásainak megvalósítását a beszámoló az eddigiekben többoldalúan értékelte. A pártban és a tömegszervezetekben az élet számos tapasztalata összesűrűsödve jelentkezett, a mozgalom szervezett munkája aktívan befolyásolta a változásokat, visszahatott azokra. A pártértekezleti követelmények a pártélet szinte minden lényeges területén adtak feladatot. Teljeskörű beszámolásra nincs lehetőség. A hagyományosan fejlett és rendszeres szervezeti élet, a pártmunka tartalma és stílusa demokratikusabb lett és tovább korszerűsödött. A kerületi pártbizottság, a közbeeső irányító szervek és alapszervezetek egymást erősítve a fő kérdések megvalósításában egységesebben dolgoztak. Néhány esetben csupán, de a korábbiaknál határozottabban kellett fellépni a demokratikus centralizmus védelmében. Tartalmasabbá vált a pártbizottság és az irányított szervek közötti kapcsolat. Az alapszervezetek jelentős száma a helyi feladatain túl értékes részese volt az együttes, kerületi munkának. A pártszervezeti titkárok és a szélesebb vezetői kollektíva összetartozása tovább mélyült. A párttagok bevonására, a tömegek megnyerésére minden pártszervezet nagyobb figyelmet fordított.

1.) A párt összetétele, szervezeti jellemzők

A kommunisták 240 alapszervezetben összességében eredményesen tevékenykedtek a politika érvényre juttatásért. A *szervezettség emelkedett,* a dolgozók 14%-a párttag. Legnagyobb a taglétszám az ipari üzemekben, erősödött a hivatali-, intézményi területen. A legérzékelhetőbb növekedés a szállítás-közlekedés területén volt. Alacsony a szervezettség az egészségügyben, az értékes kezdeményezések ellenére a kereskedelemben. A kor szerinti átrétegződés és szervezeti változtatás eredményeképpen a lakóterületen működik a kerület legnagyobb pártszerve, a József Attila lakótelepi pártvezetőség.

A szociális összetételben lényeges módosulás nem történt, ma is meghatározó a munkásjelleg. Nem változott jelentősen a szellemi foglalkozásúak aránya, bár kevesebb lett a műszaki és több az oktatásban, egészségügyben dolgozó. A párttagság 40%-a nő. Több tényező függvényében kedvezőtlenül alakult a korösszetétel. Az iskolázottsági szint magasabb lett, mint korábban, ma már majdnem minden második párttag középfokú és szakmunkás végzettséggel rendelkezik, a tagság 46%-a pártiskolát is végzett. A Szocialista Hazáért Érdemrend kituntetettjei – 113 elvtárs – ma is megbecsült tagjai az alapszervezeteknek. A pártban 655-en képviselik az 1945-ben felvetteket, többségük a körzetekben tevékenykedik. A nevelés, a felkészítés meghatározó tényezője, hogy a tagság háromnegyed része 1956 után, kozel egyharmada az utobbi tiz evben lépett a pártba.

A szervezeti felépítés változásában a korábban jellemző tendencia – az alapszervezetek decentralizálása – maradt érvényes. A nagyüzemi pártbizottságok többsége tovább erősödött, a mun-

kás párttagság kiemelt rétegeit tömöríti. A SZIMEG a gazdasági felépítés módosulása, a Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár párttagságának létszámfogyása miatt pártvezetőséggé alakultak. A 2–4 alapszervezetet irányító pártvezetőségi felépítés lett a jellemző forma. Az 1985 januári választások során intézményi és vállalati területen nagylétszámú alapszervezetek szétbontásával négy pártvezetőség alakult, egy más kerületből érkezett. Az alapszervezetek közel 40%-át irányítják. A decentralizált alapszervezetek többsége szervezetileg megerősödött, a káderfeltételek javultak, a belső élet sok területén érzékelhető a fejlődés. A pártbizottság által közvetlenül irányított alapszervezetek száma mérsékelten csökkent, taglétszámuk jelentősen kevesebb lett. Ez a helyzet a pártbizottság irányító munkájában is változtatást tett szükségessé.

Az eredményes munkához szükséges optimális szervezeteket, a változtatások egy részét már a pártszervezetek kezdeményezték. Ebben is kifejeződött a jobb igazodás, a korábbiaknál nagyobb gyakorlat. Ott, ahol egyébként is gond volt a belső egységgel, a szervezeti változtatások hivatkozási alapul szolgáltak. Olyan nézetekkel is lehetett találkozni, hogy ahol több alapszervezet működik megbomlik az egység, illetve az, hogy milyen formában dolgozik a pártszervezet csak a tagságra tartozik. Az átmenet elősegítése, az új tartalom és forma erősítése több közös feladatot adott.

2.) Pártépítés – párton belüli nevelés

Továbbra is helyesnek bizonyult az a kerületi törekvés, hogy *a pártépítéssel mint nevelési, szervezési folyamattal,* több összekapcsolódó elem figyelembevételével kell foglalkozni. Ennek során a pártba felvételüket kérőkkel, a fiatal párttagokkal, a veteránokkal, a pártfegyelem állapotával, a KISZ-építéssel, munkásőrépítéssel kapcsolatos munkára kerületi szinten összehangolt középtávú és éves programok alakultak ki. Az időszak jellemző vonása volt, hogy a párttagfelvétel a korábbiaknál nagyobb figyelmet követelt, rendszeresebb és határozottabb irányítást igényelt, a módszerek megváltoztatására is szükség volt. A munkásőrépítés több pártszervezetnél új és átmenetileg nehéz feladatot adott. A pártfegyelmi munka hangsúlyai is változtak. A KISZ-építés állandó megújulást, több helyen újrakezdést is jelentett. A *párttagfelvételi* munka számadatai azt mutatják, hogy öt év átlagában a célkitűzések jelentős része teljesült. Ehhez szükség volt a párt erősítésének feladataiban az egység újrateremtésére, megalapozására, a cselekvő támogatás megnyerésére. A nagyüzemi pártszerveknek, a titkárok többségének nagy szerepe volt abban, hogy sikerult megállítani a kedvezőtlen folyamatot. Az utolsó évben javult a fizikai dolgozók aránya, elmozdulás volt a fiatalok felvételében. Az iskolai végzettség mutatói is jobbak. A konzultánsi rendszer alapvetően bevált, az elméletileg legfelkészültebb párttagok kapták ezt a megbízatást. Az ajánlók többnyire tapasztalt, régi elvtársak, sokan az ajánlottak egész életútját, fejlődését figyelemmel kísérték. Több pártszervezetben igényelték a környezet véleményét, megismerték a munkahelyi vezetők mellett a kollégák, a tömegszervezeti tisztségviselők álláspontját. Kevés a javulás abban, hogy a *párt egésze, minden párttag* személyes feladatának érezze belülről a párt szervezeti erősítését. E nagyon fontos kérdésben a párt eszmei, politikai és cselekvési egysége nehezen és nem mindenben teremtődött meg.

Nem volt eléggé értett és elfogadott a párt élcsapat jellege, tartalma. Viták folytak a munkásosztály, a dolgozó nép pártja és a tömegpárt fogalmáról, gyakran a napi kérdések, személyes benyomások kapcsán. Elmaradt a követelményektől a tagfelvételt erősítő elméleti politikai munka. A párt összetételének mennyiségi-minőségi tényezőit, a szociális összetétel alakítását még a pártvezetők, testületek is gyakran vitatták. Engedmények és merev korlátok helyenként feszültségeket okoztak.

A párton belüli *személyre szóló nevelés* még mindig nem került a helyére. A kerületi pártbizottság területi munkájában, a pártszervezetek, a tömegszervezetek irányításában az átlagosnál nagyobb eredmények voltak. A személyre bontott követelmény, a hibák nyílt és azonnali bírálata nem volt mindig népszerű, de eredményre vezetett. Az alapszervezetekben a pártlagok egy része igényli, hogy lépjen fel a vezetőség a fegyelmezetlenekkel szemben. Az egyéni mun-

tartásban, a személyes kapcsolatokban a megértés, elnézés, a különböző követelmények alóli felmentés növekedett, kevés volt egymás között az őszinte kritikai szó. A párttagok és a vezetőség, a pártcsoportbizalmiak közötti személyes kontaktus nem mindenütt javult. Az évenkénti egyéni beszélgetések néhol értékes tényezőként hatottak, de kevésnek bizonyultak. A folyamatos, természetes politikai tartalmú kapcsolat, a munka, a megbízatás általi nevelés csak lassan terjed. A fórumoknak, a taggyűléseknek, a pártcsoportoknak kollektív ereje hiányosan hasznosult. A kommunista nevelés alapelvei a pártvezetők egy részében sem elég mélyek.

A *párttagság fegyelmének* alakulását összetettebb, sokszínűbb hatások befolyásolták. A pártértekezlet előkészítése során a pártbizottság a Fegyelmi Bizottság előterjesztésében átfogóan értékelte a helyzetet, a *fegyelmi munka* tapasztalatait. A megítélés, a minősítés az öt évvel ezelőttinél nehezebb feladatot jelentett. Az egymás mellett élő pozitív és negatív tendenciák következtében ugyanazon szervezetek és kommunisták jellemzői nagymértékben eltérők a különböző kérdésekben. A párttagokkal szembeni követelményeknek összességében a kerületi kommunisták döntő többsége megfelelt, fegyelmezetten eleget tett. A szocialista építőmunka nehezebb külső és belső feltételei között is becsülettel helytállt. Csak kis hányaduk vétett súlyosan az állampolgári és a munkafegyelem, a párt normái ellen. A határozatokhoz való viszonyban a korábban is meglévő hiányosságok érzékelhetőbben jelentkeztek. Lazulás tapasztalható az ideológiai kérdésekben, a vallással, egyházzal kapcsolatos magatartásban. A fegyelmi felelősségrevonások száma és összetétele alapvetően nem tért el a korábbitól, a fővárosi átlagnál magasabb. A pártbüntetések okai között az erkölcsi követelmények megsértése a meghatározó. A legmagasabb volt a társadalmi tulajdonban okozott kár, a munka és a szolgálati fegyelem be nem tartása. Változatlanul jelentős volt az erkölcstelen magánélet, az italozás miatti felelősségrevonás. Az értékrend, az életmód, életvitel e torzulásai ellen a pártszervezetek határozottabban léptek fel. Erőfeszítéseket tettek a párt és a munkahelyi fegyelem szilárdítására, vezetői intézkedéseket sürgettek. A pártfegyelmi munka fejlődéséhez hozzájárult a KEB útmutatójának feldolgozása, értelmezése. A helyzet feltárását segítették az országos tanácskozás és az azt követő aktívák. Több pártszervezetnél nőtt a megelőzés érdekében a figyelmeztetések alkalmazása.

A párt természetes tisztulási folyamatának erősödését mutatta a törlések, kilépések növekedése. A valóságos okok sokrétűek voltak, az esetek többségében rejtve maradtak. Nagyobb szerepet játszott az érzékenység, a sértődöttség. Az elemzések néhány új jelenséget, hangsúly eltolódást is feltártak. A kikerülés az egyén életének jelentős változásaihoz – lakóhely, munkahelyváltoztatás, nyugdíjazás – kötődött. Az átjelentkezési kötelezettség elmulasztásában, az egzisztenciális függőség megszűnése után a párttól eltávolodásban került felszínre. Emelkedett azok – főleg nyugdíjasok – száma, akik a tagdíj mértéke miatt váltak meg a párttól.

A pártfegyelmi vizsgálatok, a pártbüntetések törlése számtalan politikai tapasztalattal szolgált. A Fegyelmi Bizottság, a társadalmi vizsgálók áldozatosan, elvhűen és humánusan végezték pártmegbízatásukat. A Fegyelmi Bizottság folyamatosan tett jelzéseket a végrehajtó bizottságnak, a pártszervezeteknek. A helyszíni konzultációk segítették a fegyelmi munka elveinek elmélyítését, gyakorlatának javítását. A pártbüntetések nevelő hatása általában érvényesült. A kizárások esetén is érződött a mély ragaszkodás a párthoz. Előfordult a felelősség nem vállalása, őszintétlenség is. Csaknem minden esetben feltárult, hogy a felelősségrevonás megelőzhető lehetett volna, ha a kommunista környezet, az elvtársak időben jeleztek, folyamatosan neveltek volna.

3.) A pártgazdasági munka

A politikai feltételrendszerben fontos helye volt a *pártgazdasági munkának,* a párton belüli gazdálkodásnak, az ügykezelési, dokumentációs feladatoknak. Mint jelzőrendszer is működött, tájékoztatást adott a belső viszonyokról, a párttagokról, a szervezetek állapotáról. A pártbizottság ellenőrző szerepe javult. A végrehajtó bizottság évenként megtárgyalta a kerületi pártbizottság, a pártszervezetek és a KISZ Bizottság költségvetési terveit, a megvalósulás tapasztalatait.

A költségvetés fokozottabb takarékosság mellett fedezte a fejlődő politikai munka szükségleteit. A bevétel döntő többségét a tagdíjak alkották. A tagdíjbesorolás mérséklő hatására több mint kétmillió Ft-os visszaesés után 1984-ben érték el ismét a 15 milliót. Ennek 30–45%-a volt felhasználható évenként a kerületi kiadásokra, a pártmozgalom és az MLEE tagozat kolt ségeire. Évről-évre nagyobb figyelmet kaptak a körzeti pártszervezetek. A munkakörülményeik javultak, az ellátottság, karbantartás megfelelő. A pártértekezlet által kiemelt középső ferencvárosi új körzeti helyiség elkészült a Fővárosi Tanács, a Fogtechnikai Vállalat és az OKISZ SZSZV közreműködésével. A tervezettnél nagyobb volt az igény a József Attila lakótelepen a párt- és mozgalmi helyiségek bővítésére. A FIMÜV, Állami Biztosító és a kerületi tanács értekes hozzájárulása révén két helyiség a közeljövőben rendelkezésre áll. E területen jelentősebb bővítésre van szükség. A budapesti pártvégrehajtó bizottság VII. ötéves előtervében szerepel a körzet további bővítése. A középső Ferencváros területén a rekonstrukcióhoz kapcsolódóan a színvonalasabb párt- és mozgalmi munkához közösségi komplexum kialakítása vált kívánatossá, lehetségessé.

A tagdíjfizetési fegyelem romlott. Az 1979 évi 98%-al szemben 1984-ben 97,6% volt a kerületi átlag. Ebben azoknak a pártszervezeteknek volt szerepe, ahol a párt folyamatos tisztulása nem volt biztosított, elhúzodó fegyelmi ugyek voltak, illetve a pártalapszervezet atalakult, vagy megszünt. Nem kevés helyen tartósan 100%-os a tagdíjfizetési fegyelem. A szervezeti szabályzathoz kapcsolódóan a párttagdíj további mérséklését szélesebb körből javasolták. Nőtt a párttagok körében az érdeklődés a párt gazdálkodása iránt. Az *ügykezelési munkában* lényeges fejlődés sem a pártbizottságnál, sem az irányított szervezeteknél nem volt. Az alapszervezeti emlékeztető rendszere bevált, az 1985-től korszerüsített forma tartalmi hasznositását meg kell oldani. A párton belüli *panaszok* arra mutatnak, hogy a megoldási szintről feljebb kerültek a jelzések. A kerületi pártbizottsághoz évről-évre több bejelentés érkezett, számuk 1984-ben meghaladta a 150-et. A változatlanul első helyen lévő lakáskérelmek mellett nőtt a munkahelyi szintű vezetőkre, a tanácsra és személyes munkaügyi vitákra, visszaélésekre, erkölcsi normák megsértésére vonatkozó jelzések száma. Több kerületi bejelentést adott kivizsgálásra a Központi Bizottság és a Budapesti Pártbizottság is. Nem csökkentek a névtelen sokszor valós és súlyos hibákat bejelentő levelek. A kivizsgálásban és elintézésben a pártbizottság titkárai és apparátusa nem mindig dolgoztak kellő felelősséggel. Az egész napos panaszügyelet folyamatosan biztosított volt. A pártgazdasági munkában az ellenőrzésnek, a helyszini segitségnyújtásnak az aránya csökkent.

4.) A kádermunka

A kongresszusi követelmények közül a kádermunka demokratizmusában volt a legáltalánosabb és a legjelentősebb fejlődés. Kevesebb eredmény szuletett az elvek tisztább és kovetkezetesebb alkalmazásában. Ott, ahol tartalmas demokráciával lehetett találkozni csokkent, mérséklődött a szubjektivizmus, a függőségi viszony. A felkészültebb, felelősségteljesebb vezetői munka igenye általánosabb és elfogadottabb lett. A gyakorlati lépések nem voltak elég határozottak sem a belső kezdeményezésekben, sem az irányítók részéről. Néhány esetben téves, elhamarkodott döntések születtek, vagy a megérett kádercserék elhúzódtak.

A kerületben a kádermunka kiemelt jelentőségű volt továbbra is. Messze nem a reszortjelleg érvényesült. Athatotta a testuleti tevékenység, az irányítási folyamat egeszét. Egyik alapvető összekötő kapocs volt a kerületi pártbizottság és a pártszervezetek, az állami-, gazdasági vezetők és a tömegszervezetek között. Az elviség, nyíltság, demokratizmus jellemezte. A kerületben hosszabb ideje alkalmazott eredményes módszerek közül a vezetők beállításánál az igényes feladatmeghatározás helyességét az élet igazolta. Az országos követelmény ma már ilyen irányba mutat. Az újító, kockázatvállaló vezetők elismerést, támogatást kaptak. Erőteljes volt a kollektív és az egyéni nevelés szerepe, a nagyobb feladat és követelmény állítás, a sokoldalú segítés. Néha következetlenség, túlzott humánum érvényesült. A részeredmények ellenére a *káderpolitika megvalósításában* nem volt a fejlődés a szükségeshez képest megfelelő.

A kádermunka átfogó értékelése, ellenőrzése – amelyet a pártértekezlet feladatul adott – nem történt meg. Ebben részben szerepet játszott, hogy a Központi Bizottság programjából is későbbre került. A végrehajtó bizottság két alkalommal is áttekintette a tanácsi kádermunka tapasztalatait. Foglalkozott jelentős nagyüzemek, intézmények munkájával, személyi kérdésekben a testületek gyakorolták jogaikat. Általános volt, hogy minden lényeges napirend, beszámoltatás során a vezető egyéni munkájára, a minősítés alkalmával kapott feladatok végrehajtására visszatértek a testületek. A kerületi szervekben dolgozó vezető káderek felkészítése, az egység személyi feltétele nagyobb hangsúlyt kapott. A társadalmi szervekben dolgozó kommunisták összehívása, tájékoztatása, tevékenységük értékelése legalább évenként – de szükség esetén gyakrabban is – biztosított volt. A pártalapszervezetek is nagyobb figyelmet fordítottak a szervezetükön kívül dolgozó párttagok közéleti munkájának elismerésére, értékelésére.

A *párton belüli kádermunkában* egyik fő követelmény az volt, hogy a helyes arányok, a megfelelő utánpótlás biztosított legyen. A pártbizottság 1980-ban megválasztott tagjainak túlnyomó többsége megfelelt a bizalomnak. A cserélődés a szervezeti szabályzat normáin belül volt, erősítette a testületi munkát, javította az összetételt. Emelkedett a felsőfokú végzettségűek és a nők aránya. Felmentésre 13 esetben került sor, magasabb beosztásba, más munkakörbe kerülés, nyugdíjazás, illetve követelményeknek meg nem felelés miatt. A XIII., kongresszust megelőző alapszervezeti és közbeeső pártszervi *választások* fontos tapasztalatokkal szolgáltak. Azt tükrözték, hogy élénkült a párttagság érdeklődése, beleszólási igénye vezetőik kiválasztásába, ezáltal a helyi viszonyok alakításába. Az előkészítés nyíltabb, tisztultabb volt. A jelölőbizottságok felelősséggel dolgoztak, a javaslatokon túl közvetítették a taggyűlések felé a párttagok által felvetett kollektív értékű véleményeket. A párttagok döntően összhangban nyilvánították ki véleményüket a jelölés és a titkos szavazás során. Néhány helyen az előkészítési folyamatban nem jöttek őszintén felszínre a valóságos vélemények, problémák, a szavazás „meglepetéssel" szolgált. Bizonyos szervezkedés halvány jelei voltak érzékelhetőek főként ott, ahol korábbi, elhúzódó érdekkonfliktusok játszottak szerepet. Volt, ahol a látszólag egységes tagság sem adott bizalmat a néhány hónappal ezelőtti beszámoló taggyűlésen általa elismert vezetőségnek. Az a néhány példa, amivel a kerületben találkozni lehetett, figyelmeztet arra, hogy még mélyebb ismeretekre, intenzívebb politikai munkára van szükség. A jelölés, a választás demokratizmusának szélesítését a tagság egyetértően fogadta. A gyakorlatban csak kevés helyen éltek a kettős jelölés lehetőségével. A jelölőbizottság javaslatának elsőbbségét, ennek tartalmát több helyen – a kialakult helyzet által motiválva – nem értették meg. A választások tapasztalatai a vezetőségek, a testületek összetételének *tervszerű és kedvező irányú változásait* mutatják. A tudatosabb kádermunka a stabilitás biztosítása mellett nagyobb hangsúlyt adott az alkalmasság, a munkaképesség, a felkészültség követelményeinek. Szinten maradt a munkásosztályhoz tartozók bevonása a vezetésbe. Emelkedett a nők aránya, javult az általános és politikai iskolázottság. Nem mutatotkozott jelentős változás a fiatalok vezetővé választásában. Azt a követelményt, hogy a káderelőkészítés során komplex felfogásban gondolkodjanak a pártszervezetek sok helyen jól oldották meg. Figyelembe vették a sorra következő tömegszervezeti választásokat is.

Az *állami- személyzeti munka* belső munkahelyi szabályozottsága javult. A káderképzési, minősítési, cseretervek módszere általános lett. Középtávon és évenként értékelték, kiegészítették azokat. A minősítésekben meglévő korábbi elmaradásokat pótolták. Reálisabbak, igényesebbek lettek a feladatmeghatározások. A pártszervezetek tartalmasabban gyakorolták jogaikat. Többoldalúan és tervszerűbben foglalkoztak a vezetőkkel. Helyes törekvés volt, hogy a dolgozókkal közvetlen kapcsolatban lévő művezetőkkel, osztályvezetőkkel, felkészítésükkel, nevelésükkel érdemlegesebben törődtek. Nem mindenhol biztosították azonban, hogy az egyszemélyi vezető minden vonatkozásban tegyen eleget a kádermunkához tartozó követelményeknek. A pártálláspont néhol formálisan érvényesült a helyi engedmények és az irányító szervek miatt. A szakszervezet és a KISZ véleményezési joga teljesebb lett a gyakorlatban. Folyamatosan felmerülő kérdésként élt és él a hármas követelmény helyes értelmezése, alkalmazása. Végletes álláspontok és gyakorlat is előadódott. Különösen a politikai, erkölcsi alkalmasság és a szakmai

hozzáértés összhangjának megteremtése, az egységes álláspont kialakítása okozott gondot. A fiatalok beállításával – néhány konkrét esettől eltérően – nem lehetünk elégedettek. A teljesebb tájékoztatás igénye a káder- és személyzeti munkában is erősödött, helyi kérdésekben, de azon túl is. Szakaszosan foglalkoztatták a párttagokat, szélesebb köröket is a felsőszintű várható és végrehajtott kádercserék, a változások előtti találgatások. Tapasztalat, hogy a tájékoztatás tartalmának, időpontjának és hangvételének megválasztása fontos közvéleményt alakító tényező volt.

5.) A szervezeti élet, a párton belüli munkakapcsolatok

A *pártbizottság* a felsőbb pártszervek által támasztott követelményekkel összhangban, a demokratikus centralizmus szilárd elvi alapjaira támaszkodva irányította, szervezte, alakította a kerületi pártmozgalmat. Megőrizte kezdeményező-, újítókészségét, stabil és fegyelmezett viszonyát az alapelvekhez, követelményekhez. Érvényesült a testületi irányítás, a kollektív vezetés. Ez egyre következetesebben kapcsolódott össze a személyes felelősség pontosításával. A testületek megfelelő nyitottsággal foglalkoztak a felmerülő kérdések, az időszerű feladatok megoldásával. Széleskörű demokratizmussal készítették elő üléseiket. Azokra aktív, politizáló légkör volt jellemző, a testületi tagok többsége felelősséggel vett részt a munkában, a személyes megbízatások teljesítésében.

A pártbizottság érvényben lévő *döntései* átfogták a társadalmi, politikai és gazdasági élet minden fontos területét, a jelentős témákat, az időszerű kérdéseket. Kiemelt fontosságúak voltak a szövetségi politikával, rétegmunkával, az ifjúságpolitika megvalósulásával összefüggő felismerések, a szocialista demokrácia, a lakóterületi közélet, az oktatás és a szakszervezet pártirányításának, a választási rendszer továbbfejlesztésének feladatai. Rendszeresen visszatért a határozatok korszerűsítésére, kiegészítésére. Fontos kérdésekben a napirenden kívüli tájékoztatásokat, programok megerősítését igényelte a testület. A Párt-Végrehajtó bizottság a pártértekezlet után jelentősen változtatott munkamódszerén. A KB. Titkárság megbízásából, kísérletképpen havonta tartotta üléseit, a közbeeső időben szervezett helyszíni politikai munkát végeztek a testület tagjai. Tapasztalatai összességében kedvezőek. A változatos munkamódszerek biztosították, hogy a PVB továbbra is betöltötte operatív irányító szerepét, lehetőség nyílt a határozatok csökkentésére. A pártbizottság elé készülő javaslatokban növekedett a *munkabizottságok* szerepe, egyre több témát terjesztettek közvetlenül a testület elé, felelősebb szerepet vállaltak helyszíni segítő-ellenőrző feladatokban. Nagyságrendje és tervszerűsége különböző volt. A pártbizottság és szerveinek viszonya, kapcsolatai tovább közeledtek az elvekhez. A végrehajtó bizottság és a munkabizottságok között csökkent a párhuzamosság, a duplázás minimális lett.

A kerületi pártbizottság *irányító munkájának fejlődése ösztönzően hatott a közbeeső pártszervekre és az alapszervezetekre is.* Az önállóság erősítésére, a titkárok és reszortosok képzésére, a taggyülések, pártcsoportok munkája színvonalának megjavitására helyezte a fő figyelmet. Fontos jellemző volt a magasszintű követelménytámasztás, a tudatosabb differenciálás. Ez a feladatadás mellettt a jelleg szerinti értékelésekben, az élenjárók elismerésében, a csoportmunkák, tapasztalatcserék változatos összetételében is megnyilvánult. Eredményei az iskolai, intézményi és körzeti pártszervezetek szervezeti életének jelentős fejlődésében, az egységesebb munkában, jobb módszerek elterjedésében érzékelhetők. A kerületi irányításban minimálisra csökkent az alapszervezetektől kért írásos munkák aránya. Az egyes pártszervezetek munkájának színvonalában nagymértékű eltérések és egyenetlenségek voltak és vannak. Egyik oka, hogy a kerületi irányítás nem tudta minden esetben kellően biztosítani – elsősorban a helyszíni jelenléten keresztül – a közvetlen segítséget, a folyamatos ellenőrzést azoknak, akiknek helyzetük miatt arra fokozottabban szükségük volt.

A *pártbizottság munkaapparátusa* a Központi Bizottság, a Budapesti Pártbizottság által elfogadott felépítésben, a testületek irányításával alapvetően eredményesen dolgozott. A végrehajtó bizottság folyamatosan gyakorolta irányító, ellenőrző szerepét, a vezetők minősítése, értékelése a testület ülésein történt. A munkatársak beállításában, felmentésében, a munka jelentősebb

elismerésében, továbbképzés tervében a kollektív álláspont érvényesült. Munkaterületük értékelésén, beszámoltatásokon rendszeresen részt vettek az illetékes munkatársak. A testületi előterjesztésekben, a pártszervezeti-, tömegszervezeti tapasztalatok összehangolásában, a titkárok, reszortosok felkészítésében, a határozatok elfogadtatásában, megértetésében jelentős munkát végeztek. Felkészültségük megfelelő, nagy elhivatottsággal, különböző hatásfokkal dolgoztak. Minden munkatárs közvetlenül foglalkozott pártszervezetekkel, konkrét és eleven tapasztalatokat szereztek. Az apparátus helyszíni segítőmunkájában az elhatározottak nem valósultak mindenben meg. Nem volt elég rendszeres, kiegyensúlyozott és differenciált a pártszervezetek segítése, szűkkörű volt a személyes kapcsolat. A gazdasági, politikai, ideológiai helyzet alaposabb felkészültséget, állandó és megalapozott tájékozottságot, kezdeményezést, intézkedést igényelt volna. Az apparátus irányításában magas és alapjaiban egységes követelmény érvényesült. A munkamegosztásban egyenetlenségek voltak. A határozatok végrehajtásának felelősségteljes szervezése, ellenőrzése időnként hiányos volt. A belső demokratizmus fejlődött. Az apparátus pártalapszervezete, szakszervezeti bizottsága a politikai munka feltételei és a munkalégkör alakításában sokat tettek. A pártszervezetek vezetőségei az éves beszámoló taggyűlések alkalmával véleményt mondtak a pártapparátus munkájáról. Érzékelik a segítőkész elvtársi légkört. Néhány helyen a személyi cseréket túlzottnak tartották. Szórványosan – elsősorban nem a pártszervezeti vezetők körében – nőttek az apparátussal, felsőbb apparátusokkal szembeni fenntartások.

A közbeeső pártszervezetek és alapszervezetek *nagyobb önállósága* a jobb eligazodási készségben, a párt egésze előtt álló feladatok konkrétabb alkalmazásában, a döntésekre érett helyi kérdések felismerésében és eredményesebb megoldásában is kifejeződött. Munkaterveik elevenen visszaadták a konkrét viszonyokból adódó szükséges eltéréseket is. A gazdasági, szakmai kérdéskörök, a pártélet feladatai mellett erősödtek a tömegszervezetek pártirányításának, a hangulattal, a munkalégkörrel összefüggő témák. A helyi oktatást, képzést rendszeresen áttekintették, de az ideológiai munka tágabb összefüggéseitől, mindennapos feladatoktól még tartózkodás volt. A helyi döntések egyértelműbbek és konkrétabbak lettek. A kozbeeső pártszervek a reszortosokra nagyobb, de a ma szükségesnél kevesebb figyelmet fordítottak.

Az alapszervezetek jelentős részénél az előző pártértekezlet határozatával összhangban – de eltérő mértékben – fejlődött a *taggyűlés, vezetőség és a pártcsoportok* munkája. Többségük jól alkalmazta a kerületi gyakorlat több elemét, beépítette munkájába más szervezetek tapasztalatait, felhasználta azokat a helyi teendők kialakításához. A taggyűlések összességében betöltötték meghatározó szerepüket. Ehhez az előkészítés többoldalúvá válása, tudatosabb szervezése jó alapot adott. A tartalom emelését ösztönözték a párttagok által támasztott követelmények is a tájékoztatás javítására. A tisztázást igénylő, vagy újonnan felvetődött kérdésekben, egyre fokozottabban a munkahelyi gazdasági, szakmai problémákban, a bér- és jövedelem, a szociálpolitika területén sürgették a politikai állásfoglalásokat. Értékelő-ellenőrző szerepük több vonatkozásban erősödött. A beszámoló taggyűlések mellett elfogadott a féléves munka összefoglalása, az éves politikai célkitűzések menetközi végrehajtásának elemzése. A gazdasági, állami vezetők, tömegszervezetekben dolgozó kommunisták beszámoltatása nagyobb számban történt e fórumon. A fejlődés mellett sok még a formális elem, az egységteremtő funkció nem érvényesült kellően. A *vezetőségek* és a taggyűlések viszonyának fejlődését mutatja, hogy a két taggyűlés közötti munkáról egyre fegyelmezettebbé vált a beszámolás. Ezt a tagság is fokozottan igényelte. Több esetben fordult elő, hogy nem értett egyet a vezetőségi döntéssel vagy intézkedéssel, annak megváltoztatását kezdeményezte. Általánosan viszont az a jellemző, hogy elismerik – külön is a titkárok – folyamatosabb szervező tevékenységüket. A vezetőségi munka kollektivitása javult, az összhang a személyes felelősséggel nem mindig érvényesült. A pártcsoportokat irányító feladatukat differenciáltan teljesítették. Az általános törekvés a pártcsoportok működésének tartalmasabbá tételére eredményekkel járt. Növekedett a követelmény a bizalmiak és a pártcsoportok felé, de a megvalósítás feltételeit, a felkészítést nem mindenhol tudták biztosítani. Néhol túlzott igények is megjelentek a pártcsoportok helyét, rendeltetését illetően.

A pártcsoportok felkészítése, tájékoztatása – főleg a taggyűlési napirendekről, – rendszeresebb lett. Javult az öntevékenység a csoportokon belül is. Gyakran egészséges vitafórumként működtek. Álláspontokat, javaslatokat alakítottak ki, megbízatást adtak azok képviseletére vagy a bizalmi, vagy egy párttag számára. A pártcsoportok tapasztalatait a vezetőségek jobban figyelembe vették. A bizalmiak felé általában növelték a követelményeket. A *szervezeti élet együtthatóival* azonban kevés helyen foglalkoztak megfelelő gondossággal A taggyűlések meghatározó szerepe nem a kívánt szinten érvényesült. Több alapszervezet és közbeeső irányító pártszerv foglalkozott a legfelsőbb fórum egységteremtő *funkciójának erősítésével.* Lényeges javulás csak ott következett be, ahol a vezetőség tisztán és tartalmasan érvényesítette a különböző hatásköröket, ahol a párttagok nem csupán a taggyűlést megelőző viták során, hanem a fórumon is elmondták véleményüket, javaslatukat. Ahol a döntést megelőző álláspontok elvi-politikai mérlegelésben szembesültek, a határozatok végrehajtásának elfogadtatása, szervezése és ellenőrzése is kellő hangsúlyt kapott, ott a cselekvésben is megmutatkozott az egység. Ehhez a két taggyűlés közötti politikai munka folyamatos szervezésére, a párttagok gondos egyéni felkészítésére, a határozatok, a pártmegbízatások bontására volt szükség. A két kongresszus közötti időszakban nagy hangsúlyt kapott a *párt politikája melletti kiállás, a magyarázat, majd védelem* követelménye.

Már az első időben érzékelhetőek voltak, hogy kik azok, akik vállalják, kik azok, akiknek fenntartásai vannak, illetve segítséggel tudják fogadni a feladatot. Az alapszervezetek jelentős része erősítette a határozatok feldolgozását, megértését, elfogadását biztosító információt. Nagyobb figyelmet fordítottak a pártmegbízatások előkészítésére, az egyenletesebb leterhelésre, az egységesebb követelményre. A pártban, a tömegszervezetekben, a gazdasági vezetésben dolgozó párttagok nagy része komoly politikai munkával magyarázta, védte és alkalmazta a párt fő politikai vonalát. Szűkült azonban azoknak a köre, akik szinte minden körülmények között egyértelműen kiálltak. Nőtt a szubjektív, személyi indulatoktól véleményt mondók száma, akik ebből adódóan nem tudtak mindig elvszerűen kiállni. A párttagok jelzik – különösen ott, ahol kevesen vannak, vagy nehezek a körülmények –, hogy fékezi őket a környezet hatása, nem egyszer ellenállása. Érződik a mélyebb elméleti-politikai felkészültség, a szilárd erkölcsre, jellemre nevelés hiánya.

6.) A tömegszervezetek, mozgalmak, kerületi szervek irányítása

A munkahelyi-lakóhelyi viszonyok alakításában, a gazdasági építésben, várospolitikában, az eszmei munkában és mozgósításban, a párt erősítésében egyaránt *jelentős szerepük volt a különböző szervezeteknek.* A pártértekezlet ismert követelményeinek tartalma a leglényegesebb teendők irányába mutatott. A szövetségi politika, a hazaszeretet és az internacionalizmus, az érdekérvényesítés feladatai önmagukban is széles lehetőséget adtak szorosabb kapcsolatok kiépítésére tagságukkal, a tömegekkel. A menetközi változások részben elősegítették, részben hátráltatták a kitűzött feladatok megoldását. Különösen nagy és nehéz feladat jutott a KISZ-nek és a szakszervezetnek. Kívülről és belülről növekedett a nyomás, fokozódott az igény. Sem e szervezetek, sem a kerületi pártszervek nem voltak felkészülve arra, hogy helyes politikai érzékkel gyorsan és biztonságosan reagálják le azokat a hatásokat, amelyek kezdetben a KISZ-t majd egyes területeken a szakszervezeteket érték. A tömegszervezetekre vonatkoztatott tapasztalatokon túl fontos politikai jelzések, tanulságok adódtak a párt és az egyes rétegek közötti viszonyokra is.

A 17 kerületi szerv irányításában az *alapelvek érvényesültek.* Az öt év során minden lényeges területtel foglalkoztak a párttestületek. A szükségesnél kisebb figyelmet kapott a lakóbizottsági vezetőség. A folyamatos és többoldalú hatás mellett javult a munkamegosztás. A kerületi szintű vezetés egysége szilárdult. Csökkent az elkülönülési hajlam. A kongresszusaikat előkészítő beszámolások, választások újabb ismereteket nyújtottak, javították a demokratizmust. Lehetőség nyílt a pártértekezleti határozatok befogadására is. Kisebb, vagy nagyobb mérték-

ben, előbb vagy utóbb minden szervezet intézkedéseket tett a „három felhívás" támogatására, munkájuk korszerűsítésére, befolyásuk szélesítésére.

Változás következett be, de nem a kívánt mértékben a Hazafias Népfront és más szervek kapcsolatában. Jelentősebb akciókban, de kisebb programokban is értékes megoldások születtek. A közös tevékenység, propaganda javult. Különösen a népfront kezdeményezések szervezésében, mozgósításában volt eredményesebb az együttműködés. *Nem volt elég tisztán értett* a szövetségi politika, nem találták meg mindenkor a gyakorlati kapcsolódás legfontosabb pólusait. A munkahelyen, lakóhelyen is volt arra hajlam, hogy olyan általános kategóriának fogják fel, amelynek országosan, a fővárosban és talán még kerületi szinten is van jelentősége, a konkrét helyi viszonyokban azonban nem. Még szűkebben a hazafias népfront feladatának tartották csupán. A KISZ számára nagy feladat volt a szervezeten belüli szövetség erősítése, a rétegszervezetekre vonatkozó igények politikai rendezése, az alapszervezetek rohamos gyöngülésének megfékezése. A tömegszervezetek, mozgalmak szervezettségében, szervezeti felépítésében, a munka irányában azonos és eltérő vonások jelentkeztek. A korábban adott munkahelyre épülő szervezetek közül erősítette a kapcsolatait a lakóhellyel a KISZ, az MHSZ, a tűzoltóság, a népi ellenőrzés, az FTC. Az iskolák, az ifjúság felé a Vöröskereszt, a pedagógus teruleten a KISZ növelte szervezeteinek számát. A munkahelyek felé javult a Tanács és a Szakmaközi Bizottság hatása. Más kerületi szervek is tettek lépéseket az arányosabb, a kerület egészére kiterjedő munka érdekében.

A pártbizottság jelentős politikai kezdeményezésekkel ösztönözte a mozgalmi munka fejlődését. A munkaegyeztetés, a koordináció tartalma tovább javult. A testületi tagok, a munkabizottságok a helyszínen tanulmányozták a körzeti pártszervezetek és a népfrontcsoportok kapcsolatait, az ifjúságpolitikai munkát, a tanácsi félfogadási rendszert és más fontos kérdéseket. Operatív bizottságokat működtetett, hatékony ellenőrzési, értékelési rendszert épített ki. A kerületi szervek testületi ülésein rendszeresebb lett a pártbizottság vezetőinek részvétele. Az irányítás egységesebb hatása érdekében a párt- és KISZ titkári értekezletek időponti és tematikai összhangja érvényesült.

A munkahelyi, a lakóhelyi pártszervezetek a kerületinél kevesebb, de néhány helyen jelentős számú társadalmi szervezetet irányítanak. A korábbiaknál nagyobb figyelmet fordítottak e területre, rendszeresebb és eredményesebb lett a munka. A központi bizottság határozatai mind a szakszervezet, mind a KISZ pártirányításának javítására a párton belüli tevékenység jelentős megjavítását ösztönözték. A tömegszervezetek munkáját, az ott dolgozó párttagok tevékenységét hozzáértőbben és reálisabban értékelték. E vonatkozásban nőtt a taggyűlések szerepe. A testületi munka nem szűkült le a beszámoltatásra. Nagyobb gondot fordítottak a pártcsoportszintű kapcsolatok fejlesztésére, több helyütt a propaganda munka összehangolására. A tömegszervezetekben dolgozó párttagok felkészítése, munkájuk koordinációja nem fejlődött megfelelően. Az alapszervezetek nagyrészében évenként a beszámoló taggyűlések időszakában tekintik csak át a végzett munkát. A munkahelyi demokrácia fejlődése, a vállalatokon belüli viszonyok alakulása, a szakszervezeti jogosítványok, a KISZ hatáskörök kiteljesedése folyamatosabb, tartalmában is összehangoltabb munkát igényelt volna. Főként abban volt kevés az előrehaladás, hogy *minden párttag személyes feladatának tekintse* a tömegszervezetek erősítését. A szakszervezeti bizalmiak között például nagyon lassan növekszik a párttagok száma. A KISZ vezetők jelentős része úgy érezte, hogy még a helyi politika alakításába sem voltak kellően bevonva. Határozottabb intézkedést vártak a tömegszervezetek a gazdasági- állami vezetés és közöttük kialakult egyet nem értés, konfliktusok politikai levezetésében. Összességében nem sikerült elérni, hogy minden kommunista tevékenysége pozitív hatást eredményezzen munkahelyi, lakóhelyi és családi környezetére, kiemelten a fiatalokra.

A kerületi pártbizottság és testületei által alkalmazott módszerek az előkészítés biztonságát és demokratizmusát, az elméletileg és politikailag megalapozottabb vitát, a gyakorlattal ellenőrzött döntéseket szolgálták. Növekvő jelentőséget kapott a pártbizottsági tagok képviseleti feladatokon túlmutató személyes munkája, a két ülés közötti aktív politikai tevékenység, a tomegesebb kapcsolatok szervezése, hasznosítása. E törekvések és részleges eredmények által a hatá-

rozatok és a pártbizottság tagjai ismertebbé váltak a munkahelyeken és a kerületi pártszervezetek jelentősebb részében.

A kerületi szervek sokféle és eredményes megoldást alkalmaztak a pártbizottság azon elgondolásának megvalósításában, hogy a *kisközösségek összetartó, nevelő ereje által jussunk közelebb az egyes emberig!* A munkásőrség alegység gyűlései, a szakasz és rajgyűlések demokratizmusa, politikai tartalmának értékei a szervezethez tartozást, a munkásőri példamutatást erősítették. Az igazolványcserét megelőző egyéni beszélgetések a tisztánlátásban, a munka, élet- és családi körülmények megismerésében, a személyes nevelésben és segítségnyújtásban meghatározók voltak. Az Úttörőszövetség, az egyes csapatok a gyermekönkormányzat fejlesztésében, a gyermekvezetők kiválasztásában, képzésében értek el eredményeket. Figyelemreméltó megoldások születtek a csapatönkormányzatok felkészítésében, a jutalmak, kitüntetések elbírálásában. A Hazafias Népfront és más szervek is keresték az utat a családokhoz. Ebbe az irányba hatottak a szülői munkaközösségek aprónak tűnő eredményes megoldásai az óvodák, iskolák szépítésében, állagmegóvásában, a nevelés támogatásában. Eredményesek voltak a kerületi gyermeknapok, a lakóterületi sportversenyek. A fővárosi mozgalmakat erősítették a családi vetélkedők, kirándulások és a lakóhely szépítésében lassan kibontakozó megoldások. Néhány munkahely – közöttük a FÉG és a KÖZMŰ – az iskolai szünetekben tartalmas foglalkoztatásokat biztosítottak, nyári táborokat, kirándulásokat szerveztek dolgozóik gyermekei számára.

– A pártbizottság és testületei munkájában a hozzáértést, a differenciáltabb megközelítést erősítették a jelleg szerinti ágazati előterjesztések. Az ötéves munka összefoglalói elkészültek: a lakókörzeti pártszervezetek tapasztalatairól, a fejlődés meggyorsításáról, valamint a szövetkezetek, az élelmiszeripar pártszervezeteinek munkájáról.

– A pártbizottság tagjai, a kerületi szervek vezetői vállalták, hogy a pártszervezetek, tömegszervezetek igényei alapján az „ajánljuk magunkat" elhatározás keretében előadásokat, konzultációkat tartanak, fórumok munkájában vesznek részt. Különösen a körzeti pártszervezetek éltek jól ezzel a lehetőséggel.

– A pártépítésben értékes gyakorlat – évenként a párt megalakulásának évfordulójához kötötten – a 40, 50, 60, illetve ennél magasabb párttagsággal rendelkezők ünnepélyes kerületi köszöntése. A KISZ Bizottság képviselői, a MÁV szocialista brigádja rendszeresen látogatják a veteránotthon lakóit. A párttagfelvétel megerősítésekor a végrehajtó bizottság nevében levelet kaptak azok a kommunista szülők, hozzátartozók, akik a kommunista nevelésben példát mutattak. Az újonnan felvett párttagokkal rendszeressé váltak a személyes, a csoportos konzultációk, pártmunkájuk, beilleszkedésük tapasztalatairól. Többen kaptak meghívást végrehajtó bizottsági ülésre. A fegyelmi büntetés alatt állókkal hasonló beszélgetések segítették a nevelő hatás érvényesülését.

A pártélet és a pártirányítás különböző területeinek elemzésekor a kerületi pártbizottság és végrehajtóbizottság elismerte, *megdícsérte* a kiemelkedő munkát végzett szervezeteket:

– *Eredményes párttaggá nevelő tevékenységéért a*

MÁV Ferencváros Csomópont
Budapesti Húsipari Vállalat pártbizottságát;
Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár
BSZV 3. sz. Üzemegység pártvezetőségét;
Bútorkereskedelmi Vállalat alapszervezetét.

– *A munkastílus, munkamódszer fejlesztéséért a*

Fegyver- és Gázkészülékgyár
ZÖLDÉRT
SZIM Esztergagépgyár pártbizottságát;
Fővárosi István Kórház és Rendelőintézet
ÁFOR Ásványolajforgalmi Vállalat
Csepel Vendéglátóipari Vállalat pártvezetőségét;
RAMOVILL Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat
Agrárgazdasági Kutató Intézet pártszervezetét;
IX/9 és IX/6 körzeti alapszervezet vezetőségét;
KHV Caola 2. sz. Gyára párt, gazdasági és tömegszervezeti vezetőit;

— *A lakóterületi politikai munka javításáért a*

Budapest Csokoládégyár
Fővárosi Faipari és Kiállítás Kivitelező Vállalat
József Attila lakótelepi pártvezetőséget;
BSZV 3. sz. Üzemegység pártvezetőségét és kollektíváját;

— *A munkásőrség példamutató támogatásáért, a szocialista versenyben elért kiemelkedő teljesítményéért a*

Budapesti Húsipari Vállalat
Fegyver- és Gázkészülékgyár pártbizottságait, munkásőr századait.

7.) Feladatok

— A párt vezetőszerepének, politikájának következetes megvalósulását a határozatok egyetértő és szervezett végrehajtásának útján biztosítsa a pártbizottság. Hozzáértőbben és a gyakorlat számára hasznosabban foglalkozzon a szövetségi politikával, a munkásosztály és a rétegek kapcsolatával, a fiatalok, pártonkívüliek bevonásával.

A megválasztott kerületi pártbizottság 1985 I. félévében vitassa meg és korszerűsítse munkarendjét, munkamódszerét. Vizsgálja felül és a szervezeti felépítésnek, feladatoknak megfelelően módosítsa az apparátus munkájára vonatkozó korábbi döntését. Elméleti és módszertani felkészítéssel segítse az újonnan létrejött irányító pártszervek és alapszervezetek ügyrendjének kialakítását, ösztönözze valamennyi pártszervezet munkamódszerének folyamatos fejlesztését. Rendszeresen tanulmányozza, alakítsa a politikai munkához jobban igazodó szervezeti kereteket, különös tekintettel a kislétszámú, — utánpótlással nem rendelkező és újszerű gazdasági szervezetekben működő — pártszervezetekre és a körzetekre. Szükség szerint kezdeményezze ágazati pártbizottság létrehozását.

— A tagfelvételi munkát a pártbizottság kezelje a pártépítési- nevelési folyamat részeként. A tagfelvételeknél az eddigi ütem és összetétel követelményeit tartsa meg. A társadalmi folyamatok elemeivel összefüggésben — a pártszervezetek támogatását is megnyerve — magyarázza, értelmezze a tagfelvételi politika lényegi kérdéseit. Az összetétel javításához, a munkások, a fiatalok, az értelmiség legjobbjainak megnyeréséhez a „félidős" dontés szellemében a felvételt megelőző folyamatokban hatásosabban alkalmazza a kommunista nevelési elveket, tudományos módszereket.

— A tömegszervezetek, mozgalmak pártirányításában a párt eszmei- politikai befolyására a vezető káderek, aktivisták felkészítésére, tájékoztatására, a párttagok felelősségének erősítésére, munkájuk rendszeresebb ellenőrzésére kell figyelmet fordítani. Továbbra is kívánatos, hogy növekedjen a párttagok részvétele, javuljon munkájuk a szakszervezeti bizalmiak között.

— A lakóterületi körzeti pártszervezetek az eddigi eredményekre támaszkodva biztosítsák a párt politikájának teljesebb megvalósítását a lakóhelyen. Az érvényes pártbizottsági, végrehajtóbizottsági határozatok perspektivát, előremutató programot adnak. A pártszervezetek meghatározó feladata, hogy működési területük egészén és minden lényeges kérdésben — a mikrókörnyezeti viszonyok valóságos ismeretében — érvényesítsék irányító hatásukat. Érjék el, hogy a kommunisták a lakóhelyen, a lakóházakban nyíltabban és aktívabban tevékenykedjenek a köz érdekében. A munkahelyi pártszervezetek javítsák tovább a kapcsolatot a lakókörzetekkel. A pártszervezeteken belül szerezzenek érvényt a lakóterületi munkára vonatkozó határozatoknak. Segítsék és ellenőrizzék a párttagok példamutatásának érvényesülését, — kiemelt figyelemmel a kerületben dolgozó és itt is lakó elvtársakra.

A *Budapesti Pártbizottság* irányító-ellenőrző tevékenysége folyamatos és színvonalas volt. A határozatokat rendszeresen eljuttatták írásban, e mellett javult a végrehajtást segítő értelmezés, felkészítés, a tájékoztatás a Központi Bizottság és a Politikai Bizottság üléseiről. A kerületi pártbizottság önállósága és felelőssége érvényesülhetett. A korábbiaknál nagyobb mértékben igényelték a tapasztalatok összefoglalását, a véleményeket és javaslatokat. A visszatájékoztatás eredményesebb lett. A kerületi értékeléseket, kezdeményezéseket hasznosították. A beszámolási időszakban két alkalommal foglalkozott a Budapesti Párt-Végrehajtóbizottság közvetlenül IX. kerületi témával. A pártbizottság 1983-ban jelentést tett a XII. kongresszus óta végzett munkáról, kiemelten az alapszervezeteket irányító tevékenységről. Bár a jelentés nem mindenben foglalta össze érdemben a tapasztalatokat, a budapesti testület elismeréssel szólt a kerületi pártmozgalom értékeiről, az öntevékeny, kezdeményező munkastílusról. Megerősítette a pártbizottság továbbfejlődést szolgáló elgondolásait. A József Attila lakótelepi kísérleti pártvezetőség munkájának tapasztalatait a BPVB. úgy értékelte, hogy javasolta a véglegesítést. A Politikai Bizottság ezt is figyelembe véve általános közbeeső irányítási formaként fogadta el a lakóterületre a pártvezetőségi szervezetet. A Budapesti Pártbizottság apparátusának szervező, segítő, ellenőrző munkájában több területen fejlődés volt. A párt- és tömegszervezeti, az adminisztratív és a gazdaságpolitikai, valamint a pártgazdasági osztályok mellett ebben az időszakban érzékelhetően rendszeresebb lett az ideológiai-agitációs reszortok felkészítése. Több sikeres budapesti fórum, rendezvény segítette a kerületi politikai munkát is. Az értelmiségi pártszervezetek budapesti szintű irányításában nem mindig a kerülettel összehangoltan erősödtek a közvetlen, operatív elemek. Az általános instruktori munka színvonalát a személyi változások nem zavarták. Folyamatos jellemzője volt a nyílt, elvtársi segítőkész és ugyanakkor követelménytámasztó tartalom. A kapcsolat még eredményesebb lehetett volna a vezetők, testületi tagok nagyobb számú és a munkahelyekre jobban kiterjedő látogatásai, a budapesti hatáskörbe tartozó káderekkel az érdemi, rendszeres személyes foglalkozás révén. A kerületi munka feltételeit tovább javíthatná, ha a fővárosi szintű politikai koordináció, a párthatározatok végrehajtásának szervezése és ellenőrzése jobban biztosítaná állami és tömegszervezeti vonalon az egységesebb felfogást, a megjelölt és ajánlott feladatokban időben intézkedésüket.

A kerületi pártbizottság kapcsolata a *fővárosi szintű szervek és szervezetek* közül erősödött és fejlődött a Fővárosi Tanács tisztségviselőivel és néhány szakigazgatási szervvel. Rendszeres, szoros és tartalmas volt a Budapesti Rendőrkapitánysággal, Népi Ellenőrzési Bizottsággal, Tűzoltóparancsnoksággal, időszakos, de eredményes a Szakszervezetek Budapesti Tanácsával. Az utóbbi két évben javult a Budapesti KISZ Bizottsággal. Jelentősen erősíteni, fejleszteni kell a fővárosi ágazati szakszervezeti szervekkel, a Fővárosi Ügyészséggel és a Bírósággal az együttműködést.

* * *

A pártbizottság tudatában van annak, hogy a világbékét fenyegető veszély, a belső gazdasági nehézségek, a munkánk gyengeségei okozta aggodalmat a közelmúlt állami árintézkedéseinek első érzelmi hatása felfokozta. Mindezek hatására az elkerülhetetlen döntések széles rétegeknél nem találtak egyetértésre, sokakban a csalódottság érzése a közélettől való elfordulásban jutott kifejezésre. A pártbizottság felkéri a kerület kommunistáit, a vezetőket, a párt és tömegszervezeti aktivistákat, hogy a *nehezebb feltételek között is hittel és felelősséggel munkálkodjanak a szocialista építés céljaiért.*

A pártértekezlet meggyőződéssel vallja, vállalhatja, hogy a Főváros IX. keruletében, Ferencvárosban a XII. kongresszus határozatainak végrehajtásában küzdelmek árán értékes eredmények születtek. Az ország a főváros fejlődése, meghatározó szerepe és a kerületi dolgozók, lakosok mindennapos szorgos munkája együtthatóként volt jelen. A gyengeségek, a kudarcok politikai tanulságait a mozgalom képes volt észlelni és nagy részét hasznosítani.

A kerület legfelsőbb pártfóruma *megköszöni minden kollektívának* – különösen azoknak, amelyek sikereket értek el feladataik teljesítésében – az értékalkotást, hozzájárulásukat a fejlődéshez.

Elismerését fejezi ki a párttagságnak és azoknak a pártonkívüli aktivistáknak, akik példamutatóan, odaadóan tevékenykedtek a tömegszervezetekben, képviseleti testületekben, a lakóhelyi mozgalomban, fáradoztak a közrend- közbiztonság, a környezet védelmében, a közművelődés, az ipar, a hazafias nevelés teruletén, ápolták a népi, nemzeti, forradalmi hagyományokat, az internacionalista kapcsolatokat. Az eredményekben jelentős részük volt a jól dolgozó párt, gazdasági, állami és társadalmi vezetőknek.

Kegyelettel elköszön azon elvtársaktól, akik már nem lehetnek közöttünk. Legkiválóbbjaik példás élete erősítse a ma és a holnap aktivistáit, az ifjú párttagokat!

A párt veterán harcosainak, a 40. éves párttagsággal rendelkező kommunistáknak megfogadja, hogy tanul tőlük és tovább viszi a forradalmi hagyományokat!

Azoknak, akik *nyugdíjba mentek hosszú, boldog, aktív életet kíván.* Kéri, hogy a lakóteruleti politikai munkában hasznosan vegyenek részt. A munkahelyeket arra ösztönzi, hogy ápolják tovább, ne szakítsák meg a kapcsolatokat!

Szeretettel fogadja, *üdvözli a két kongresszus között felvett* párttagokat, az ifjúkommunistákat. Kívánja, hogy egész életre szóló és tartós legyen az elkötelezettségük. Társadalmilag hasznos tevékenységük egyéni boldogságot is jelentsen!

I.

A pártértekezlet az elmúlt időszak tanulságaiból, a kongresszusi irányelvekből és a viták tapasztalataiból is okulva a legfontosabb feladatok között az alábbiakat jelölje meg:

1.) A pártbizottság és a pártszervezetek egész tevékenysége azt a fő követelményt szolgálja, hogy szélesedjen tovább a párt eszmei-politikai befolyása, erősödjön a párt, a dolgozók, a lakosság kölcsönös bizalma. A kerület egészében *meghatározóbban és alkotó módon jusson érvényre a vezetőszerep, a politika.* Ehhez a vezetési folyamat egészében lényeges szemléleti, gyakorlati változásra, a jelenlegi helyzet és a feltételrendszer javítására van szukség, mindenekelőtt az elkötelezettség és a személyi felelősség vonalán. Az irányító jogkörű fórumok, választott testuletek, párt, állami, tömegszervezeti és mozgalmi vezetők biztosítsák a hatáskörök, a jogok és kötelezettségek tisztább és következetesebb érvényesülését. A pártegység folyamatos megújításának alapja a határozatokhoz fűződő fegyelmezettebb viszony legyen. Szakítani kell a felületes, felszínes elfogadással, a meggyőződés nélküli védekező magyarázkodással, a cselekvés kényelmes elkerülésével. Az elméleti-politikai felkészítésben hatásosabb, konkrétabb érvekre van szükség a párton belül is a döntések elfogadtatásához. A legfontosabb láncszem a keruletben is a *munka szervezése, végrehajtása és ellenőrzése.* A pártbizottság és a pártszervezetek együttes és összehangolt erőfeszítése segítse jobban elő, hogy minden egyes kommunista következetesen álljon ki, képviselje, dolgozzon a párt politikájáért, nyerje meg és mozgósítsa a pártonkívülieket.

2.) A *munkamódszer* eredményes és kiforrott megoldásai közül őrizze meg és fejlessze tovább a közvetlen, helyszíni tömegmunkát, a nyílt és őszinte eszmecserét a politika időszerű, helyi feladatairól. Érje el, hogy a pártszervezetekben fejlődjenek tovább a már több helyen alkalmazott ehhez hasonló elemek. A testületi ülések alkotó demokratizmusát, eszmei, politikai fegyelmét megtartva a fórumok közötti tevékenység megszervezésében, a személyes felelősség erősítésében hatékonyabb megoldásokat alkalmazzon. Kapjon nagyobb szerepet az alapszervezetek irányításában a tartalmasabb és szilárdabb ismereteket nyújtó felkészítés, a fejlődést meggyorsító módszerek elterjesztése, a végrehajtást biztosító ellenőrzés. A kerületi irányításban résztvevő szervek munkafelfogásukban az életközeli megoldásokat, a meglévő természetes közösségek erősítését, az eredményesebb érdekegyeztetést biztosító formákat részesítsék előnyben. A *politikai élet felfrissüléséhez* alapvetően a *formalizmus és bürokrácia leküzdésére van szükség.* A tartalmatlan demokráciának, a látszatönállóságnak ellenszere a demokratikus centralizmus érdemi és teljeskörű megvalósulása, a párt alapvető normáinak érvényesítése.

3.) A *kádermunkára,* mint a feladatok megoldásának és a fejlődés meggyorsításának egyik legfontosabb tényezőjére, *jelentőségének megfelelő figyelmet* fordítson a pártbizottság. A káderpolitikai elvek teljesebb érvényesítése, a mai igények figyelembe vétele a kerület egészében elengedhetetlen feladat. Az irányítás minden eleme azt erősítse, hogy az alkalmas vezetők kapjanak hatékonyabb támogatást, eredményhez vezető segítséget ahhoz, hogy intézkedéseiknek helyes politikai érzékkel, magas szakmai felkészültséggel az emberek támogatását is megnyerve szerezhessenek érvényt. A vezetés egységének biztosítása a pártegység nélkülözhetetlen eleme. Továbbra is feladat a munkások, fiatalok, nők vezetővé válásának meggyorsítása. A pártszervezetek, az állami-gazdasági vezetők, a tömegszervezetekben dolgozó vezetők, kommunisták saját területükön felelősségteljesebben foglalkozzanak a kádermunkával, a káderekkel, aktivistákkal. Személyesen is erősítsék a párttagfelvételi elvek helyi megvalósulását, a munkásőrépítést, a fiatalok nevelését.

4.) A pártirányítás azt erősítse, hogy a tömegszervezetek és mozgalmak, az állami szervek a politika megvalósításában, a *szocialista demokrácia kerületi fejlesztésében kezdeményezőbben és eredményesebben dolgozzanak.* Az általános választás, a tömegszervezeti, népfront kongresszusok és tanácskozások nagy lehetőséget nyújtanak belső helyzetük szilárdítására, funkcióik kiteljesítésére, befolyásuk szélesítésére. A pártbizottság és minden pártszervezet kiemelt figyelemmel, a kommunisták példamutatásával irányítsa, támogassa és segítse a KISZ, a szakszervezet és a Hazafias Népfront tevékenységének fejlesztését.

5.) A pártmunka *középpontjában továbbra is a gazdasági építés* feladatainak teljesítése, a maximális hozzájárulás álljon. A pártbizottság és a pártszervezetek az irányító tevékenységet emeljék magasabb színvonalra, kiemelve a politikailag helyes álláspontok jelentőségét, a mozgósítás, a feltételrendszer javításának szükségességét, a biztonságosabb és szélesebb ellenőrzést. *A gazdaságpolitikával, a népgazdasági célok megvalósításának feladataival minden pártszervezet* folyamatosan foglalkozzon. Tekintsék át teljeskörűen munkájuk tartalmát, eszközrendszerét. Az eddigi eredményekre támaszkodva tegyenek intézkedéseket a korszerűsítés, a nagyobb eredményeket biztosító megújítás érdekében. A pártbizottság igényelje, támogassa a helyi önállóság és felelősség továbbfejlesztését. A különösen nehéz helyzetben lévő egységeknek speciális és lehetőség szerint eredményre vezető segítség nyújtására van szükség. Az ideológia, a nevelés, a cselekvésre mozgósító agitáció, a kádermunka és a tömegszervezetek összehangolt irányítása a gazdasági, szakmai munka politikai feltételeinek javítására hasson. Nagyobb energiával és felelősséggel lépjenek fel mindenütt az egyenlősdi, a követelmények lazítása, a demagógia ellen. A jól végzett munka sokoldalú megbecsülésében, a személyes példamutatásban a párt tagjai jobban járjanak az élen.

A *gazdasági feladatok* közül összekapcsolódo teendőket jelent az 1985. évi tervek megvalósítása, a VI. ötéves terv minél eredményesebb befejezése, a VII. ötéves terv jó megalapozása, beindítása és teljesítése. A tervekkel egyidőben gondot kell fordítani a munkaverseny és mozgalmak megújulásához szükséges körülmények javítására, a mozgalmak fejlesztésére. A gazdaságirányítás továbbfejlesztése a két pártértekezlet közötti időszak politikailag is kiemelt kérdése. Minden területen következetesebb támogatást kapjon a szakmai munka, a hivatással összefuggő feladat színvonalas megvalósítása. A tömegszervezetek és mozgalmak - kiemelten a KISZ, a szakszervezetek és a Hazafias Népfront – a gazdaságpolitikával jelentőségéhez igazodó súllyal és felelősséggel foglalkozzanak.

A *kerületfejlesztési terv* perspektivikusabb elgondolásokra is támaszkodjon. Felelősen építsen a lakosság, a dolgozók és a társadalmi szervek, a körzeti és munkahelyi pártszervezetek véleményére, közreműködésére. A feladatok sorolásánál *kerüljön előbbre a szociálpolitika.* Nagyobb intenzitással és helyi felelősséggel kell foglalkozni a középső ferencvárosi rehabilitáció megvalósításával. A lakásgazdálkodás, a lakásépítés javítása változatlanul a legfontosabb. A szociális, családvédelmi intézményhálózat jelentős fejlesztése, korszerűsítése indokolt. Lehetséges és szükséges a közművelődési feltételek javitása. A kerületi tanács munkafelfogásában, szervezeti és kapcsolatrendszerében néhány területen további módosításra van szükség. Minden kerületi szerv, a munkahelyek érezzék saját feladatuknak a kerület és a főváros fejlődését. Tobbet es eredményesebben foglalkozzanak az életfeltételek javításával, az emberi tényezőkkel. Fokozott felelősséggel kell törődni a fiatalok problémáival, mindenekelőtt a pályaválasztás, a családalapítás, a lakáshoz jutás gondjainak enyhítésével.

6.) Fejleszteni kell *világnézetünk terjesztését,* a politikánkat megértő, megvalósítására mozgósító *agitációs és propaganda* munkát. Nagy figyelmet kell fordítani a háború és béke, a békés egymás mellett élés, a szocialista hazafiság és internacionalizmus, a párt szövetségi politikája, a gazdaság és életszínvonal politikai kérdései és ezek összefüggéseinek megértetésére. Kapjon erőteljesebb, megkülönböztetett helyet hazánk és a Szovjetunió barátságának megszilárdításáért végzett politikai tevékenység. A tudati nevelés, a felkészítés alapvető tartalma legyen az uj társadalmat építő munkánk eredményének tisztelete a további fejlődés érdekében végzett kollektív és egyéni megbecsülése, a haladás világméretű támogatása. A propaganda és az agitáció pártunk egészén belül kezdeményezően és előremutatóan szolgálja a szocialista fejlődést, a párt határozatainak végrehajtását, a társadalmi-gazdasági feladatok megoldását. Az ideológiai munka biztosítsa az eszmei-elméleti megalapozottságot és tisztaságot. Minden párttagnak kötelessége minden esetben fellépni az eszméinket, elveinket támadó, ártó megnyilvánulások, maradiság, igénytelenség, a feszültséget keltő, demoralizáló nézetek és jelenségek ellen. A vélemények alakításában fokozódjon a tények, a világos érvek, a tudomány és az elemzések eredményeinek a hasznosítása. Nagyobb politikai érzékenységgel kell feltárni a közhangulatot, alakítani az életmódot, a közerkölcsöt és ízlést. Javítani szükséges az érdekek egyeztetésének módszereit, az eltérő érdekek feltárását, az összehangolás eredményességét. Fokozni kell a szakszerűséget, politikai tartalmat, a kerületi és munkahelyi pártirányítást és ellenőrzést az oktatási és kulturális folyamatok kerületi alakításában. Növekvő személyes felelősség érvényesüljön az e területeken dolgozó vezetőknél, kommunistáknál.

A *pártbizottság* irányító és szervezőmunkájával a kerület egészében és *minden pártszervezet* a saját teruletén biztosítsa, hogy az ideológiai tevékenység, az eredményesség viszonylagos elmaradottsága gyorsabb ütemben számolódjék fel. Tovább kell növelni az ideológiai, politikai képzés színvonalát, szükséges fejleszteni tartalmát, módszereit, a személyi, szervezeti és technikai feltételeit.

7.) A pártbizottság biztosítsa, hogy a XIII. kongresszus határozatainak végrehajtása a kerület egészében időben meginduljon. A pártértekezlet ajánlja az újonnan választott pártbizottságnak, hogy a következő évek napirendjei között szerepeljen:

- A határozatok végrehajtásának szervezése és ellenőrzése;
- A pártértekezleti felhívás megvalósulása;
- A pártépítés-nevelés, a párt erősítésének kiemelt területei;
- A káderpolitika elveinek érvényesülése, a kádermunka legfontosabb kérdései, a választások tapasztalatai;
- A nagyüzemi munkásság helyzete, társadalmi aktivitása; az ifjúságpolitika megvalósításának hosszabb és rövidebb távú teendői; a kerületben dolgozó fiatal pedagógus, orvos, népművelő értelmiségiek munkatapasztalatai;
- A szocialista demokrácia, a kerületi politikai intézményrendszer összehangolt fejlesztésének fő területei;
- A VI. ötéves tervidőszak eredményei, a VII. ötéves és az éves tervek célkitűzései, politikai támogatásának programjai;
- A gazdaság- és várospolitikai munka korszerűsítése, az új vállalatirányítási formák bevezetésének tapasztalatai;
- A hazafias- és honvédelmi nevelés kerületi végrehajtásának eredményei, további feladatok;
- A tudománypolitikai határozat megvalósításának eredményei, időszerű tennivalói.

II.

A pártbizottság nagyjelentőségű kérdésekben a kerület egészére kiterjeszthető programokkal ösztönözze továbbra is az egyirányba ható cselekvést. Az öt év kedvező tapasztalataira építve az előző pártértekezlet határozatából *vigye tovább, erősítse meg felhívásként,* hogy

„FOGJUNK ÖSSZE A MUNKA BECSÜLETÉNEK NÖVELÉSÉÉRT, A KÖTELEZETTSÉGEK TELJESÍTÉSÉÉRT, A KÖZÖSSÉGI SZELLEM ERŐSÍTÉSÉÉRT!"

Ez álljon az együttes tevékenység középpontjában, mint hosszabb távú, a jelent és a jövőt szolgáló politikai feladat. Csak fegyelmezett, hatékony munka teremtheti meg további előrehaladásunk feltételeit. E kiemelt feladathoz kapcsolódjanak, épüljenek be az ifjúság neveléséhez, az idős generáció támogatásához, tapasztalataik hasznosításához fűződő 1980-as felhívás elemei, az eddig is szép sikereket hozó felelősségből fogant új kezdeményezések.

A párt által összefogott cselekvés a felhívás tartalmának egységes értelmezését kívánja:

— A munkának, mint értékalkotó tevékenységnek a megítélésénél — legyen az fizikai vagy szellemi — a minőség, az eredmény álljon a középpontban. Nagyobb becsületét egymást erősítve szolgálja az anyagi és erkölcsi elismerés, a tudatformálás. A pártszervezetek segítsék elő a munkások és az értelmiségiek, a dolgozók különböző csoportjainak közeledését, egymás munkájának tiszteletét, a reális önbecsülés erősödését. Szükség van a vezetői munka megújulására, a munkakultúra, a környezet, a továbbképzés jelentős fejlesztésére. Az egyéni alkotó energiák kibontakoztatása, a személyiség minden oldalú fejlesztése kapjon határozottabb ösztönzést.

A szervezett munka alapvető feltétele a fegyelem. Ehhez példamutatás, a fegyelmezetten dolgozók védelme szükséges, meg kell nyerni a kollektívák támogatását. A közösségek, a kommunisták lépjenek fel a hanyagság, a pontatlanság, a felelőtlenség ellen, tegyék lehetetlenné a kötelezettségek teljesítésének megtagadását. A pártszervezetek és a tömegszervezetek munkálkodjanak azon, hogy a társadalmi-közhasznú munka személyes belső igénnyé váljon.

– A fiatalok a ma és a holnap dolgozói. A jövő társadalmát is építjük, ha megtanítjuk őket a munka szeretetére, a jól végzett munka örömére. Ez közös feladatunk. A család- kiemelten a kommunista szülők –, a pedagógusok, a pártszervezetek, az ifjúsági szövetség és valamennyi tömegszervezet olyan példát, érzelmi és értelmi töltést adjon számukra, hogy hasznosan cselekvő, közösségi tagjaivá váljanak a szocializmusnak, a munka társadalmának. Érjük el, hogy képességeik maximális kihasználásával tanuljanak és dolgozzanak, az élenjárók legyenek közöttük is az elismertek, a példaképek. Ne tűrjük, hogy az ifjúságot visszahúzó elemek befolyásolják, hogy egyesek törődés híján a perifériára kerüljenek, elkallódjanak.

III.

A pártbizottság javasolja a pártértekezletnek, hogy a vita tapasztalataival kiegészítve *fogadja el a beszámolót.* Erősítse meg a határozati javaslatot, a XIV. kongresszusig terjedő időszak legfontosabb kerületi tennivalóit.

Adja feladatul a pártbizottságnak, hogy a Budapesti pártértekezlet, a XIII. kongresszus határozatainak ismeretében a szükséges mértékben egészítse ki a feladatokat, készítse el középtávra a komplex programot. A pártértekezlet határozatát, a szerkesztett összefoglalót kapják meg a pártszervezetek és a kerületi szervek. Gondoskodjon tartalmasan és szervezetten a pártalapszervezetek, a párttagság felkészítéséről, arról, hogy a közös teendők a helyi cselekvésbe beépüljenek.

Bízza meg a kerületi küldötteket, hogy a felsőbb pártfórumokon tapasztaltakra és a kerületi küldöttértekezlet határozatára támaszkodva segítsék a végrehajtást.

A **Pártértekezlet** támogassa a **Budapesti Húsipari Vállalat kezdeményezését**, amelyet a Szakmaközi Bizottság fóruma, több nagyüzemi pártértekezlet és alapszervezeti taggyűlés is megerősített. Kérjen fel minden pártszervezetet arra, hogy a XIII. kongresszus tiszteletére *egységes kommunista műszakkal* járuljanak hozzá a kerületi nyugdíjasok ellátását szolgáló intézmény létrehozásához!

TÉNYEK, ADATOK

TARTALOMJEGYZÉK

I. A kongresszus óta végzett munka összefoglalása

— Információk a pártértekezlet határozatának végrehajtásáról 5
— Kollektíváknak, szervezeteknek adományozott kitüntetések, elismerések 6

II. A kerület társadalmi, gazdasági és politikai viszonyai

— A kerület néhány jellemzője 9
— Fontosabb adatok a kerületről 10
— A vállalatok, intézmények összetétele 11
— A dolgozó létszám megoszlása képzettség és a népgazdasági ágazatok szerint 12
— A lakónépesség alakulása 13
— Az állami lakásállomány mutatói 14

III. A gazdaságpolitikai, szakmai, kerületfejlesztési tevékenység

— Vállalatok, szövetkezetek gazdasági mutatói 15
— Vállalatok, szövetkezetek, intézmények munkaügyi adatai 16
— Kommunista műszakok bevétele és felhasználása 18
A VI. ötéves terv tanácsi fejlesztési alapját támogató vállalatok.
Az átvett pénzeszközök felhasználása 19
— A kerületfejlesztési terv és teljesítésének adatai 20
— A lakáshelyzet 21
Kereskedelmi és vendéglátó egységek változása a VI. ötéves tervidőszakban 22

IV. Az ideológiai, a tömegpropaganda és agitációs munka, a művelődés főbb tapasztalatai

— Párt és tömegszervezeti oktatás 23
— A közművelődés és sport jellemző adatai 24

V. A pártélet és a tömegszervezeti munka helyzete, a pártirányítás jellemzői

— A párttagság létszámának alakulása 25
— A párttagság összetétele 26
A párttagfelvétel adatai 28
— A pártbüntetések és okaik 29
— A pártalapszervezetek és a taglétszám jelleg szerinti megoszlása 30
— Az alapszervezetek és a párttagság elhelyezkedése az irányítási szintek szerint 31
— Információk a kerületben működő állami szervekről, tömegszervezetekről, mozgalmakról, egyesületekről 32

INFORMÁCIÓK A PÁRTÉRTEKEZLET HATÁROZATÁNAK VÉGREHAJTÁSÁRÓL

A pártértekezlet több konkrét feladatot jelölt meg az újonnan megválasztott kerületi pártbizottságnak. E rövid összegzés a végrehajtás történéseit rögzíti.

A határozat levitelével kapcsolatos követelmények teljesültek:

— a dokumentumot a pártszervezetek írásban megkapták,
— a pártértekezlet elismerései az érintett kollektívákhoz, egyénekhez eljutottak.

A XII. kongresszus, a budapesti és kerületi pártértekezleti döntések megértetését, alkalmazását érdemi intézkedések szolgálták:

— a tanfolyamszerű titkári és reszortos értekezletek széles körű felkészítést adtak,
a középtávu követelményeket a pártbizottság 1981. január 6-án elfogadott keretprogramjában jelölte meg,
— az éves munkaprogramok, tervek folyamatosan irányt szabtak,
a KB „félidős" határozata feldolgozásakor a pártbizottság 1983. május 3-i feladattervében — a BPVB előtti kerületi beszámolás tapasztalatait is hasznosítva — határozta meg a teendőket.

A pártértekezlet által kiemelt kérdésekben, központi folyamatokhoz kapcsolódva, a pártbizottság állást foglalt, döntéseket hozott, vagy módosította korábbi határozatait, így:

1980. IV. 29-én megvitatta, kialakította munkastílusát, ügyrendjét. Ezt 1981. X. 21-én korszerűsítette,
— 1981. X. 21-én kidolgozta az értelmiség kozéleti aktivitását fokozó programját,
1983. XI. 23-án korszerűsítette a lakóterületi politikai munkára vonatkozó döntését,
1980. XI. 11-én értékelte az V. ötéves terv és az 1980-as gazdasági év teljesítését, 1981. V. 12-én állást foglalt a kerület VI. otéves fejlesztési tervében, és meghatározta a középtávú tervek végrehajtását elősegítő párt- és tömegszervezeti feladatokat.

Nem a követelmény szerint teljesült:

— a munkásosztály helyzetére és a pártcsoportmunkára vonatkozó korábbi dontések testületi áttekintése, felfrissítése, megújítása.

Eredményes intézkedések történtek:

a pártértekezleti felhívásokban, a küldöttek vállalásaiban. A Budapesti Vegyiművek elkészítette a IX/2-es körzet területén a játszóteret, a kerületi Ingatlankezelő Vállalat brigádjai felújították József Attila szülőházát, új korzeti párthelyiség létesült a középső Ferencvárosban, a Magyar Gyapjúfonó- és Szövőgyár kollektívája sokoldalú segítséget nyújtott a kerület idős lakosai számára,
- Jozsef Attila Gát utcai emlékszobáját novekvő számban keresték fel a ferencvárosiak. 1979-ben 1572, 1980-ban — a felhivás hatására — 5271 fő, öt év alatt összesen 13.516-an tekintették meg,
a párt- és munkásmozgalmi hagyományok ápolása szervezettebbé vált, de összefoglalása nem készült el. Az értékek, emlékek megőrzése érdekében folyó munkálatok felgyorsultak. Több vállalat, iskola feldolgozta a helyi történetet, kozreműködott a kerület múltjának felkutatásában. Uttorőcsapatok és rajok, szocialista brigadok vettek fel a munkásmozgalom hőseinek nevét. Ebben a MÁV Fc. pártbizottsága élenjárt. A Ferencvárosrol videofilm készült,
— az MSZMP megalakulásának negyedszázados évfordulóján bensőséges ünnepélyen emlékeztünk meg az egykori vezető szerepet vállaló tisztségviselőkről, pártmunkásokról. 1983-ban megalakult a Ferencvárosi Mozgalmi Barátok Klubja,
a párt régi harcosai, a veteránok, a Szocialista Hazáért Érdemrenddel kitüntettek kiemelt figyelmet és törődést kaptak a pártszervezetek érdemi bevonásával.

A pártbizottság erőfeszítései ellenére csak részben megvalósult célkitűzések közé tartozik, hogy:

a Jozsef Attila lakótelep hivatalosan ugyan nem, de a közvéleményben természetszerüen viseli nagy proletár költőnk nevét,
az üres lakások száma hullámzóan alakult.

A politikai döntések, elgondolások, az alkalmazott új munkaformák ösztönözték a helyi kezdeményezéseket, a határozat szellemében hatottak a párt- és társadalmi szervezetek gyakorlatára, a kerületi valóság alakítására.

KOLLEKTÍVÁKNAK, SZERVEZETEKNEK ADOMÁNYOZOTT KITÜNTETÉSEK, ELISMERÉSEK

a) Gazdasági és szakmai munkáért

Kiváló címet nyert

RAMOVILL Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat (4 alkalommal)
ÉLGÉP 2. sz. Gyára (4 alkalommal)
Fegyver- és Gázkészülékgyár (3 alkalommal)
OKISZ Szervezési és Számítástechnikai Vállalat (3 alkalommal)
Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat (3 alkalommal)
Belkereskedelmi Szállítási Vállalat (3 alkalommal)
Fővárosi Vegyesipari Szolgáltató Vállalat (2 alkalommal)
MÁV Ferencváros Csomópont (2 alkalommal)
Centrum Nagykereskedelmi Vállalat (2 alkalommal)
Fővárosi Szerelőipari Vállalat
Vasedény Kereskedelmi Vállalat
Budapesti Tüzelő- és Építőanyagkereskedelmi Vállalat
Bizományi Aruház Vállalat
KEMIKÁL Építési Vegyianyaggyár
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Állategészségügyi Élelmiszer Ellenőrző Központ
PROSPERITÁS Építőipari Szövetkezet
Használtcikk Szövetkezet
Posta Alközponti Üzem
Posta Anyagszertár

Miniszteri elismerés

KEMIKÁL Építési Vegyianyaggyár (2 alkalommal)
Posta Kísérleti Intézet (2 alkalommal)
Centrum Nagykereskedelmi Vállalat (2 alkalommal)
Bizományi Áruház Vállalat
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Posta Központi Javító Üzem

Fővárosi Tanács

Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat
RAMOVILL Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat

Tröszti, nagyvállalati

MÁV Ferencváros Csomópont (4 alkalommal)
Állatforgalmi és Húsipari Szolgáltató Vállalat (3 alkalommal)
Posta Ferenc Távbeszélő Üzem (3 alkalommal)
KHV CAOLA 2. sz. Gyára (2 alkalommal)
ÁFOR Ásványolajforgalmi Vállalat (2 alkalommal)
Posta Alközponti Uzem

OKISZ – KISZÖV

Használtcikk Szövetkezet

A Nemzetközi Munkaversenyben eredményes részvételért

Élgép 2. sz. Gyára
RAMOVILL Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat

Nemzetközi Vásár és BNV díjak

Budapesti Likőripari Vállalat (12 alkalommal)
Budapest Csokoládégyár (6 alkalommal)
KHV CAOLA 2. sz. Gyára (6 alkalommal)
Magyar Gyapjúfonó- és Szövőgyár (3 alkalommal)
Budapesti Húsipari Vállalat (2 alkalommal)
Fegyver és Gázkészülékgyár (2 alkalommal)
Konzerv- és Paprikaipari Kutató Intézet
Budapesti Vegyiművek
Labor MIM Budapesti Gyára.

Építészeti Nívódíj

Közmű- és Mélyépítő Vállalat
Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat

Környezetvédelmi Világnap Oklevél

Fővárosi Vegyesipari Szolgáltató Vállalat
Fővárosi Takarító Vállalat

b) Társadalmi, mozgalmi tevékenységért

Kommunista Ifjúsági Szövetség

KISZ KB „Vörös Vándorzászló"

MÁV Ferencváros Csomópont
2. sz. Bordás András Ipari Szakmunkásképző és Szakközépiskola

Kiváló KISZ Szervezet Zászló

ÁFOR Ásványolajforgalmi Vállalat
Bizományi Áruház Vállalat
2. sz. Bordás András Ipari Szakmunkásképző és Szakközépiskola
Budapesti Vegyiművek
Fegyver és Gázkészülékgyár
Fővárosi Szerelőipari Vállalat Kollégium
I. István Szakközépiskola
Közmű- és Mélyépítő Vállalat
Lengyel Gyula Kereskedelmi Szakközépiskola (3 alkalommal)
MÁV Ferencváros Csomópont (4 alkalommal)

Posta Alközponti Üzem (3 alkalommal)
Posta Kísérleti Intézet (3 alkalommal)
Posta Számítástechnikai és Szervezési Intézet
Puskás Tivadar Szakközépiskola
35. sz. Szakmunkásképző Intézet
Budapesti Tüzelő- és Építőanyagkereskedelmi Vállalat
Vasedény Kereskedelmi Vállalat

KISZ KB „Vörös Selyemzászló Csillaga"

5393 Nógrádi Sándor úttörőcsapat

KISZ KB „Dícsérő Oklevél"

5322 Dési Huber István úttörőcsapat
1582 Ságvári Endre úttörőcsapat

Magyar Úttörők Szövetsége

„Dícsérő Oklevél"

567 Hámán Kató úttörőcsapat

Hazafias Népfront Országos Titkársága

„Kiváló Társadalmi Munkáért" plakett

IX. kerületi Lakóbizottság Vezetősége

Országos Béketanács

„Béke Emlékplakett"

MÁV MHSZ Béke brigád

„Oklevél"

Fővárosi László Kórház
Ifjúmunkás u. 13. Általános Iskola

Magyar Szovjet Baráti Társaság

„Aranykoszorús Emlékplakett"

Budapesti Húsipari Vállalat
MÁV Ferencváros Csomópont

Munkásőrség Országos Parancsnoksága

„Kitüntető Plakett"

Budapesti Húsipari Vállalat
Fegyver- és Gázkészülékgyár

„Elismerő Oklevél"

Jurinovics Miklós Munkásőregység Budapest IX. kerület

„Kiváló Század"

Budapesti Húsipari Vállalat 1. század (4 alkalommal)
Fegyver- és Gázkészülékgyár 2. század (2 alkalommal)
Budapesti Vegyiművek 4. század
Szerszámgépipari Művek Soroksári úti Üzeme 5. század

Magyar Honvédelmi Szövetség Budapesti Vezetősége

„Dicsérő Oklevél"

MÁV Clara Zetkin MHSZ szocialista brigád

Vöröskereszt Budapesti Vezetősége

„Vöröskereszt Minta Szervezet"

ÁFOR Ásványolajforgalmi Vállalat
Budapesti Húsipari Vállalat
Budapesti Vegyiművek
Fővárosi István Kórház és Rendelőintézet
Fővárosi László Kórház
LABOR MIM Budapesti Gyára
Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár
Merényi Gusztáv Kórház
Schöpf–Mérei Ágost Kórház
IX/9. Vöröskereszt alapszervezet

Munkásőrség Budapesti Parancsnoksága

„Kiváló Szakasz"

IX. kerületi Munkásőregység Ellátó Szakasz

Budapest Fővárosi Tanács

„Éves Munkáért" III. helyezés

IX. kerületi Közlekedés-biztonsági Tanács

„Budapestért" Kitüntető Zászló

Fegyver- és Gázkészülékgyár kollektívája
IX. kerületi Tűzoltóság személyi állománya
35. sz. Szakmunkásképző Intézet kollektívája
Vendéglátóipari Szakmunkásképző és Szakközépiskola kollektívája
Posta Alközponti Üzem KISZ szervezete
Fővárosi Óra- és Ekszeripari Vállalat KISZ szervezete
Fővárosi Épületlakatosipari és Gépjavító Vállalat KISZ szervezete
Hazafias Népfront IX/4 körzeti Bizottsága
Budapesti Tüzelő- és Építőanyagkereskedelmi Vállalat MHSZ klubja
Thaly Kálmán u. 38. Ovoda kollektívája
Fehér Holló utcai Óvoda kollektívája
Pöttyös u. 8/a bölcsőde kollektívája
Ifjúmunkás u. 13. Általános iskola Tantestülete

Ifjúmunkás u. 26–28. sz. ház lakóközössége
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Börzsöny u. fiók kollektívája
Fővárosi Természetbarátok Sportkörének Barlangkutató Szakosztálya
Fegyver- és Gázkészülékgyár Sportegyesülete
Fővárosi Vegyesipari Szolgáltató Vállalat Szocialista Brigádja
IX. kerületi Ingatlankezelő Vállalat 2. sz. Építésvezetősége November 7. aranykoszorús Szocialista Brigádja
LABOR MIM Budapesti Gyára „HORIZONT" Szocialista Brigádja
Fegyver- és Gázkészülékgyár Ady Endre Szocialista Brigádja
IX. kerületi Ingatlankezelő Vállalat 2. sz. Házkezelőség „Május 1." Szocialista Brigádja
905 sz. Gyógyszertár „dr. Dávid Lajos" Brigádja

Kerületi Pártbizottság

„Vándorzászló"

581 Knezich Károly úttörőcsapat
59 József Attila úttörőcsapat
2639 Gárdonyi Géza úttörőcsapat (2 alkalommal)
567 Hámán Kató úttörőcsapat

Kerületi KISZ Bizottság

„Vándorzászló"

2639 Gárdonyi Géza úttörőcsapat
567 Hámán Kató úttörőcsapat
5329 Móra Ferenc úttörőcsapat
1. sz. Dobó István úttörőcsapat (2 alkalommal)

c) A kerület helyezései a fővárosi versenyekben

„Elismerő Oklevél" a Hazafias Népfront Országos Tanácsától a településfejlesztési társadalmi munkamozgalomban elért kiemelkedő eredményért

„Elismerő Oklevél" a Fővárosi Tanácstól a kerületek közötti társadalmi munkaversenyben elért III. helyezésért.

A KERÜLET NÉHÁNY JELLEMZŐJE

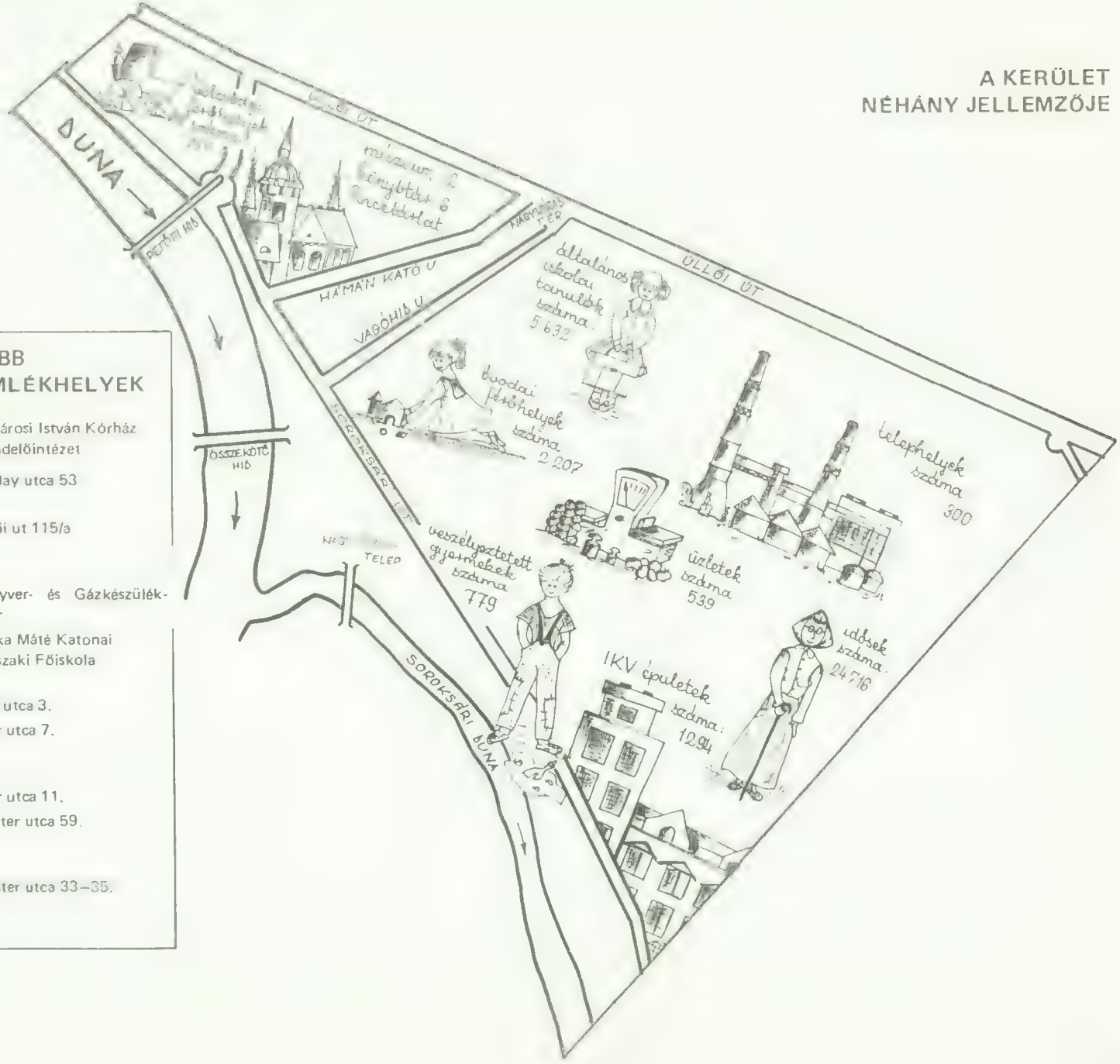

JELENTŐSEBB MUNKÁSMOZGALMI EMLÉKHELYEK

Felszabadulási Emléktábla 1945. I. 13.	Fővárosi István Kórház Rendelőintézet
A KMP illegális nyomdája 1922-ben itt működött	Ráday utca 53
A KMP Ferencváros Szervezetének alakulási helye 1919. I. 15.	Üllői út 115/a
Fegyvergyári tomegmegmozdulás 1919. X. 29.	Fegyver- és Gázkészülékgyár
I. Vörös Gyalogezred szerveződésének és indulásának helye 1919	Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola
József Attila Emlékszoba	Gát utca 3.
Békés „Glasz" Imre az FKP ellenállási mozgalmának hősi halottja volt lakóhelye	Ipar utca 7.
Dési Huber István lakóhelye	Ipar utca 11.
Hámán Kató a Horthy fasizmus áldozatának volt lakóhelye	Mester utca 59.
Stromfeld Aurél a Vörös Hadsereg vezérkari főnökének volt lakóhelye	Mester utca 33–35.

FONTOSABB ADATOK A KERÜLETRÖL

(A Fővárosi Tanács hivatalos adatai alapján)

	1980	1983
NÉPESSÉG		
Lakónépesség (fő)	89.988	83.167
Házasságkötések száma (db)	782	615
Élveszületések száma (fő)	1.039	818
Halálozások száma (fő)	1.655	1.615
Népsűrűség (fő/km^2)	7.182	6.637
EGÉSZSÉGÜGY		
Bölcsődék száma (db)	19	19
Tanácsi bölcsődék száma (db)	11	11
Működő bölcsődei férőhelyek száma (db)	697	737
Beíratott gyermekek száma (fő)	818	665
100 mükodö férőhelyre jutó bölcsődés gyermekek száma (fő)	117	90
Gondozónők száma a tanácsi bölcsődékben (fő)	136	120
Általános orvosi körzetek száma (db)	43	41
Egy orvosi körzetre jutó felnőtt lakosok száma (fő)	1.782	1.759
Gyermekorvosi körzetek száma (db)	14	14
Egy gyermekorvosi körzetre jutó gyermekkorú lakos (fő)	955	790
OKTATÁS		
Óvodák száma (db)	24	25
Tanácsi óvodák száma (db)	16	16
Tanácsi óvodai férőhelyek száma (db)	1.859	2.207
Beírt gyermekek száma (fő)	2.492	2.211
100 férőhelyre jutó beírt gyermekek száma tanácsi óvodába (fő)	134	100
Ovónők száma a tanácsi óvodákban (fő)	154	182
Általános iskolák száma (db)	10	10
Osztálytermi célokra használt helyiségek száma (db)	202	196
Általános iskolai tanerők száma (fő)	408	435
Ebből pedagógus képesítéssel nem rendelkező tanerő (fő)	24	16
Általános iskolai tanulók száma (fő)	5.251	5.632
Középiskolák száma (db)	11	12
Középiskolai tanulók száma (fő)	4.901	5.330
Középiskolai tanerők száma (db)	441	440
KERESKEDELEM, VENDÉGLÁTÁS		
A szocialista szektor kiskereskedelmi egységeinek száma (db)	559	539
A szocialista szektor kiskereskedelmi egységeinek alapterülete (m^2)	77.962	86.003
Boltok száma (db)	366	353
Boltok alapterülete (m^2)	45.246	46.495
Kereskedelmi vendéglátóhelyek száma (db)	101	101
Kereskedelmi vendéglátóegységek alapterülete (m^2)	18.512	19.016
Ezer lakosra jutó összes bolti alapterület (m^2)	502,8	585,3
Ezer lakosra jutó összes vendéglátó alapterület (m^2)	363,6	448,8

A VÁLLALATOK ÉS INTÉZMÉNYEK ÖSSZETÉTELE (1984.)

Vállalatok, intézmények ágazat szerint

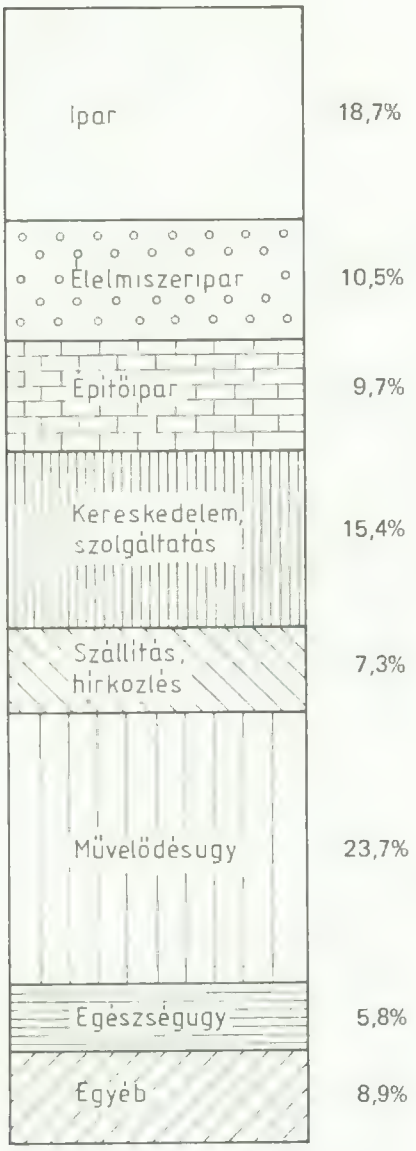

A vállalatok, szövetkezetek önállóság szerint

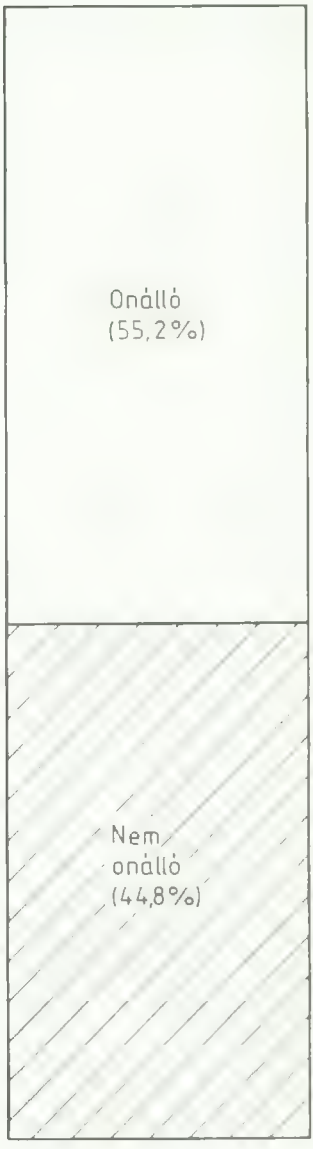

DOLGOZÓI LÉTSZÁM MEGOSZLÁSA KÉPZETTSÉG SZERINT

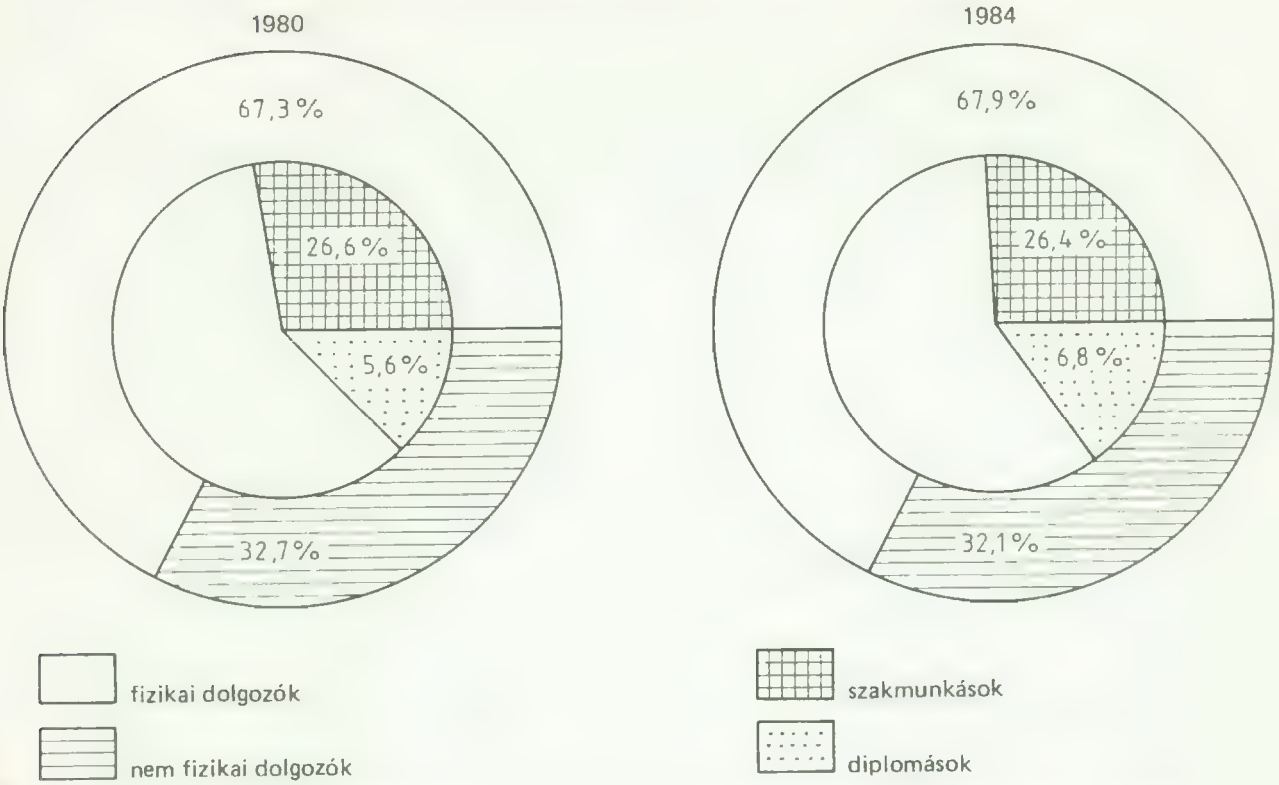

DOLGOZÓI LÉTSZÁM MEGOSZLÁSA NÉPGAZDASÁGI ÁGAZATOK SZERINT

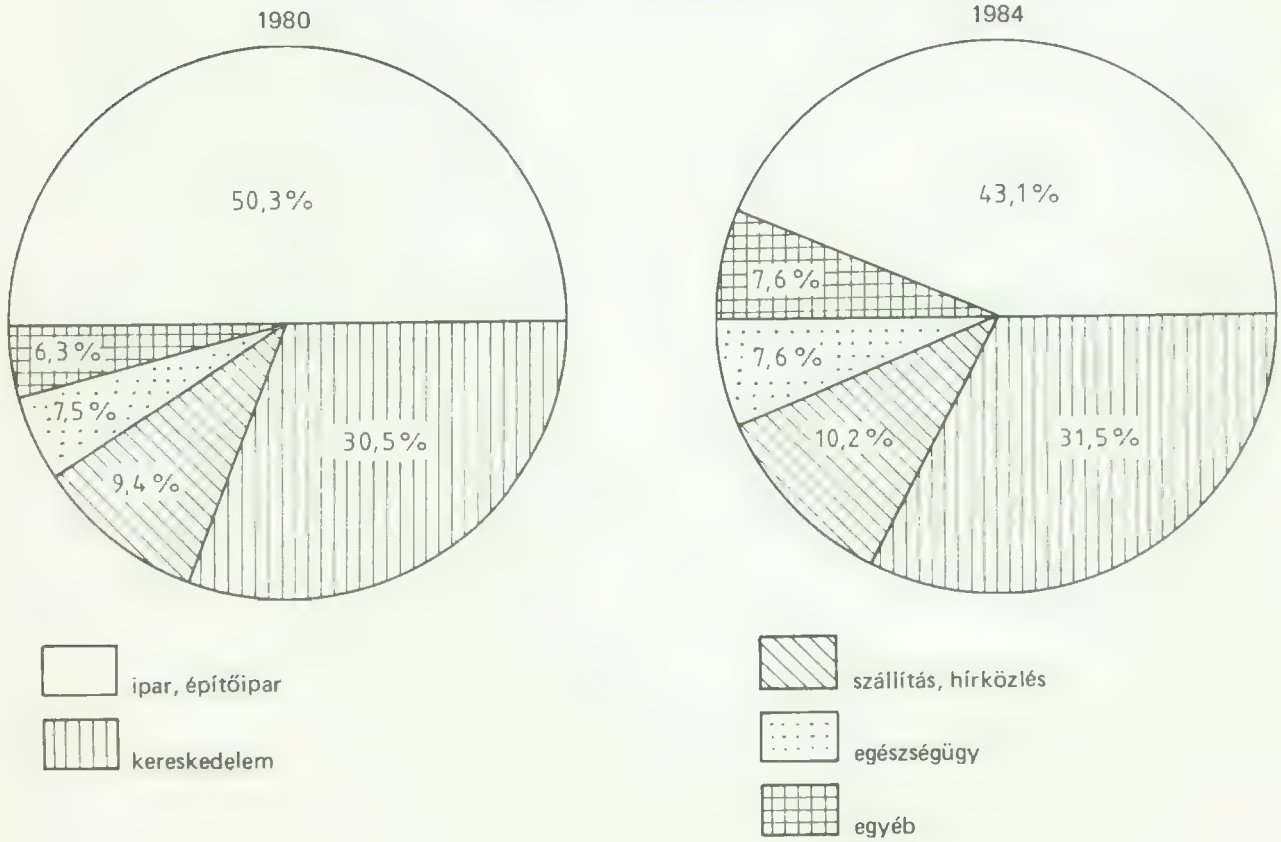

A LAKÓNÉPESSÉG ALAKULÁSA

GYERMEKKORÚAK SZÁMA

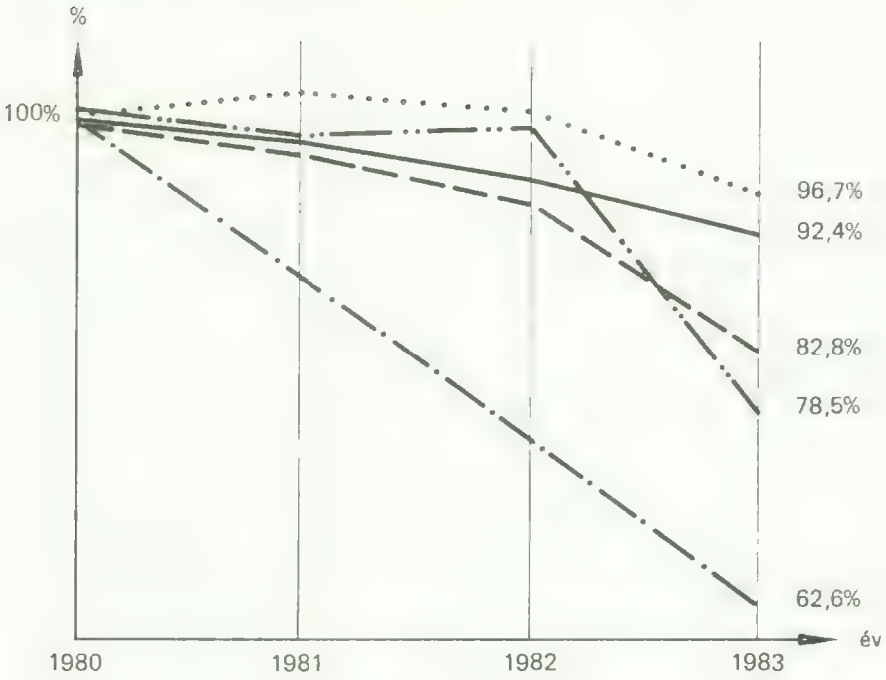

lakónépesség
gyermekkorú (0–14 éves)
bölcsődéskorú (0–2 éves)
óvodáskorú (3–5 éves)
általános iskolás korú (6–13 éves)

FELNŐTTKORÚAK SZÁMA

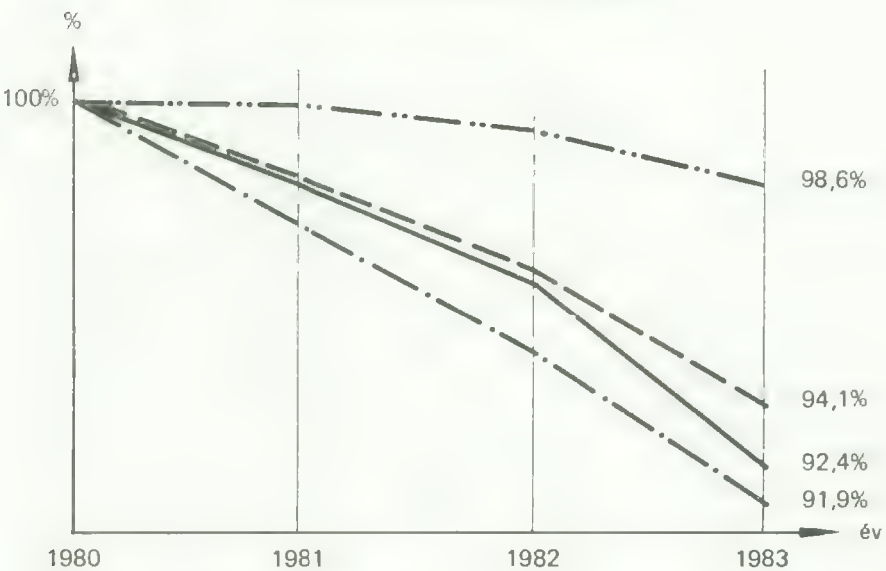

lakónépesség
felnőttkorúak (15–X éves)
munkaképes korúak
nyugdíjas korúak

AZ ÁLLAMI LAKÁSÁLLOMÁNY MUTATÓI

(1983. december 31-i állapot)

Szobaszám szerint

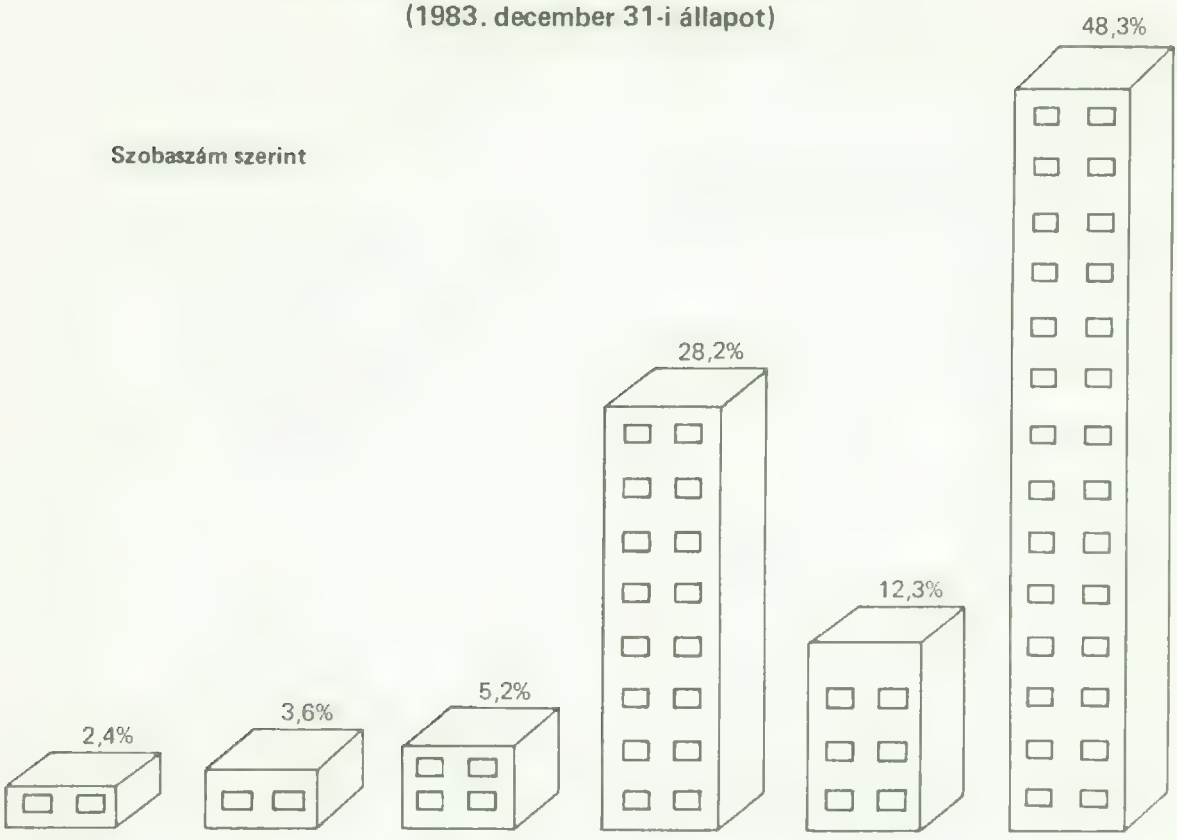

Komfort szerint

Megnevezés	Termelés – forgalom		Vállalati eredmény		Jövedelmezőségi mutató 1984.
	1984. várható (eFt)	1984/80 (%)	1984. várható (eFt)	1984/80 (%)	
Állati fehérje Takarmányokat Előállító Vállalat	1.094.038	155,4	85.660	69,9	5,95
Budapest Csokoládégyár	1.121.393	109,2	-	–	-
Budapesti Húsipari Vállalat*	4.352.100	59,2	–	–	–
Budapesti Likőripari Vállalat	1.723.000	139,8	160.000	239,5	16,4
Budapesti Vegyiművek	3.600.000	116,5	410.000	131,6	0,28
Csillag Faipari Szövetkezet	36.300	105,3	3.250	84,0	19,49
Exportárukat Csomagoló Ipari Szövetkezet	32.200	163,0	9.100	140,0	–
Faszobrász és Intarziakészítő Ipari Szövetkezet	14.500	99,6	1.500	83,5	13
Fegyver- és Gázkészülékgyár	2.224.832	155,9	130.000	88,9	7,4
Fővárosi Faipari Kiállítás Kivitelező Vállalat	200.000	134,0	17.000	121,5	10
Fővárosi Óra- és Ékszeripari Vállalat	267.220	98,0	45.000	135,4	18,1
Fővárosi Vegyesipari Szolgáltató Vállalat	257.800	99,5	39.500	83,9	19,18
Gála Nőiruha Szövetkezet	59.000	118,6	3.000	46,5	10
Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár	788.267	109,2	3.750	9,0	0,6
Műdekor Szövetkezet	97.900	106,4	8.200	56,8	3,2
Rávisz Rádió- és Villamosipari Szövetkezet	150.000	143,4	12.000	421,2	8
Fővárosi Épületlakatosipari és Gépjavító Vállalat	135.800	140,7	19.500	226,7	14,6
Fővárosi 4-es Építőipari Vállalat	302.000	98,5	32.000	77,7	11,14
Fővárosi IX. ker. Ingatlankezelő Vállalat	72.400	108,3	–	–	–
Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat	205.975	110,5	1.830	–	–
Fővárosi Szerelőipari Vállalat	374.500	95,1	20.000	34,6	6,22
Közmű- és Mélyépítő Vállalat	1.900.000	123,8	215.000	110,9	18,4
Prosperitás Építőipari Szövetkezet	190.000	116,5	8.000	41,9	7,2
Ásványolaj Forgalmi Vállalat	99.061.034	154,8	1.290.000	186,5	11,02
Bizományi Áruház Vállalat	3.094.000	134,4	200.000	106,3	18,3
Budapesti Húsnagykereskedelmi Vállalat	4.144.200	170,0	26.750	73,4	0,102
Budapesti Tüzelő- és Építőanyagkereskedelmi Vállalat	4.906.750	137,8	110.000	75,7	8,23
Csepel Vendéglátóipari Vállalat	691.000	149,6	21.000	99,0	12
Használtcikk Szövetkezet	220.000	257,0	15.000	428.0	30
Iparcikk Kölcsönző és Szolgáltató Vállalat	358.400	137,8	105.000	185,8	12,4
RAMOVILL Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat	2.600.000	284,5	150.000	258,0	16,5
Vasedénykereskedelmi Vállalat	4.050.000	139,7	250.000	135.9	26,7
Zöldség-Gyümölcs Értékesítő Szövetkezeti Vállalat (Bp-i ZÖLDÉRT)*	4.318.058	119,8	–	–	–

* *Megjegyzés:*

A Budapesti Húsipari Vállalat és a ZÖLDÉRT az 1984-es évet veszteséggel zárta.

VÁLLALATOK, SZÖVETKEZETEK, INTÉZMÉNYEK MUNKAÜGYI ADATAI

Megnevezés	Létszám				Havi átlagbér		Fizikai dolgozók havi átlagbére	
	Fizikai dolgozók (fő) 1984	1984 1980 %	Nem fizikai dolgozók (fő) 1984	1984 1980 %	1984 (Ft)	1984 1980 %	1984 (Ft)	1984 1980 %
Állati fehérje Takarmányokat Előállító Vállalat	1293	99,6	327	102,8	6137	124,6	5990	124,3
Budapest Csokoládégyár	599	75,3	128	90,1	4821	138,6	4606	138,4
Budapesti Húsipari Vállalat	1970	62,3	530	67,9	5592	136,0	5428	132,4
Budapesti Likőripari Vállalat	1095	99,9	390	98,7	4740	138,6	4465	138,7
Budapesti Vegyiművek	1196	83,0	490	95,3	6056	128,3	5782	126,7
Csillag Faipari Szövetkezet	100	75,8	12	46,2	3890	127,2	3608	132,9
Exportárukat Csomagoló Ipari Szövetkezet	62	135,0	9	100,0	6000	175,0	6000	199,0
Faszobrász és Intarziakészítő Ipari Szövetkezet	96	78,0	10	90,9	4900	107,6	4790	105,4
Fegyver- és Gázkészülékgyár	1249	87,9	550	94,6	6085	144,0	5684	138,4
Fővárosi Faipari Kiállítás Kivitelező Vállalat	430	82,0	140	95,0	4868	126,4	4698	126,0
Fővárosi Óra- és Ékszeripari Vállalat	832	81,1	229	79,5	4678	136,2	4511	135,8
Fővárosi Vegyesipari Szolgáltató Vállalat	678	77,1	203	76,6	5035	134,6	5048	135,0
Gála Nőiruha Szövetkezet	230	80,4	51	96,2	3680	131,1	3452	130,3
Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár	568	85,9	217	86,8	5041	120,3	4879	120,0
Műdekor Szövetkezet	138	79,3	28	93,3	4200	134,0	4070	136,7
Rávisz Rádió- és Villamosipari Szövetkezet	212	80,6	101	78,3	5195	138,2	5195	138,2
Fővárosi Épületlakatosipari és Gépjavító Vállalat	184	83,6	89	92,7	5466	134,9	5272	131,2
Fővárosi 4-es Építőipari Vállalat	743	71,9	173	84,0	4688	126,0	4496	125,8
Fővárosi IX. ker. Ingatlankezelő Vállalat	331	92,4	198	101,0	4840	110,7	5246	139,1
Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat	670	104,7	318	95,2	5717	135,3	5467	135,1
Fővárosi Szerelőipari Vállalat	695	84,8	200	90,9	5176	127,5	4997	127,1
Közmű- és Mélyépítő Vállalat	2.378	74,6	581	88,3	6380	150,5	6059	150,0
Prosperitás Építőipari Szövetkezet	514	80,4	135	81,8	5863	131,8	5684	135,4
Ásványolajforgalmi Vállalat	5030	92,3	2115	91,7	4490	129,8	4154	130,8
Bizományi Áruház Vállalat	1131	107,3	659	97,9	4432	138,2	4097	150,4
Budapesti Húsnagykereskedelmi Vállalat	464	138,1	221	119,5	4898	141,9	5763	144,0
Budapesti Tüzelő- és Építőanyag Kereskedelmi Vállalat	859	93,4	330	97,3	5038	134,7	4830	135,7
Csepel Vendéglátó Vállalat	1011	108,2	300	90,3	4400	137,4	4065	134,7
Használtcikk Szövetkezet	105	97,2	55	105,8	4725	145,9	4400	141,9
RAMOVILL Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat	203	134,4	338	124,2	6210	132,8	5758	126,9
Vasedénykereskedelmi Vállalat	759	103,0	359	87,0	5188	135,0	4597	134,0
Zöldség-Gyümölcs Értékesítő Szövetkezeti Vállalat (Bp-i ZÖLDÉRT)	1895	83,3	937	83,0	5083	131,7	4919	132,1
Belkereskedelmi Szállítási Vállalat III. Üzemegysége	877	116,0	154	98,7	5356	130,9	5371	130,0
MÁV Ferencváros Csomópont	2725	93,0	728	101,2	5258	118,1	5060	123,8
Agrárgazdasági Kutatóintézet	19	83,0	204	88,0	6659	131,0	4653	126,0
Állami Biztosító Központ	119	110,2	322	78,9	6546	143,1	4400	146,3
Fővárosi László Fertőző Kórház	283	102,5	668	104,7	5366	120,0	4482	122,0
Fővárosi Tanács István Kórház Rendelőintézet	1187	210,8	1408	85,9	4502	121,2	3818	128,3

Megnevezés	Létszám				Havi átlagbér		Fizikai dolgozók havi átlagbére	
	Fizikai dolgozók (fő) 1984	1984 1980 %	Nem fizikai dolgozók (fő) 1984	1984 1980 %	1984 (Ft)	1984 1980 %	1984 (Ft)	1984 1980 %
Ipari Szakmai Továbbképző Intézet	21	75,0	50	102,0	6190	146,0	5680	149,0
Központi Múzeumi Igazgatóság	164	122,3	77	150,9	5737	118,0	5014	132,0
Magyar Szabványügyi Hivatal	89	99,0	270	88,0	6382	131,0	4334	127,0
OKISZ Szervezési és Számítástechnikai Vállalat	17	53,1	192	99,5	6199	127,9	4981	147,7
Országos Élelmezés és Táplálkozástudományi Intézet	14	50,0	126	105,0	5778	133,0	3990	119,0
Országos Húsipari Kutatóintézet	52	84,0	115	92,0	6063	128,8	5107	130,3
Országos Kardiológiai Intézet	107	94,0	380	107,0	5682	123,0	4389	124,0
Országos Közegészségügyi Intézet	252	112,0	513	107,5	5352	116,0	4590	111,0
Országos Munka- és Üzemegészségügyi Intézet	34	91,9	165	84,6	5972	132,5	4345	124,2
Posta Számítástechnikai és Szervezési Intézet	196	95,1	387	76,6	5034	144,7	4574	145,1
Schöpf–Mérei Ágost Kórház és Anyavédelmi Központ	244	277,0	118	35,0	4900	118,0	4180	126,0

KOMMUNISTA MŰSZAKOK BEVÉTELE ÉS FELHASZNÁLÁSA (1980–84)

(27.666 eFt) kommunista műszakok bevétele

(9.006 eFt) kerület-fejlesztésre

(4.858 eFt) saját lakásépítésre

(780 eFt) saját nyugdíjasok segélyezésére

(5.348,5 eFt) szociálpolitikai célokra

(7.673 eFt) egyéb központi célokra

22 gazdálkodó egységnél a pártbizottság döntésének megfelelően évi két kommunista műszakot tartottak. Ettől eltérő a kép a többségnél, elsősorban az intézmények és a kereskedelmi vállalatok területén, ahol évente átlag 1 vagy kevesebb alkalommal szerveztek önkéntes társadalmi munkát. 16 kerületi egységnél egyáltalán nem tartottak az öt év alatt kommunista műszakot. A bevétel 60,4%-át kerületek és települések fejlesztésére, központi célokra történő befizetésre (Nemzeti Színház, mozgássérültek, idősek, Úttörő Stadion) fordították.

A VI. ÖTÉVES TERV TANÁCSI FEJLESZTÉSI ALAPJÁT TÁMOGATÓ VÁLLALATOK

a) *Fejlesztési alap és kommunista műszak*

ÁFOR Ásványolaj Forgalmi Vállalat
Budapesti Húsipari Vállalat
Budapesti Likőripari Vállalat
Budapesti Vegyiművek
Bútorértékesítő Vállalat (szétvált)
Fővárosi Faipari Kiállítás Kivitelező Vállalat
Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat
Fővárosi Óra- és Ékszeripari Vállalat
Fővárosi Vegyesipari Szolgáltató Vállalat
KHV CAOLA 2. sz. Gyára
Labor Műszeripari Művek Budapesti Gyára
MŰDECOR Szovetkezet
Vasedénykereskedelmi Vállalat

b) *Fejlesztési alapátadás*

Állami Biztosító
Bizományi Áruház Vállalat
Budapesti Baromfiipari Nagykereskedelmi Vállalat
Budapesti Tüzelő- és Építőanyagkereskedelmi Vállalat
Csepel Vendéglátóipari Vállalat
INTERSZOLG
KEMIKÁL Építési Vegyianyaggyár
Konzervipari Vállalatok Tröszt (megszünt)
PROSPERITÁS Építőipari Szövetkezet
Vízgazdálkodási Kutató Intézet

c) *Kommunista műszak*

Állategészségügyi Élelmiszer Ellenőrző Központ
AGROÉPSZER Gazdasági Társulás
Állatforgalmi Húsipari Szolgáltató Vállalat
Állatifehérje Takarmányokat Előállító Vállalat
Belkereskedelmi Szállítási Vállalat
Budapest Csokoládégyár
Budapesti Húsnagykereskedelmi Vállalat
Centrum Nagykereskedelmi Vállalat
Csillag Faipari Szövetkezet
Exportárukat Csomagoló Ipari Szövetkezet
ELGEP 2-es sz. Gyara
Faszobrász és Intarziakészítő Ipari Szovetkezet
Fegyver- és Gázkeszülékgyár
Fővárosi Épületlakatosipari és Gépjavító Vállalat
Fővárosi László Kórház
Fővárosi 4-es sz. Építőipari Vállalat
Fővárosi Szerelőipari Vállalat
Fővárosi Takarító Vállalat
Gála Nőiruha Szövetkezet
35. sz. Szakmunkásképző Intézet
IX. kerületi Ingatlankezelő Vállalat
KEMIKÁL Építési Vegyianyaggyár
KERIPAR
Közmű- és Mélyépítő Vállalat
Magyar Szabványügyi Hivatal
MÁV Ferencváros Csomópont
MEDICOR
PÁVA Ruhagyár
Posta Alközponti Üzem
Posta Ferenc Távbeszélő Üzem
Posta Kábelfenntartó Üzem
Posta Kísérleti Intézet
Posta Központi Anyaghivatal
Posta Központi Javító Üzem
Posta Számítástechnikai és Szervezési Intézet
PROSPERITÁS Építőipari Szovetkezet
RAMOVILL Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat
RÁVISZ Rádió- és Villamosipari Szövetkezet
IX. kerületi Tanács
Zöldség-Gyümölcs Értékesítő Szövetkezeti Vállalat (Bp-i ZÖLDÉRT)

AZ ÁTVETT PÉNZESZKÖZÖK FELHASZNÁLÁSA

Fejlesztési feladat megnevezése	Tervezett teljes költség e. Ft	Tényleges kifizetett 1984.X.31-ig e. Ft	*ebből* az átvett pénzeszközből kifizetve e. Ft
1 Vágóhíd u. 35—37. óvoda-bölcsőde épület	102.577	94.567	65.156
2. Mester u. 19. általános iskola felújítása, bővítése	18.312	1.151	1.151
3. Gát u. 6. általános iskola bővítése, korszerűsítése	3.472	3.013	1.400
4. Napfény u., Friss u., Hurok u. óvodák bővítése	3.200	1.966	500
5. Közvilágítás, korszerűsítés	3.100	2.693	500
6. Szamuely u. 4/c—8. sz. általános iskola korszerűsítése	3.334	2.815	300

A Mester u. 19. sz. általános iskola felújítására, bővítésére átvett pénzeszközökből 12,3 millió Ft felhasználására még nem került sor.

A KERÜLETFEJLESZTÉSI TERV ÉS TELJESÍTÉSÉNEK ADATAI

Megnevezés	V. ötéves terv teljesítése (eFt)	VI. ötéves tervelő-irányzat (eFt)	Ebből 1981—84-ig tervezett (eFt)	1981—84-ig tényleges teljesítés (eFt)	1981—84-ig tényleges teljesítés 1981/84 terv (%)	Teljesítés (1981/84) VI. ötéves terv (%)
BEVÉTELEK*						
I. *Saját bevételek*						
— lakossági községfejlesztési hozzájárulás	13.347	15.350	12.000	13.013	108,4	84,7
— kommunista műszakból	10.334	12.000	9.200	7.121	77,4	59,3
— helyiség igénybevételi díj	1.299	1.302	1.002	2.237	223,3	171,8
— egyéb bevételek	1.511	1.205	918	1.357	147,8	112,6
saját bevételek összesen	26.491	29.875	23.120	23.728	102,6	79,4
II. *Átvett pénzeszközök*						
— felsőbb tanácsi hozzájárulás	13.200	—	—	5.732	—	—
— fővárosi céltámogatás	4.945	—	—	1.012	—	—
— fővárosi forrás kiegészítés	—	7.700	7.700	13.544	175,9	175,9
— vállalati alapátadás	50.956	85.700	76.170	86.320	113,3	100,7
Átvett pénzeszközök összesen	69.101	93.400	83.870	106.608	127,1	114,1
III. *Tárgyidőszaki bevételek összesen* (I. +II.)	95.592	123.275	106.990	130.336	121,8	105,7
IV. *Pénzmaradvány* (előző évtől áthúzódó)	19.037	6.743	6.743	49.811	738,7	738,7
Bevételek összesen	114.629	130.000	113.733	180.147	158,3	138,5
KIADÁSOK						
— művelődésügyi ágazat	52.734	69.162	60.239	18.837	31,3	27,2
— egészségügyi ágazat	44.445	49.811	41.561	68.768	165,5	138,0
— kommunális feladatokra	7.590	3.150	2.950	3.300	111,9	104,7
— közigazgatási feladatokra	—	2.000	2.000	5.612	180,6	280,6
— egyéb feladatokra	3.117	1.690	1.070	11.672	1.090,8	690,6
— tartalék	—	4.187	3.643	904	24,8	21,5
V. Tárgyidőszak kiadásai	107.886	130.000	111.463	109.093	97,8	83,9
Pénzmaradvány	6.743	—	—	71.094	—	—
VI. Mindösszesen (IV.+V.)	114.629	130.000	111.463	180.187	161,6	138,6

* *Megjegyzés:* A VI. ötéves tervben tervezett bevételek nem tartalmazzák tervszinten a Fővárosi Tanács felsőbb tanácsi hozzájárulását és forráskiegészítéseit.

Üres lakások számának alakulása

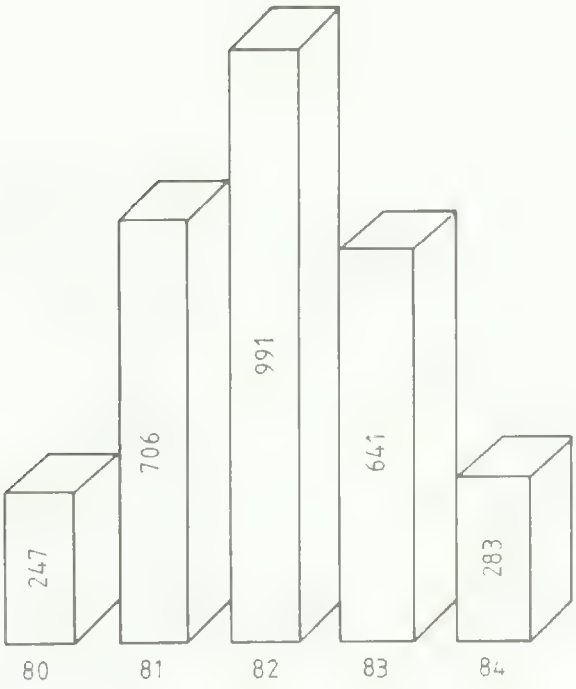

Lakásigénylők száma

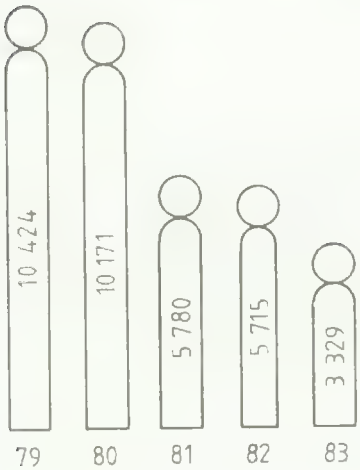

Lakáskiutalásban részesült fizikai és fiatal házasok aránya

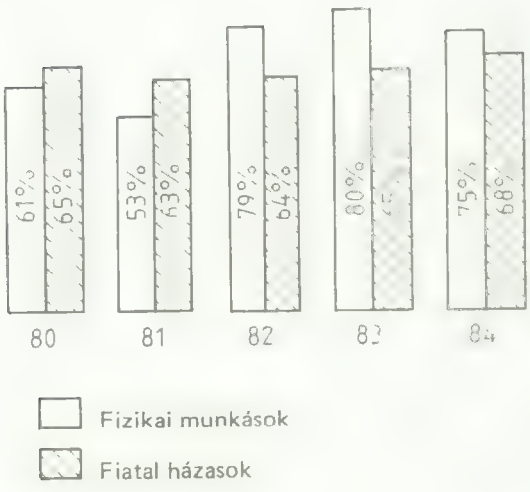

KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ EGYSÉGEK VÁLTOZÁSA A VI. ÖTÉVES TERVIDŐSZAKBAN

1. *Tervezett fejlesztések közül megvalósult:*

Mihálkovics lakótelep	ABC, zöldség-gyümölcs üzlet
Könyves K. krt-i aluljáró	élelmiszerbolt
Kinizsi u. 27.	divatárubolt (húsbolt volt tervezve)
Boráros téri aluljáró	édesség, virág, dohány, könyv
Ráday u. 8.	büfé (rétesbolt volt tervezve)
Boráros tér 3.	sörbár
Tompa u. 6.	süteménybolt

A tervezett fejlesztések közül nem valósult meg:

Pöttyös u-i Metró állomásnál	ABC
Hámán K. u. 32—40.	ABC
Gyáli u. 15.	hidegkonyhai készítmények
Hámán K. u. 32—40.	Bizományi üzlet

Terven felül megvalósított fejlesztések:

Ecseri út 14.	autóalkatrész üzlet
Hámán K. út 48.	méteráru üzlet
Hámán K. út 50.	tapétabolt
Liliom u. 46—48.	használt iparcikk üzlet
Mester u. 34.	vegyes ruházat
Ráday u. 34.	híradástechnika-villamosság
Üllői út 69.	híradástechnika, tartós fogyasztási cikkek
Üllői út 119.	barkácsbolt
Üllői út 121.	híradástechnika, tartós fogyasztási cikkek

2. *Tervezett korszerűsítések közül megvalósult:*

Balázs Béla u. 5.	italbolt, eszpresszó
Liliom u. 10.	italbolt, sörbár
Márton u. 28.	italbolt, eszpresszó
Pipa u. 2/b.	vendéglő (állórész megszüntetésével)
Ráday u. 32.	fűszerbolt bővítés
Soroksári út 35.	italboltból vendéglő és borozó
Üllői út 149.	bisztróból önkiszolgáló étterem

Tervezett korszerűsítések közül nem valósult meg:

Mester u. 72.	ABC bővítése
Üllői út 9.	húsboltból fűszerbolt
Soroksári út 10.	bisztróból hidegkonyhai készítmények

Terven felül megvalósult korszerűsítések:

Hámán K. út 50.	italboltból ételbár és söröző
Ráday u. 21.	italboltból eszpresszó

PÁRT- ÉS TÖMEGSZERVEZETI OKTATÁS

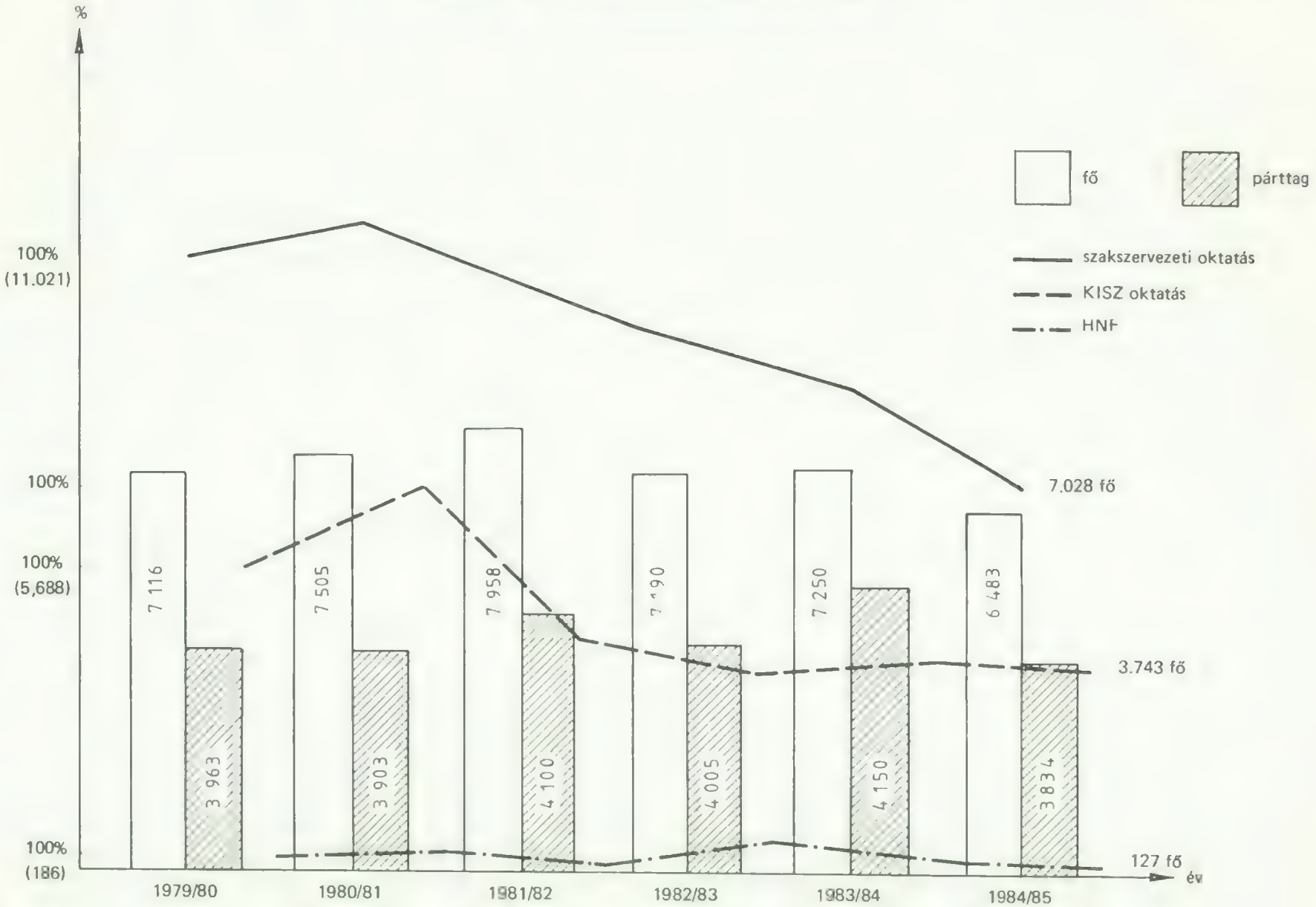

A KÖZMŰVELŐDÉS ÉS SPORT JELLEMZŐ ADATAI

		1980	1984
KÖNYVTÁRAK			
Könyvtárak száma	(db)	6	6
Könyvtári könyvek száma	(db)	156.649	176.996
Beiratkozott olvasók száma	(fő)	9.959	6.655
A kölcsönzött könyvek száma	(db)	326.515	193.707
Egy beiratkozott olvasóra jutó kölcsönzött könyvek száma	(db)	33	28
FILMSZINHÁZAK			
Állami filmszínházak száma	(db)	4	4
Állami filmszínházak befogadó képessége	(fő)	1.244	1.244
Előadások száma	(db)	4.606	4.626
Filmszínházba látogatók száma	(év/fő)	511.289	468.800
Egy előadásra jutó látogatók száma	(fő)	111	101
MŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK			
A IX. ker. Tanács VB művelődési intézményeinek száma	(db)	7	7
Intézmények alapterülete	(m^2)	930	1.003
Népművelők száma	(fő)	8	8
Foglalkozások száma	(db)	377	3.677
Nyugdíjas klubok száma	(db)	1	2
Állandó klubtagok száma	(fő)	75	251
Klubfoglalkozások száma	(db)	220	400
A rendezvényeken résztvevők száma	(év/fő)	11.100	22.033
SPORT			
Sportegyesületek száma	(db)	47	49
Sportegyesületi tagok száma	(fő)	21.350	24.682
Szakosztályok száma	(db)	178	178
Szakosztályokban foglalkoztatottak száma	(fő)	8.631	11.921
Szakosztályokban foglalkoztatott tanulók száma	(fő)	2.866	3.461
Tömegsport csoportok száma	(db)	285	467
Tömegsport csoportokban résztvevők száma	(fő)	18.260	19.321
Tömegsport rendezvényeken résztvevők száma	(fő)	24.838	31.832
Kondícionáló termek száma	(db)	10	13
Kondícionáló termek alapterülete	(m^2)	825	975

A PÁRTTAGSÁG LÉTSZÁMÁNAK ALAKULÁSA

(1980. I. 1-től 1984. XII. 31-ig)

Megnevezés:	1980.		1981.		1982.		1983.		1984.	
	fő:	%	fő:	%	fő:	%	fő:	%	fő:	%
Létszám. I. 1-én	9640		9479		9581		9487		9457	
Tagfelvétel: (ütem)	329	3,4	278	2,9	237	2,5	222	2,3	294	3,1
Jegyzőkönyves visszavétel	–	–	–	–	3	0,03	2	0,02	4	0,04
Kerületbe érkezett:	754	8,0	981	10,2	991	10,4	1035	10,9	1031	10,7
– ebből körzetbe:	191	2,0	243	2,5	271	2,9	225	2,4	165	1,7
Növekedés összesen:	1083	11,4	1259	13,1	1231	13,0	1259	13,3	1329	13,8
Kerületből eltávozott:	983	10,4	925	9,7	1041	11,0	998	10,6	846	8,8
Pártból kikerült:	248	2,6	232	2,4	284	3,0	291	3,1	296	3,1
– kizárt:	15	0,2	16	0,2	16	0,2	19	0,2	9	0,09
– kilépett:	49	0,5	41	0,4	58	0,6	48	0,5	65	0,7
– törölt:	48	0,5	38	0,4	84	0,9	99	1,0	91	0,9
– meghalt:	136	1,4	137	1,4	126	1,3	125	1,3	131	1,4
Csökkenés összesen:	1231	13,0	1157	12,1	1325	14,0	1289	13,6	1142	11,8
Létszám XII. 31-én:	9479	100,0	9581	100,0	9487	100,0	9457	100,0	9645	100,0

A PÁRTTAGSÁG ÖSSZETÉTELE

Megnevezés:	1979.		1984.	
	fő	%	fő	%
Taglétszám:	9889	100,0	9612	100,0
Ebből:				
– férfi	6333	64,1	6010	62,5
– nő	3556	35,9	3602	37,5
Kor szerint:				
26 éven aluli	363	3,7	260	2,7
27–29	407	4,1	334	3,4
30–39	2333	23,6	2125	22,1
40–49	2592	26,2	2527	26,3
50–54	1353	13,7	1239	12,9
55–59	1198	12,1	1140	11,9
60 éves és idősebb	1643	16,6	1987	20,7
Iskolai végzettség:				
állami iskola:				
8 általános alatt	839	8,5	537	5,6
8 általános	2431	24,6	2033	21,2
szakmunkásképző iskola	1522	15,4	1519	15,8
középiskola	3006	30,4	3202	33,3
főiskola, egyetem	2011	20,3	2221	23,1
tudományos fokozat	80	0,8	100	1,0
Pártiskola:				
felsőfokú	294	3,0	424	4,4
középfokú	1401	14,2	1631	17,0
alsófokú	2529	25,6	2359	24,5
nem végzett pártiskolát	5665	57,2	5198	54,1
Párttagság kelte:				
felszabadulás előtti	183	1,8	113	1,2
1944–45-ig	920	9,3	655	6,8
1946–56-ig	1954	19,8	1580	16,4
1957–70-ig	4035	40,8	3376	35,1
1971–74-ig	1432	14,5	1229	12,8
1975-től	1365	13,8	2659	27,7

Megnevezés:	1979.		1984.	
	fő	%	fő	%
Foglalkozás:				
Eredeti:				
munkás	6765	68,4	6421	66,8
paraszt	278	2,8	209	2,2
értelmiségi	993	10,0	1077	11,2
alkalmazott	1704	17,3	1721	17,9
egyéb	52	0,5	47	0,5
még nincs eredeti foglalkozása	97	1,0	137	1,4
Jelenlegi:				
Munkásosztályhoz tartozó:	3461	35,0	3270	34,02
– szakmunkás	1936	19,58	1911	19,88
– betanított és egyéb munkás	806	8,15	627	6,59
– termelésirányító	719	7,27	732	7,61
Szellemi foglalkozásúak:	4149	41,95	3777	39,30
– vezető	970	9,81	882	9 17
– műszaki irányító	288	2,91	206	2,14
– műszaki szakalkalmazott	651	6,58	523	5,44
– oktatási foglalkozású	567	5,74	612	6,36
– tud., kul., népm:	41	0,41	43	0,45
– igazságügy	17	0,17	19	0,20
– egészségügy	227	2,29	275	2,86
– egyéb alkalmazott	1388	14,04	1217	12,66
Egyéb:	2279	23,05	2564	26,68
– fegyveres erő tagja	155	1,57	123	1,30
– tanuló	119	1,21	143	1,49
– háztartásbeli	38	0,38	32	0,33
– önálló kisiparos, kereskedő	8	0,08	38	0,40
– nyugdíjas	1959	19,81	2229	23,19
Kerület összesen:	9889	100,0	9612	100,0

A PÁRTTAGFELVÉTELEK ADATAI

Megnevezés:	1980.		1981.		1982.		1983.		1984.		1980–84-ig	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Tagfelvételek száma:	329	100,0	278	100,0	237	100,0	222	100,0	294	100,0	1360	100,0
Munkásosztályhoz tartozó:	186	56,6	181	65,1	133	56,1	130	58,56	188	63,94	818	60,15
– fizikai munkás:	146	44,4	138	49,6	104	43,9	93	41,89	143	48,64	624	45,88
– közvetlen term.ir.:	40	12,2	43	15,5	29	12,2	37	16,67	44	14,96	193	14,19
– nyugdíjas munkás:	–		–		–		–		1	0,34	1	0,07
Szellemi foglalkozásúak:	110	33,4	70	25,2	81	34,2	79	35,58	67	22,79	407	29,93
– vezető:	14	4,2	8	2,9	10	4,3	8	3,60	18	6,13	58	4,26
– műszaki irányító:	7	2,1	4	1,5	7	2,9	7	3,15	5	1,70	30	2,21
– műszaki szakalkalm.:	16	4,9	9	3,3	13	5,5	11	4,96	5	1,70	54	3,97
– oktatási foglalkozású:	15	4,6	15	5,4	16	6,7	12	5,40	11	3,74	69	5,07
– tud., kult., népm.:	6	1,8	3	1,0	3	1,3	2	0,90	3	1,02	17	1,25
– igazságügy:	–	–	–	–	–	–	–	–	1	0,34	1	0,07
– egészségügy:	14	4,2	8	2,8	7	3,0	11	4,95	8	2,72	48	4,53
– egyéb alkalm., és adm.:	37	11,3	23	8,3	25	10,5	28	12,62	15	5,10	128	9,41
– nyugdíjas szellemi:	1	0,3	–		–		–		1	0,34	2	0,14
Egyéb	33	10,0	27	9,7	23	9,7	13	5,86	39	13,27	135	9,93
– fegyv. test. tagja:	1	0,3	5	1,8	2	0,8	1	0,45	6	2,04	15	1,10
– tanuló:	32	9,7	22	7,9	21	8,9	11	4,96	33	11,23	119	8,75
– háztartásbeli:	–		–		–		1	0,45	–		1	0,07
Iskolai végzettség												
– 8 általános alatt:	1	0,3	2	0,7	–		–		2	0,68	5	0,37
– 8 általános:	45	13,7	41	14,7	36	15,2	35	15,76	48	16,33	205	15,07
– szakmunkásképző:	64	19,4	63	22,7	46	19,4	57	25,67	68	23,13	298	21,91
– középiskola:	146	44,4	122	43,9	112	47,3	91	41,00	131	44,55	602	44,26
– egyetem, főiskola:	73	22,2	50	18,0	43	18,1	39	17,57	45	15,31	250	18,38
Életkor												
– 18–21	12	3,6	12	4,3	7	2,9	7	3,15	15	5,10	53	3,89
– 22–26	67	20,4	54	19,4	55	23,2	44	19,82	64	21,76	284	20,88
– 27–29	69	20,9	70	25,2	45	19,0	46	20,72	45	15,64	276	20,29
– 30–39	141	42,9	114	41,0	100	42,2	94	42,34	122	41,51	571	41,98
– 40–49	37	11,3	26	9,4	30	12,7	31	13,97	45	15,31	169	12,43
– 50 év felett:	3	0,9	2	0,7	–		–		2	0,68	7	0,51
Nő:	121	37,0	90	33,0	92	38,8	75	33,78	97	33,00	475	34,93

Megnevezés	1980	1981	1982	1983	1984	Összes
Pártellenes tevékenység, frakciózás	–	–	–	–	–	–
Párthatározat végrehajtásának elmulasztása	2	–	5	3	–	10
Pártmegbízatás, pártélet elhanyagolása	1	1	7	4	6	19
Hatalommal való visszaélés	1	–	4	3	–	8
Kötekedő magatartás, összeférhetetlenség	1	–	1	–	1	3
Rágalmazás, intrika	1	-	–	–	–	1
Társadalmi tulajdonban okozott kár	9	14	15	10	12	60
Jogtalan előnyszerzés, korrupció	1	1	–	2	2	6
Párttagsági könyv elvesztése	5	8	12	7	10	42
Erkölcstelen magánélet és magatartás	8	6	15	10	10	49
Munka- és szolgálati fegyelem megsértése	2	7	14	26	10	59
Gondatlanságból elkövetett baleset	3	6	3	5	5	22
Egyéb	9	4	2	4	2	21
Összesen:	43	47	78	74	58	300

Megjegyzés: 1975. és 1979. között 279 pártbüntetés volt.

A PÁRTALAPSZERVEZETEK ÉS A TAGLÉTSZÁM JELLEG SZERINTI MEGOSZLÁSA

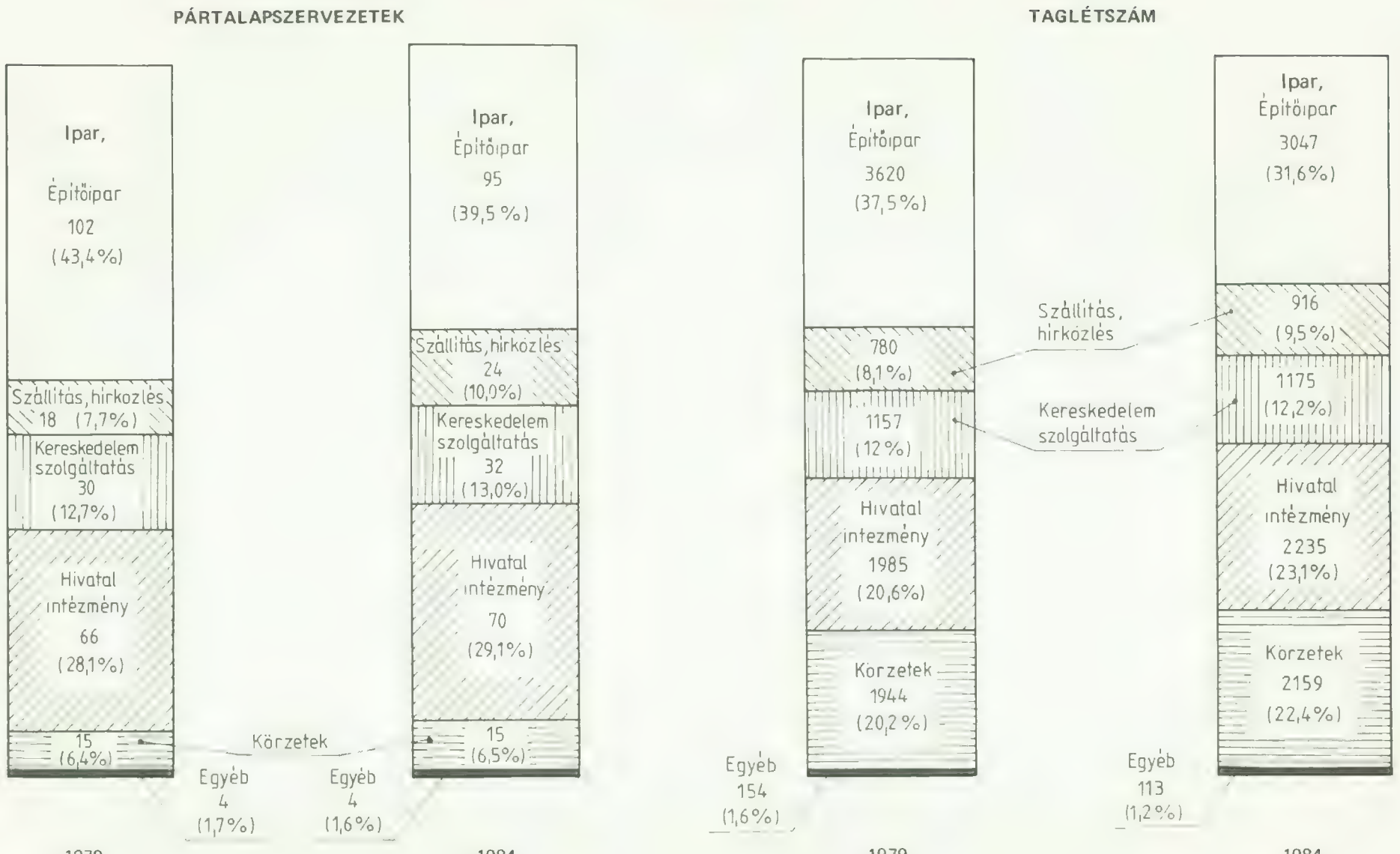

AZ ALAPSZERVEZETEK ÉS A PÁRTTAGSÁG ELHELYEZKEDÉSE AZ IRÁNYÍTÁSI SZINTEK SZERINT

Az alapszervezetek irányításának szervezeti változása

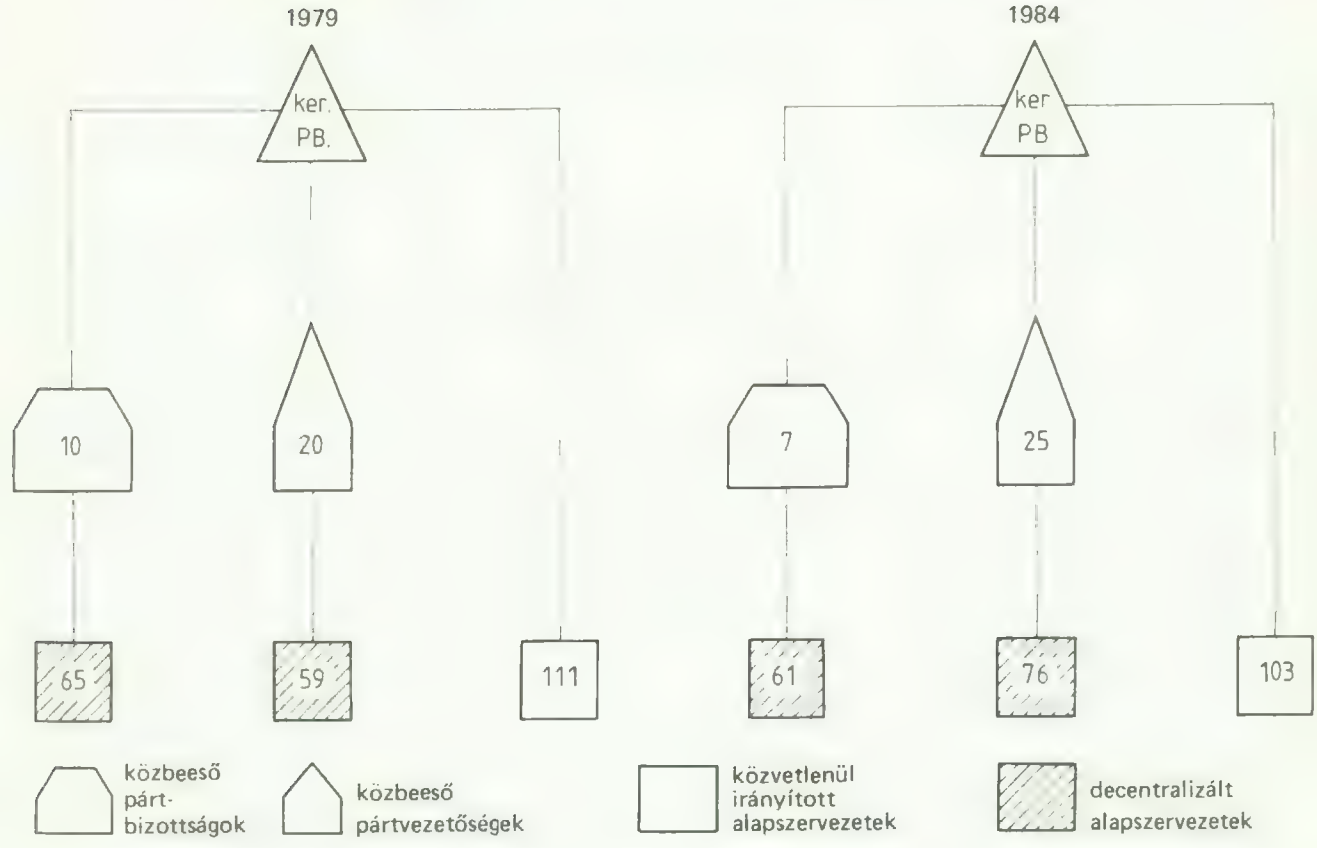

Megjegyzés: közbeeső pártbizottságok közul BHV PB pártvezetőséget is irányít

A párttagság megoszlása szervezeti típusonként

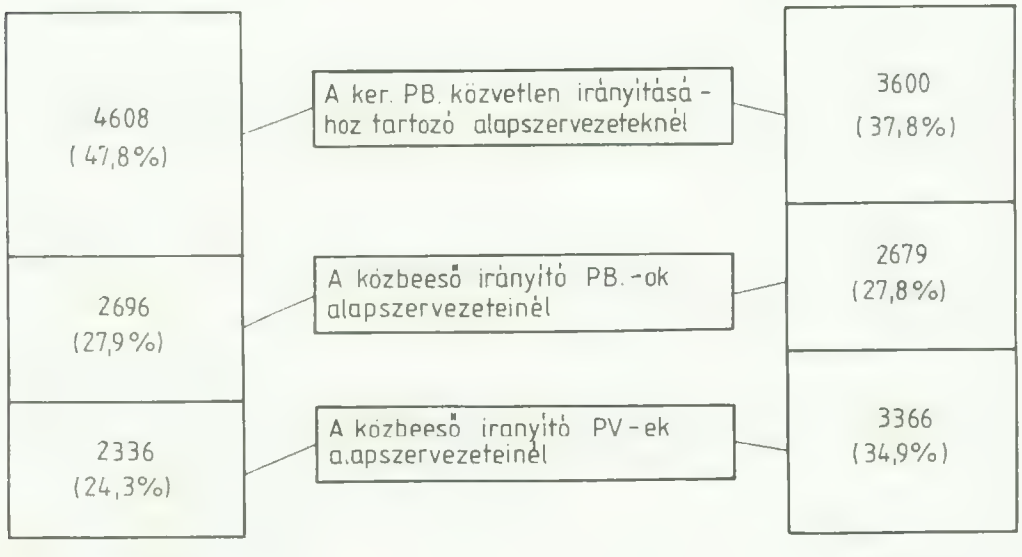

Összesen: 9640 fő 9645 fő

INFORMÁCIÓK A KERÜLETBEN MŰKÖDŐ ÁLLAMI SZERVEKRŐL, TÖMEGSZERVEZETEKRŐL, MOZGALMAKRÓL, EGYESÜLETEKRŐL

Ferencvárosban 3 országgyűlési képviselői és 84 tanácstagi választókerület található.

24-es országgyűlési képviselő: dr. Bognár József (1967)
25-ös országgyűlési képviselő: Horváth Sándorné (1975)
26-os országgyűlési képviselő: Boros László (1983)

Jelenleg 77 tanácstag dolgozik. 1980 óta 7 fő új tanácstag került megválasztásra. Az 1985-ös választásoktól a tanácstagi választókerületek száma 63-ra csökken, a testületi munka továbbfejlesztése érdekében.
A IX. kerületi Tanács mint népképviseleti – önkormányzati és államigazgatási szerv látja el feladatát. Fontos teendője a kerület fejlesztéséről, a lakosság ellátásáról, és a szükséges szolgáltatások biztosításáról való gondoskodás. Jelentős szerepe van a közélet demokratizmusának szélesítésében. Szorosan együttműködik e feladatok megoldásában a kerület politikai, társadalmi és gazdasági szerveivel. Az operatív munkát 11 fős végrehajtó bizottság irányítja. Tevékenységüket 6 tanácsi bizottság segíti. A választókkal, a lakossággal való kapcsolat tartásában fontos szerepe van a tanácstagi beszámolóknak. A sok erőfeszítés eredménye, hogy e fórumokon a résztvevők száma, aktivitása az utóbbi időben emelkedett. A Tanács irányítása alatt az 1983. évi átszervezést követően 7 szakigazgatási szerv tevékenykedik. Közvetlenül irányítanak 3 vállalatot és 47 intézményt. Ezek közül kiemelkedik: 1 gimnázium, 11 általános iskola, 14 óvoda és 8 bölcsöde, valamint a dolgozók általános iskolája és gimnáziuma. A választási ciklusban 1984-ig Szabados László volt, ezt követően dr. Nagy Ernő a tanácselnök.

A Rendőrkapitányság fő feladata a kerület rendjének, biztonságának védelme. Fokozottabb leterhelésüket bizonyítja, hogy a beszámolási időszakban emelkedett a bűnesetek száma. A munka társadalmasítását és tartalmasabbá tételét a kerületi szervekkel való jó kapcsolat, szoros együttműködés útján biztosítják. Különösen jó e kapcsolat a tűzoltósággal, a kerületi tanáccsal, a munkásőrséggel, a hazafias népfronttal. Ez utóbbival a Közlekedésbiztonsági Tanács működtetésében, melynek 20 fős vezetősége 5 bizottságot, 10 albizottságot és 2 szekciót – mintegy 200 főt – irányít. A korábbi 8 helyett 13 körzeti megbízott és 350 Önkéntes Társadalmi Segítő dolgozik. A kapitányság dolgozóinak szép – a lakossági közvetlen kapcsolatokat erősítő – kezdeményezése sok rászoruló idős ember patronálása. A kerületi parancsnok dr. Glemba István rendőralezredes.

A IX. kerületi Tűzoltó Parancsnokság közel 1500 fő társadalmi aktíva bevonásával gondoskodik a tűzbiztonság megteremtéséről. Az elmúlt években csökkent a tűzesetek száma, de több lakóházi tűzeset történt. A kárérték 1980-hoz képest jelentősen visszaesett (3.300 e/Ft). A kerületben lakók és dolgozók bizalmát tovább erősítették az értékes társadalmi munkaakciók, a fejlődő propaganda.. A parancsnok Mezei József tűzoltóőrnagy.

Az Ügyészség az alkotmányban rögzített feladatát ellátva őrködik a törvényesség felett. A megnövekedett munkát – évi 1500–1600 ügy – változatlan létszámmal végzik. Jogpropagandájukkal segítik a társadalmi szervek tevékenységét. Vezetője dr. Marosvölgyi Pál volt 1981-ig, azóta dr. Csigás József.

A Polgári Védelmi Szervezet fő rendeltetése a lakosság és a dolgozók óvóhelyi védelme megvalósításában való közreműködés, a mentő- és mentesítő munkák, a halaszthatatlanul szükséges helyreállítási és biztosítási, valamint a különleges kiegészítő polgári védelmi feladatok ellátása. A törzsparancsnok személyében 1983-ban történt változás. Fülöp István őrnagy helyett Pál Attila főhadnagy tölti be ezt a funkciót.

A kerületi munkásőr egység állományi létszáma 100,5%-ban feltöltött. A munkásőrök 76%-a párttag. Jelenleg 5 században tevékenykednek. A kerületi vállalatok közül 43 ad munkásőröket. Az állományépítés lépést tart a leszerelők számával. Az egységparancsnok 1982-ig Oravecz Ferenc, azt követően Herczeg Ferenc.

A Hazafias Népfront IX. kerületi Bizottságának tevékenységét 17 fős elnökség és 67 fős bizottság irányítja. 15 körzeti bizottság dolgozik. A kerületi bizottság munkáját 12 munkabizottság és munkacsoport segíti. Itt működik a Battonyai Baráti Kör, a Mezőkövesdi Öregdiákok Köre, Művészek és Barátaik Köre, Ferencvárosi Mozgalmi Barátok Köre, Nyugdíjas Pedagógusok Baráti Köre, Egyházi Személyek Klubja, a IX. kerületi Közlekedésbiztonsági Tanács. A népfront bizottság aktív kezdeményezőkészségét mutatja, hogy keretein belül talált helyet a Műbarátok Országos Egyesülete. A Hazafias Népfront kerületi Bizottságának titkára Lévay László.

A 15 fős **kerületi KISZ Bizottság** 3 munkabizottságot, 1 tantestületet, 46 KISZ Bizottságot és 71 alapszervezetet irányít közvetlenül. A KISZ taglétszám ötéves átlagban meghaladja a 10.500 főt. A KISZ tagok összetételében nőtt a tanuló fiatalok aránya. Létrejött 2 lakóterületi alapszervezet és több új pedagógus KISZ alapszervezet. 1981, 1982 és 1984-ben volt kerületi KISZ küldöttgyűlés. 3 alkalommal változott a KISZ Bizottság titkárának személye, Gulyás Kálmán, Ballabás László után Baranyi Éva került megválasztásra.

A Magyar Úttörők Szövetsége IX. kerületi Elnökségének 13 választott tagja van. Tevékenységét 9 munkabizottság, 329 felnőtt úttörővezető és 184 ifi vezető segíti. A 12 úttörőcsapatban 2529 kisdobos és 2442 úttörő dolgozik. 1980 óta 1982-ben és 1983-ban került sor úttörőkonferencia megrendezésére. 3 alkalommal változott a kerületi úttörőelnök személye, Nagy Ágnest Szilágyi Balázsné követte, jelenleg Sári Lajos tölti be ezt a tisztet.

A IX. kerületi Szakmaközi Bizottság területi érdekképviseleti, összehangoló, véleményező, ellenőrző és jelző szerepet lát el. A testület 15 tagú, 9 munkabizottsága és 70 aktivistája van. Évente egy alkalommal fórumon számol be munkájáról a választóknak. Elnöke Farkas Márton, titkára Szombathelyi Béla.

A Pedagógus Szakszervezet Kerületi Bizottsága az alsófokú oktatási intézetek dolgozóit tömöríti. Ez a szervezeti forma 32 intézményre terjedt ki 1980-ban, mely az összevonások után 29-re csökkent. Az irányítást 15 fős SZB végzi. A főbizalmiak száma 43 fő. Az 1980-as választások óta az SZB-ban 4 új tagot, a titkárok körében 15-öt kellett választani. A bizalmiakat is figyelembe véve a cserélődés 51%-os volt. A testület titkára Gados Lászlóné.

A IX. kerületi Vöröskereszt Vezetőségéhez tartozik két irányító munkahelyi vezetőség és 93 vöröskeresztes alapszervezet. A taglétszám mérséklődött, 13 ezer fő körül van. Az 1982. évi kerületi küldöttgyűlésig Moór Ottóné, jelenleg Nagyné Buda Anikó titkár irányítja a munkát. A szervezet az egészségügyi feladatok, a Vöröskereszt VI. kongresszusa határozatainak végrehajtásán dolgozik. 5 munkabizottság segíti a testületet. Az egyik legnagyobb tömegszervezet.

A Népi Ellenőrzési Bizottság 9 tagú. Irányításával mintegy 150 népi ellenőr tevékenykedik. Évente kb. 8–9 témát, 50–80 közérdekű bejelentést, panaszt vizsgálnak ki. E mellett több mint 100 vitás kérdésben, reklamációk esetén kérték ki tanácsukat. Elnöke Ócsai Pál.

A Magyar Honvédelmi Szövetség IX. kerületi Vezetősége 11 fős Tanácsadó Testülete fogja össze a kerületben működő 3 MHSZ szervezetet és 34 klubot, mintegy 2530 taggal. A társadalmi aktívák száma 35 fő. A klubok vezetősége 5 tagú. Honvédelmi előképzésben évente átlagosan kb. 500 fő, utóképzésben kb. 800 fő vesz részt. A hazafias-honvédelmi nevelés koordinálásában egyre jelentősebb szerepet vállalnak. Titkára 1982-ig Amfer István, jelenleg Szabó László alezredes.

A lakóterületi politikai munka egyik fontos bázisát jelenti a **Lakóbizottsági Vezetőség.** Jelenleg a 659 lakóbizottságnak 1959 tagja van. A 17 fős irányító testület elnöke Fehér Imre.

1983-ban jött létre az **MSZBT kerületi aktívacsoportja** 7 fős vezetőséggel. 29 tagcsoport tevékenységét koordinálja, melyek nagyrészt átfogják a vállalatok, intézmények baráti munkájának egészét. Vezetője Horváth Ernő. Uj kezdeményezésként beindult a volt szovjet ösztöndíjasok klubja.

A Ferencvárosi Torna Club kerületünk és az ország egyik legnagyobb sportegyesülete. Tevékenységét 17 fős elnökség irányítja. Az 1350 fő sportoló 14 szakosztályban versenyez. Szakmai munkájukat 32 főállású edző vezeti. A tömegsport támogatására létesítményeiket a „Nyitott Pálya" akció keretében a lakosság rendelkezésére bocsátják. Az Üllői úti labdarugó stadion mellett komplex edzési lehetőségeket biztosít a Népligeti létesítmény, melynek rekonstrukciója most van folyamatban. 1984-ben létrejött a 360 fős Baráti Kör. Az élsport utánpótlásának legfőbb bázisai a kerületi általános iskolák, melyek közül tagozatos formában 6 intézménnyel tartanak kapcsolatot. Együttműködésük 14 általános és szakközépiskolával élő. Ügyvezető elnök Losonci Tibor. A Club közgyűlése 1985. február 23-án lesz.

Felelős kiadó: Varga J. László

85.0473/3 MSZH Nyomda, Budapest – Felelős vezető: Nagy László

Készült 300 példányban

MSZMP
Budapest IX. kerületi pártértekezlet

1985. február 16.